

160753

T.C.

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN, EV VE YAKIN ÇEVRESİNDE
KAZALARDAN KORUNABİLMESİ İÇİN YAPILACAK MEKAN
TASARIMI VE FİZİKSEL ORTAM DÜZENLEMELERİ İLE
ALINACAK ÖNLEMLER ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ARZU BİRİNCİ

ANA BİLİM DALI :İÇ MİMARLIK

PROGRAMI :İÇ MİMARLIK

TEZ DANIŞMANI: YRD.DOÇ.DR.DENİZ DEMİRARSLAN

KOCAELİ, 2005

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN, EV VE YAKIN ÇEVRESİNDE,
KAZALARDAN KORUNABİLMESİ İÇİN, YAPILACAK MEKAN TASARIMI
VE FİZİKSEL ORTAM DÜZENLEMELERİ İLE ALINACAK ÖNLEMLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

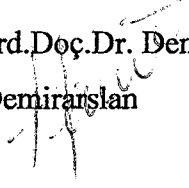
Tezi Hazırlayan: ARZU BİRİNCİ

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Tarih ve No: 05.07.2005 - 2005/16

Prof.Dr. Ünal
Demirarslan

Yrd.Doç.Dr. Deniz
Demirarslan

Yrd.Doç.Dr. Mehtap
Bayraktar

KOCAELİ, 2005

SUNUŞ

Türkiye ve Dünya’da gittikçe daha fazla karşılaşılan ev kazalarından daha çok etkilenen, ülkemizde nüfusun %10’unu oluşturan 0-6 Yaş grubu çocuklarının bulunduğu ev ve yakın çevresinde alınacak önlemlerle azaltılabileceğini öne sürdüğüm “0-6 Yaş Grubu Çocukların, Ev Ve Yakın Çevresinde, Kazalardan Korunabilmesi İçin, Yapılacak Mekan Tasarımı Ve Fiziksel Ortam Düzenlemeleri İle Alınacak Önlemler” isimli çalışmamı, çok geniş kitlelere hitap edeceği ve aynı zamanda da sosyal içerikli olmasının verdiği sorumluluk bilinci ile, varolan araştırmacılık ruhumu daha da geliştirerek, zevkle ve heyecanla hazırladım.

Bu konudaki en büyük zorluğum, Türkiye’de bu konuda oldukça az çalışma ve aynı zamanda istatistiki bilgi bulunmamasıydı. Dolayısıyla bu açılardan yeterli verilere sahip olan ABD’ den örnekler ile ABD ve Avrupa’ da ki istatistiki verilerden faydalandım.

Çocukların da yaşadığı evlerin, onların gelişimsel özelliklerine ve ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanmasının önemli olduğunu düşünüyorum. Özellikle de 0-6 yaş grubu erken çocukluk dönemindeki çocukların meraklı yapıları ve henüz kendilerini kontrol edemedikleri göz önüne alınarak, yeterince ayırımı yapamadıkları güvenlik faktörünün dikkate alınarak yapılması gerekliliğine inanıyorum. Kazalara ve yaralanmalara varabilecek bu sorunların oluşmaması için mekana çocuk gözüyle bakıp, uygun önlemler alınmasına dikkat çekmeye çalıştım. Çalışmanın temel amacı bu konu üzerinde çalışan araştırmacılara, ebeveyne, mimar ve iç mimarlara yararlanabilecekleri bir kaynak sunmaktır.

Çalışmamda eleştirileri, katkıları ve diğer tüm yardımlarından dolayı eski tez danışmanım Merhum Yrd. Doç. Dr. O. Serdar Aytöre ve tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Deniz Demirarslan’ a, anlayış ve desteği ile bana yardımcı olan eşim Pekcan’ a, oğlum Can Pekcan’ a ve anneme teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

TUTANAK SAYFASI

SUNUŞ.....	I
İÇİNDEKİLER.....	II
ÖZET.....	VI
ABSTRACT.....	VII
KISALTMALAR.....	VIII
RESİM LİSTESİ.....	IX
TABLO LİSTESİ.....	X
GİRİŞ.....	1
1. 0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUK GELİŞİMİ, ÖNEMİ VE GEREKSİNİMLERİ.....	5
1.1. ÇOCUK GELİŞİMİ.....	5
1.2. 0-6 YAŞ GRUBU ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ	
1.2.1. 0-6 YAŞ GRUBU ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ GELİŞİMİ..7	
1.2.1.1. Duyusal Hareket Dönem (0-2 Yaş).....	7
1.2.1.2. İşlem Öncesi (Semboller) Dönemi (2-6 Yaş).....	8
1.2.2. 0-6 YAŞ GRUBU DÖNEMİNİN ÖNEMİ.....	10
1.2.3. 0-6 YAŞ GRUBU DÖNEMİ GEREKSİNİMLERİ.....	11
2. KAZALAR VE EV KAZALARININ TOPLAM KAZALAR İÇİNDEKİ YERİ, DURUMU, 0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLAR VE EV KAZALARI.....	12
2.1. KAZALAR VE EV KAZALARININ TOPLAM KAZALAR İÇİNDEKİ YERİ, ÜLKEMİZDEKİ VE GELİŞMİŞ ÜLKELERDEKİ DURUMU... 12	
2.2. 0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN KARŞILAŞTIĞI KAZALARIN EV KAZALARI İÇİNDEKİ YERİ, KARŞILAŞTIKLARI EV KAZASI TİPLERİ VE ETKİ EDEN FAKTÖRLER.....	15
2.2.1. 0-6 Yaş Grubu Çocukların Karşılaştığı Kazaların, Ev Kazaları İçindeki Yeri	15
2.2.2. 0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN KARŞILAŞTIKLARI EV KAZASI TİPLERİ.....	17
2.2.2.1. Düşmeler-Çarpmalar.....	17
2.2.2.2. Yanıklar.....	19

2.2.2.3. Zehirlenmeler.....	21
2.2.2.4. Boğulmalar.....	23
2.2.3. 0-6 Yaş Grubu Çocuklar Açısından Ev Kazalarına Etki Eden Faktörler.....	25
2.2.3.1. Çocukla İlgili Faktörler.....	25
2.2.3.1.1. Yaş.....	26
2.2.3.1.2. Cinsiyet.....	28
2.2.3.1.3. Fizyolojik ve Psikolojik Özellikler.....	28
2.2.3.2. Çevresel Faktörler.....	29
2.2.3.2.1. Aile.....	29
2.2.3.2.2. Mevsim.....	30
2.2.3.2.3. Ev ortamı ve Çevresi Mekan Tasarımı ve Fiziksel Ortamın Düzenlenmesi.....	30
3. 0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN; EVDE, KAZALARDAN KORUNABİLMESİ İÇİN GELİŞMİŞ ÜLKELERDEKİ STANDART VE UYGULAMALAR, BU KONUDA YAPILACAK DÜZENLEMELER VE ALINACAK ÖNLEMLER	31
3.1. 0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN; EVDE, KAZALARDAN .KORUNABİLMESİ İÇİN GELİŞMİŞ ÜLKELERDEKİ STANDART VE UYGULAMALAR.....	31
3.2. 0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN; EVDE, KAZALARDAN KORUNABİLMESİNE YÖNELİK YAPILACAK DÜZENLEMELER VE ALINACAK ÖNLEMLER	32
3.2.1. Ev İçi ve Çevresindeki Mekanlar.....	33
3.2.1.1. Mutfaktaki Tehlikeler ve Yapılacak Düzenlemeler.....	34
3.2.1.2. Banyodaki Tehlikeler ve Yapılacak Düzenlemeler.....	41
3.2.1.3. Çocuk Odasında Tehlikeler ve Yapılacak Düzenlemeler...44	
3.2.1.4. Ebeveyn Yatak Odasındaki Tehlikeler ve Yapılacak Düzenlemeler.....	50
3.2.1.5. Salon/ Oturma Odasındaki, Tehlikeler ve Yapılacak Düzenlemeler.....	52
3.2.1.6. Bahçe/ Oyun Alanı ve Havuzdaki Tehlikeler ve Yapılacak Düzenlemeler.....	56

3.2.2. Ev İçindeki Ortak Elemanlar.....	61
3.2.2.1. Kapılar ve Pencerelele ilgili Tehlikeler ve Yapılacak Düzenlemeler.....	61
3.2.2.2. Merdivenler ve Balkonlarla İlgili Tehlikeler ve Yapılacak Düzenlemeler.....	63
3.2.2.3. Elektrik Güvenliği ile İlgili Tehlikeler ve Yapılacak Düzenlemeler.....	66
4. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ.....	70
4.1.ARAŞTIRMANIN YAPILDIğI YER, ARAŞTIRMANIN METODU VE HEDEF KİTLENİN BELİRLENMESİ.....	70
4.2. ARAŞTIRMA SONUÇLARINDA ELDE EDİLEN VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	71
4.2.1. ANKET SORULARINA VERİLEN CEVAPLARIN İRDELENMESİ VE ARALARINDAKİ KORELASYONUN YORUMLANMASI.....	71
4.2.2. ANKET SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	84
5. 0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUĞUN EV İÇİNDEKİ GÜVENLİĞİ İLE İÇ MEKANDA KULLANILAN MALZEME VE EŞYALARIN ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	85
5.1.ÇOCUK ODASINDAKİ DONATILARIN MALZEME SEÇİMİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN UNSURLAR.....	85
5.1.1. SEÇİLEN MALZEMENİN BELİRTİLEN İŞLEV VE KULLANIMA UYGUNLUĞU.....	85
5.1.2. SEÇİLEN MALZEMENİN TASARIMA UYGUNLUĞU.....	86
5.1.3. TASARIMIN SEÇİLEN MALZEMEYE UYGUNLUĞU.....	86
5.2. ÇOCUK ODASINDAKİ EYLEM ALANLARI VE GEREKLİ DONATILAR İLE MALZEME ÖZELLİKLERİ.....	87
5.2.1. ÇOCUK ODASINDAKİ EYLEM ALANLARI.....	87
5.2.1.1.Yatma-Uyuma.....	87
5.2.1.2. Oyun Oynama.....	89

5.2.1.3. Çalışma.....	90
5.2.1.4. Depolama.....	90
5.2.1.5. Alt Değişirme Masası.....	91
5.2.2. ÇOCUK ODASINDA KULLANILAN DONATILAR VE MALZEME ÖZELLİKLERİ.....	92
5.2.2.1. Mobilya.....	92
5.2.2.2. Yer Döşeme Malzemesi.....	94
5.2.2.3. Duvar Kaplama Malzemesi.....	96
5.2.2.4. Pencere ve Kapılar.....	96
5.2.2.5. Aydınlatma.....	96
SONUÇ.....	99
EKLER.....	101
EK. 1: 0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARDA GELİŞİM AŞAMALARINA GÖRE POTANSİYEL KAZALAR.....	102
EK. 1-A: 0-6 AY	102
EK. 1-B: 6-12 AY.....	104
EK. 1-C: 1-2 YAŞ.....	106
EK. 1-D: 2-3 YAŞ.....	108
EK. 1-E: 3-4 YAŞ.....	110
EK. 1-F: 4-5 YAŞ.....	112
EK. 1-G: 5-6 YAŞ.....	114
EK. 2: 0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Anne Ve Babaların En Sık Görülen Ev Kazalarına İlişkin Bilgi, Davranış Ve Önlemlerin Araştırılması ile İlgili Anket Formu.....	117
EK. 'Eviniz Çocuğunuz İçin Güvenli mi?' Kontrol Listesi.....	121
EK. 4: Acil Durum Rehberi.....	127
EK. 5: Zehirli Bitki Ve Çiçeklerin Listesi	128
EK. 6: Ev Kazalarına İlişkin Gazete Haberlerinden Örnekler.....	131
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	144
ÖZGEÇMİŞ.....	150

ÖZET

Günümüzde çocuğa her alanda ilgi artarken bazı konular da ihmal edilmektedir. Bunlardan biri de özellikle ev ve yakın çevresinde çocuklara, uygun bir mekanın sunulmamasıdır. Bunun yarattığı sorunlardan en önemlilerinden biri de güvenlik sorunudur. Çocuklar güvenli olmayan evlerde uğradığı kazalar sebebi ile zarar görmekte, kalıcı hasarlar ve hatta ölümlere uzanan sonuçlar ile karşılaşmaktadır. Bu çalışmada, çocuğun gelişim dönemlerine uygun olarak ev ortamının, evdeki mekanların ve mekan elemanlarının düzenlenmesi yapılarak önlemler alınması durumunda, ev kazalarının azalacağı ortaya konmaya çalışılmıştır.

Çalışma beş bölümden oluşmuştur:

Birinci bölümde: 0-6 yaş grubu erken çocukluk dönemi çocuk gelişimi başlığı altında; Çocuk gelişimi, 0-6 yaş grubu erken çocukluk dönemi gelişimi, bu dönemin önemi ve bu dönem çocuğunun gereksinimleri incelenmiştir.

İkinci bölümde: kazalar ve ev kazalarının toplam kazalar içindeki yeri, ev kazalarının ülkemizde ve gelişmiş ülkelerdeki durumu, 0-6 yaş grubu çocuklar ve ev kazaları ilişkisi, karşılaştıkları ev kazası tipleri ve etki eden faktörler incelenmiştir.

Üçüncü bölümde: 0-6 yaş grubu çocukların, evde, kazalardan korunabilmesi için gelişmiş ülkelerde bulunan standartlar ve yapılan uygulamalar, ortaya konularak bu konuda yapılacak düzenlemeler ve alınacak önlemler açıklanmaya çalışılmıştır.

Dördüncü bölümde ise: araştırmanın metodolojisi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Beşinci bölümde ise 0-6 Yaş grubu çocuğun ev içindeki güvenliği ile iç mekanda kullanılan malzeme ve eşyaların özellikleri arasındaki ilişki açıklanmıştır.

ABSTRACT

Nowadays, while children are becoming the center of much interest and care by parents, some important issues are being ignored, as well. One of these problems is that children are not provided with a convenient environment, particularly in and near the house. Thus, one of the most important consequent problems is the problem of safety. Children get hurt due to accidents that happen in unsafe houses, and they are exposed to permanent injuries which may even result in casualties. In this study, the aim is to show that home accidents will decrease in number when necessary precautions are taken through rearranging of the environment, the space and the furniture within the house, in line with the phases of growth of children.

The study consists of three sections:

In the first section: Child growth, child growth in children aged 0-6 in pre-childhood phase, the importance of this phase and the needs of children in this phase are examined under the title of 'Child growth for those aged 0-6 in the pre-childhood phase'.

In the second section: accidents, the rate of home accidents compared to accidents in total, information on home accidents both in our country and in developed countries, the relation between home accidents and children aged 0-6, types of home accidents they experience and related factors are examined.

In the third section: adopted standards and related applications carried out in developed countries in order to protect children aged 0-6 against home accidents are put forth, and necessary arrangements and precautions are explained.

In the fourth section: the methodology maintained in this study is revealed.

In the fifth section: relation between child safety at home and home design are explained.

KISALTMALAR

CPSC	: U.S. Consumer Product Safety Commission (ABD Tüketim Ürünleri Güvenlik Kuruluşu)
DİE	: Devlet İstatistik Enstitüsü
E.Ü.	: Ege Üniversitesi
F.B.E.	: Fen Bilimleri Enstitüsü
G.Ü.	: Gazi Üniversitesi
H.Ü.	: Hacettepe Üniversitesi
İ.T.Ü.	: İstanbul Teknik Üniversitesi
İ.Ü.	: İstanbul Üniversitesi
K.O.Ü.	: Kocaeli Üniversitesi
K.T.Ü.	: Karadeniz Teknik Üniversitesi
O.D.T.Ü.	: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
S.B.E.	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü

RESİM LİSTESİ

Resim 1. Ev İçi Mekanlar	34
Resim 2. Evin Çevresindeki Mekanlar: Bahçe, Havuz.	35
Resim 3. Mutfaktaki Tehlikeler: Düşme, Yaralanma	36
Resim 4. Mutfaktaki Tehlikeler: Düşme, Zehirlenme	37
Resim 5. Çocuk Güvenlikli Dolap Kilidi.....	38
Resim 6. Ocak Bariyeri.....	39
Resim 7. Buzdolabı Kilidi.....	40
Resim 8. Banyodaki Tehlikeler: Suda Boğulma Tehlikesi	42
Resim 9. Klozet Kapağı Kilidi.....	44
Resim 10. Çocuklarda Boğulma Tehlikeleri.....	46
Resim 11. Mobilya Bağlama Elemanı	47
Resim 12. Yatak Bariyeri	49
Resim 13. Deprem Güvenlikli Özel Bağlama Elemanı.....	52
Resim 14. Salon/Oturma Odasındaki Tehlikeler: Dolap ve Mobilyalardan Düşme, Yaralanma ve Yanma.....	53
Resim 15. Mobilya Köşe Koruyucusu.....	55
Resim 16. Havuzdaki Tehlikeler: Boğulma	57
Resim 17. Bahçe/Oyun Alanındaki Tehlikeler	58
Resim 18. Havuz Bariyeri	61
Resim 19. Pencerelerden Düşme Tehlikesi	62
Resim 20. Pencere Güvenlik Kilidi	63
Resim 21. Çocuk Güvenlik Kapısı	66
Resim 22. Priz Koruyucuları	68

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Deney ve Kontrol Grubunu Oluşturan Anne-Babaların 0-6 Yaş Arası Çocukları Olup Olmadığı

Tablo 2. Çocuğun cinsiyeti

Tablo 3. Çocuğun Yaşı

Tablo 4. Çocuk Sayısı

Tablo 5. Anketi cevaplayan kişi/kişiler

Tablo 6. Anketi cevaplayan kişi/ kişilerin Öğrenim Durumu

Tablo 7. Anketi cevaplayan kişi/kişilerin Çalışıp Çalışmadığı

Tablo 8. Ailenin Oturduğu Evin Kira veya Kendisine Ait Olduğu

Tablo 9. Ailenin Ortalama Aylık Geliri

Tablo 10. Ailenin Hangi Semtte Oturduğu

Tablo 11. Çocuğun Bakımından Kimin Sorumlu Olduğu

Tablo 12. Evde Çocuk Güvenliği Konusu ile Ne Kadar İlgilenildiği

Tablo 13. Çocuğu Ev Kazalarından Korumaya Yönelik Bilgi Alınıp Alınmadığı

Tablo 14. Bilgi alındı ise nereden alındığı

Tablo 15. Ebeveyne Göre Çocuğun Ev Kazalarına Uğrama Sebepleri

Tablo 16. Çocuklar Ev Kazalarından Korunup Korunamayacağı

Tablo 17. Evet Cevabı Verildi ise Nasıl Korunacağı Yönündeki Görüşleri

Tablo 18. Çocukların Herhangi Bir Kaza, Yanma, Düşme Gibi Nedenlerle Hastaneye veya Başka Bir Sağlık Kuruluşuna getirilip Getirilmediği

Tablo 19. Ebeveynin Yukarıdaki Kaza/Kazalar ile İlgili Önlemler Geliştirdiniz mi?

Tablo 20. Ebeveyne Göre Aşağıdaki Evdeki Potansiyel Tehlikelerden Hangisi Daha Önemli Olduğu

Tablo 21. Ebeveynin Evine Çocuk Koruyucu Güvenlik Ürünü Satın Alıp Almadığı

Tablo 22. Ebeveynin Hangi Ürünleri Satın Aldığı

Tablo 23. Ürünlerin Fiyatının Ebeveynin Satın Alma Tercihinizde Etkili Olup Olmadığı

Tablo 24. Ebeveynin Satın Aldığı Çocuk Güvenlik Ürünlerinden Memnun Olup Olmadığı

Tablo 25. Ebeveynin Satın Aldığı Çocuk Güvenlik Ürünlerinin Beğendiğiniz Yönleri

Tablo 26. Ebeveynin Satın Aldığı Çocuk Güvenlik Ürünlerinin Beğenmediği Yönleri

Tablo 27. Ebeveynin İsteddiği Ama Şu Anda Sahip Olmadığı Çocuk Koruma ile İlgili Çözümler

Tablo 28. Ebeveynin, Evinin Ev Kazalarına Karşı Çocuğunun Güvenliğinin Sağlaması İçin Bu Konuda Tüm Gerekli Malzeme ve Ekipmanları ile Bunların Montajını ve Gerekli Eğitimi Sağlayan Kuruluşun Hizmetlerinden Yararlanma Konusunu Tercih Edip Etmeyeceği

Tablo 29. Ebeveynin Bahsedilen Kuruluşun Bu Hizmetleri ile İlgili Olarak Bu Konuyla İlgili Temas Edilmesini İstiyorsa, Bunu Hangi Yolla Tercih Ettiği

GİRİŞ

Mimarlık alanında yapılan araştırmalarda son yıllarda önemle üzerinde durulan konulardan biri insan-çevre ilişkileridir. İnsan-çevre konulu araştırmaların zenginliğine karşın, çocuk-çevre konulu araştırmaların azlığı dikkati çekmektedir.¹ Çocuklar, çoğu kez güvenlikleri düşünülmeden, erişkinlerin modelini çizdiği bir çevrede yaşamak zorundadırlar.² Çocuklar için tasarlanan çevrede, biz yetişkinlere büyük sorumluluk düşmektedir.

Çocuklar ve yetişkinler, özellikleriyle birbirlerinden farklıdır. Çocuk yetişkinin küçük bir örneği (minyatürü) değildir. Çocuğun mekanı kullanım şekli ve süresinin, mekana ilişkin beklentilerinin, mekana verdiği tepkilerinin, davranışlarının kısacası mekanı ile olan etkileşiminin yetişkinlerden farklı olduğu dikkate alındığında, çocuğun birey olarak ayrı bir toplumsal kategoriyi temsil ettiği ortaya çıkmaktadır. Çocuğun yaşadığı çevrelerde güvenliğini ve mutluluğunu sağlamak için; Çocukların gelişim özellikleri ve çocuğun çevre ile etkileşimleri yani mekana verdiği tepkileri ve mekanı içindeki davranışları incelenerek, çocuğun yaşadığı ev ve yakın çevresi fiziksel ortam düzenlemesinde dikkate alınmalıdır.³ Çocuklar için tasarlanan çevrede, onların ihtiyaçları düşünölmelidir.

Mekanların çocuğun olumsuz evrimini düzeltecek gücü kanıtlanamamış olmasına rağmen, kötü tasarlanmış bina ve bina bölümlerinin çocuğun olumsuz yönde gelişme riskini ve gerilimlerini arttırdığı; buna karşın iyi, doğru ve güzel tasarlanmış mekanların algısal ve bilişsel gelişmesini hızlandırdığı; öğretici ve eğitici roller oynayarak olumlu davranışlarını pekiştirdiği, özellikle de kaza riskini azaltarak yaşamsal bir rol oynadığından söz edebiliriz.⁴ 0-6 Yaş grubunda en önemli ihtiyaç güvenlik ihtiyacı olduğundan, bu konuda özellikle çevrenin doğru tasarımı önem kazanmaktadır.

¹ Feryal Koç, "Çocuk ve Mekan" (Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, 1999), ss. 1, 66.

² Y. Tümerdem, **Halk Sağlığı**, İstanbul: İ. Ü. Basımevi ve Film Merkezi, 1992' den Nursan Dede Çınar, "0-6 Yaş Çocuklarda Annenin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği" nin Geliştirilmesi ve Çocuktaki Kazaları Önlemede Annelere Verilen Eğitimin Etkisi" (Doktora Tezi, İÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Ana Bilim Dalı, 1999), s. 7.

³ Koç, a.g.e., ss. 1, 66.

⁴ Şengül Öymen Gür ve Tülay Zorlu, **Çocuk Mekanları**, İstanbul: YEM Yayınları, Ocak 2002, s. 9.

Araştırmacılar çalışmanın erevesi içinde ele aldığımız ev ve yakın çevresindeki fiziksel ortamın, çocuğun davranışlarını etkileyebileceği ve ev kazalarının mekanda alınacak tedbirlerle büyük oranda azaltılabileceğini belirtmektedirler. Çünkü kk çocukların en sık yaralandıkları yer evleridir. Dolayısıyla evlerde ve ev yakın çevresinde göz önünde bulundurulması gereken en önemli özellik güvenliktir. Bir ev, çocuğun can güvenliği açısından yeterli önlemlerle tasarlanmış olmalı ya da sonradan bu açıdan gözden geçirilmelidir.

Fiziksel evre, çocuğun yaşadığı konuttan başlayarak daha büyük ölçekteki çevrelere kadar uzanan bir kavramdır. ⁵ İçinde yaşanılan, çalışılan, iş yapılan, oyun oynanan vb. fiziksel çevrelerin, davranışları, deneyimleri, yaşamı nasıl etkilediği çoğunlukla önemsenmez. Oysa günlük yaşamı çevreleyen ve destekleyen çeşitli düzen ve tasarımlar; düşünceler, davranış ve duygular üzerinde önemli rol oynamaktadır. Fiziksel evre ile insan davranışları ve deneyimleri arasında karşılıklı bir ilişki bulunmaktadır. ⁶ özellikle de 0-6 yaş grubu çocuğun fiziksel çevresi büyük oranda ev ve yakın çevresidir.

Webster szlk, kazanın tanımını, beklenmedik bir Şekilde ani olarak karşılaşılan olay olarak yapmaktadır. ⁷ Bu tanıma göre ocuk yaralanmaları, kaza değildir. Çünkü ocukların geçirdikleri kazaların çoğu önceden bilinebilmekte ve tahmin edilebilmektedir. Çocuklar kaza tehlikesi oluşturabilecek nesne ve durumları fark edememeleri, fiziksel gelişimlerinin henüz tamamlanamamış olması, hareket ve duygusal gelişme sürecinde olmaları, deneyimlerinin az olması gibi sebepler nedeniyle kazalarla daha fazla karşılaşırlar. ⁸ çocukların geçirebilecekleri bu surumlar daha çok yaralanma olarak tanımlanmakta ve bir oğununda önlenebilir olduğu görülmektedir.

Çocuklarda görülen kazaların büyük kısmını, ev kazaları oluşurmaktadır. Kazalarla ilgili en yoğun çalışmaların yapıldığı ülke olan ABD' de yılda 25 milyon

⁵ Koç, a.g.e., s. 40.

⁶ Füsun Doğramacı (Curaoğlu), " 3-6 Yaş Grubunda ocuk Odası Mobilyasına ve Tasarım ltlerine Bir Yaklaşım" (Yüksek Lisans Tezi, H.., S.B.E., 1994), s. 28.

⁷ Mark A. Brandenburg, *Child Safe: A Practical Guide for Preventing Childhood İnjuries*, New York: Three Rivers Press, 2000, ss. 90-165.

⁸ Muzaffer Balibey, " Kırsal, Yarıkentsel ve Kentsel Yerleşim Yerlerinde ocukluk ağı Ev Kazaları ve Ev Kazalarına Yol Açan Etmenler" (Uzmanlık Tezi, G.. Tıp Fakültesi ocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı, 2001), s. 1.

çocuk kazalarda yaralanmakta ve her 100 çocuktan 25'i kaza sebebiyle tedavi görmektedir. Dünya genelinde ev kazalarını önlemeye yönelik programları en iyi uygulamış olan ülke İsveç olup, tüm Dünya tarafından örnek uygulama olarak gösterilmektedir.⁹ Türkiye'de ev kazaları ve önlenmesine yönelik olarak Sağlık Bakanlığı'na bağlı bir enstitü veya kuruluş bulunmamaktadır. Ev kazalarına karşı alınan önlemler bu konuda en ileri olan ABD'de 1980'li yıllarda başlamış, bunu Avrupa 10-15 yıl sonra takip etmiş, Türkiye'de ise bu konuda çok kısıtlı sayıda çalışma yapılmıştır.

Çocuğun karşılaşacağı tehlikeler, çocuğun büyümesi ve gelişmesi ile de değişecektir. Çocuğun gelişim aşamalarının temel özelliklerinin, fiziksel ve zihinsel gelişim aşamalarının bilinmesi ile, çocuğun karşılaşabileceği potansiyel kaza riskleri tahmin edilerek, alınabilecek önlemler ile azaltılabilir ve önlenebilir. Kazalarda bir çeşit çocuk hastalığı gibidir. Çocuk aşı olduğunda nasıl kızamık olmuyorsa, gerekli önlemlerin alınması ile kazalarda büyük oranda engellenebilir. Aynı şekilde hasta olduktan sonra nasıl tedavi edileceğinden çok, hasta olmaması için alınacak önlemler gibi, kazalara karşı alınacak önlemler daha önemlidir.

Burada önemli olan çocuğun temel yaşam deneyimlerini kazanırken kendisini çok fazla baskı altında veya sınırlandırılmış olarak hissetmeden yetişkinin ona sağlayacağı eşya ve çevrenin doğal engeli ile düzenlenmiş güvenli bir ortam ile gerçekleştirilebilir.¹⁰ Tasarım süresince kazalara karşı güvenlik konusu akıldan çıkarılmamalı, yeri geldiğinde bir çocuk gibi düşünmeye çalışarak, kaza ihtimallerini ortadan kaldıracak önlemler alınmalıdır.¹¹ Yetişkinlerin ve özellikle bu konuda bilinçlenmesi ve alacağı önlemler dikkat edilmesi gereken en önemli konular arasındadır.

Dünyada ve ülkemizde ev kazaları, insanın çocukluk evresinde, özellikle okul öncesi dönem olarak adlandırılan 0-6 yaş döneminde, çeşitli yaralanmalara,

⁹ B.A. Bergman and P.F. Rivara, " Sweden's Experience in Reducing Childhood Injuries" , *Pediatrics*, Cilt 1, N. 88 (1991), ss. 69-74' den Balibey, a.g.e., s. 21.

¹⁰ Ayla Oktay, *Yaşamın Sihirli Yılları Okul Öncesi Dönem* , "2.b." , İstanbul: Epsilon Yayınevi, 2000, ss. 140-141.

¹¹ Levent Mustafa Acar, " Çocuk Gereksinmelerine Yönelik Ürün Satış Birimlerinde İç Mekan Tasarımı" (Yüksek Lisans Tezi, H.Ü., S.B.E., İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Ana Sanat Dalı, 2001), s. 166.

sakatlanmalara ve ölümlere neden olmaktadır.¹² Bu sebeple bu konu üzerinde özellikle durulmalı ve sağlıklı bir toplumun yetişmesi ve maddi kayıpların önlenmesi için önemler alınmalıdır.

Yapılan bu çalışmada, 0-6 yaş grubu çocukları bekleyen potansiyel ev kazaları konusunda araştırmacılar bilgilendirilmeye çalışılmış, ev ortamı ve çevresi mekan tasarım ve düzenlemelerinde çocuğun ev kazalarına karşı korunabilirliğini arttırabilmek amacı konusunda alınacak önlemler ve yapılacak uygun fiziksel çevre tasarımının, ev kazalarını önlemesi üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

Araştırmanın varsayımı; Modern dünyada çoğunlukla 0-6 yaş grubu çocukların karşılaştığı ev kazalarının önlenmesinde, ev ortamı ve çevresi mekan tasarımı ve düzenlemeleri konusunda alınacak önlemler arttırıldıkça, çocuğun uğrayabileceği kaza riskinin azalacağı ve bu kazaların önlenebilir olduğunu göstermektedir.

¹² M. Bertan ve Ç. Güler, **Halk Sağlığı Temel Bilgiler**, Ankara: Güneş Kitap Evi, 1995' den Çınar, a.g.e., s.7.

1. ÇOCUK GELİŞİMİ, 0-6 YAŞ GRUBU ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ ÇOCUK GELİŞİMİ, ÖNEMİ VE GEREKSİNİMLERİ

Bu bölümün ilk kısmında çocuk gelişimi ve gelişim dönemleri ile ilgili kavram açıklamaları üzerinde durulmuş, ikinci bölümde ise araştırma konusu kapsamına giren 0-6 Yaş grubu erken çocukluk dönemi çocuğunun gelişim özellikleri incelenmiş, üçüncü bölümde ise bu dönemin çocukluk dönemi içindeki önemi ve son olarak bu dönem çocuğunun duyduğu gereksinim ve temel ihtiyaçları açıklanarak, bundan sonraki bölümlerdeki bilgilerin daha iyi anlaşılması amaçlanmıştır.

1.1. ÇOCUK GELİŞİMİ

Çocukların gelişim aşamalarının ve bunların özelliklerini bilinmesi, çocuk güvenliği ile ilgili olarak, onların gelişim dönemlerinin özelliklerine göre, karşılaşılabilecekleri potansiyel tehlikeleri ve yaşayabilecekleri muhtemel kazaları belirleyip, önlem alınması açısından, eğitim, planlama ve uygulamalarında sorumluluk alan yetişkinler için, özellikle okul öncesi dönemde çok önemlidir.

*Çocukluk çağı bireyin doğum öncesi dönemden başlayıp ergenlik dönemine kadar süregelen zaman dilimini içermektedir.*¹³ Çocukluk, bireyin 18 yaşına kadar olan dönemidir diyebiliriz.

Çocuk doğduğu andan itibaren dış çevresi ile etkileşim içine girmektedir. Gelişim, fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal alanlarda bir bütün olarak ilerlemektedir. Çocuğun fiziksel gelişimi onun hareket gelişimiyle sıkı derecede ilişkilidir. Kasların normal büyümesi hareket gelişimine de temel hazırlamaktadır. Rahat hareket edebilen ve zamanında olgunlaşan kaslar çocuğun kolunu, elini rahatça hareket ettirmesine, eşyalara dokunup anlamasına yardımcı olmaktadır.¹⁴ Hareketle ilgili becerilerin kazanılması, çocuk için diğer gelişim yönlerinden çok daha önemlidir. İlk olarak çevresi ile uğraşmasında, çevreyi tanımada önemli rol oynamakta, dolayısıyla zihinsel ve dil gelişimine katkıda bulunmaktadır. Hareketlilik kendini ifade etmesine, arkadaşları ile sosyal ilişkiler kurmasına sosyal uyum

¹³ Fatma Kılıçarslan, "Farklı Sosyo Ekonomik Düzeylerdeki Anaokulu Çocuklarının Okumaya Hazır Olma Durumu" (Yüksek Lisans Tezi, H.Ü., S.B.E., 1997), s. 9.

¹⁴ Gülten Ülgen ve Emel Fidan, *Çocuk Gelişimi*, İstanbul: Milli Eğitim Basım Evi, 2002, s. 32.

sağlamasına yardım etmektedir.¹⁵ Dolayısıyla çocuğun gelişimini olumlu etkilemesi için, çevre ile bulunduğu etkileşimlerde özgür bırakılmalıdır.

Çocuğun gelişim dönemleri bir çok araştırmacı tarafından incelenmiştir:

Yavuzer' e göre çocuktaki bu özellikler ergenliğe kadar dört ayrı dönem içerisinde incelenmektedir.

- 1.Bebeklik Dönemi (0-2 Yaş)
- 2.İlk Çocukluk Dönemi (Okul öncesi çağ, 2 -6 Yaş Arası)
- 3.Son Çocukluk Dönemi (Okul Çağı, 6-11YaşArası)
- 4.Ergenlik Dönemi (11 Yaş-20 Yaş Arası)¹⁶

Çocukluk dönemlerini belirler iken bu çalışmanın konusu içine giren, çocukların mekan algısının gelişimini de inceleyen en yakın kriterler Jean Piaget (1948-1961) tarafından gerçekleştirilmiştir.

Piaget, çocukluğu dört ana döneme ayırmıştır. Bunlar:

- 1.Duyusal hareket dönem (0-2 yaş)
- 2.İşlem öncesi (Semboller) dönem (2-6 yaş)
- 3.Somut işlemler dönemi (kızlarda; 6-11 yaş,erkeklerde 6-13 yaş)
- 4.Soyut işlemler dönemi (13 yaş ve sonrası)¹⁷

Burada geçen “Duyusal Hareket Dönemi“ ve “İşlem Öncesi (Semboller) Dönem“ , “Erken Çocukluk Dönemi” olarak da ifade edilmektedir. Bu çalışmada “Duyusal hareket dönemi“ ve “İşlem Öncesi Dönem“ , her yaşın gelişimini ayrı ayrı içerecek şekilde detaylı olarak ele alınmıştır..

¹⁵ Ülgen ve Fidan, a.g.e., s. 32.

¹⁶ Haluk Yavuzer, *Çocuk Psikolojisi*, İstanbul: Altın Kitaplar Yayın Evi, 1984, s. 31' den Doğramacı (Curaoğlu), a.g.e., s. 48.

¹⁷ H. Çakır, “Çocukların Algılanmasında Etkili Olan Mimari Parametrelerin Belirlenmesi“ (Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, 1997), s. 18' den Koç, a.g.e., s. 28.

1.2. 0-6 YAŞ GRUBU ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ

Bu bölümde 0-6 yaş grubu erken çocukluk dönemi, çocuk-mekan ilişkisi göz önünde bulundurularak ele alınmıştır.¹⁸

1.2.1. 0-6 YAŞ GRUBU ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ GELİŞİMİ

0-6 yaş grubu erken çocukluk gelişim dönemleri olan duyuşal hareket ve işlemler öncesi dönemlerdeki çocukların gelişim özellikleri araştırılmıştır.

1.2.1.1. Duyusal Hareket Dönemi (0-2 Yaş)

Bilişsel gelişimle ilgili çalışmaların öncülerinden olan Jean Piaget' e göre, çocuğun yetişkinlerden farklı bir zihinsel yapısı vardır. Onların görme ve gerçeklere karar vermede kendilerine özgü dünyaları vardır ve çocukların gelişim özellikleri belli dönemlerde belli özellikler göstermektedir.¹⁹

İlk iki yıl içinde çocuk, kendini dış dünyadaki diğer objelerden farklı olduğunu incelemeyi öğrenir, saklanan bir objeyi ilk aylarda aramazken, daha sonraki aylarda arar. Zaman, yer, sebep-sonuç ilişkileriyle ilgilenmeye başlar. Çocuk dış dünyayı daha çok duyu-hareket yoluyla incelemekte ve öğrenmektedir.²⁰ Çocuğun duyuşlarının ve elinin ulaşabildiği tüm dünyası "Onun laboratuvarı" dır. Etkin dikkat alanı içindeki öğrenmelerin yanı sıra, çevresinde süreklilik gösteren olay ve davranışların birikimiyle de öğrenmektedir.²¹ Çocuk bu dönem içerisinde nesnelere arasında işlemlerine göre bir ilişki sistemi kurmaktadır. Farklı zamanlarda gördüğü nesnelere arasında ilişkiler kurabilmektedir. Aynı zamanda, nesnelere mekanda yer kaplama ve hareket ilişkilerini de kavramakta, kendi varlık hissini çocuk bu dönemde edinmektedir. Piaget' e göre duyuşal-hareket dönem içerisinde mekân algısı, çocuğun gelişen hareket kontrolü ile birlikte gelişerek şekillenip, bu dönem içerisinde çocuk, çevresindeki mekânı kendi tecrübe ve pratiklerine göre dengelemiştir

¹⁸ John Pearce, *Çocuklarda Büyüme*, çev. Ankara: Emel Matbaası, 1996, s. 63' den Levent Mustafa Acar, "Çocuk Gereksinmelerine Yönelik Ürün Satış Birimlerinde İç Mekan Tasarımı" (Yüksek Lisans Tezi, H.Ü., S.B.E., İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Ana Sanat Dalı, 2001), s.14.

¹⁹ Ülgen ve Fidan, a.g.e., s. 138.

²⁰ Ülgen ve Fidan, a.g.e., s. 55.

²¹ Arthur T. Jersild, *Çocuk Psikolojisi*, çev. Gülseren Günçe, Ankara: Sevinç Matbaası' ndan Şükran Oğuzkan ve Güler Oral, *Okul Öncesi Eğitim*, İstanbul: Mili Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2002, s. 62.

ve organize etmiştir²² Çocuğun bu ilk iki yılda görülen mekan anlayışı, o dönemin en önemli zihinsel kazanımlardan biridir.²³ Bu dönemde kaslarını kullanarak, çevresini inceleyerek dünyasını oluşturmaktadır. Çevresinde görebildiği ve yakalayabildiği objeleri alıp ağızına burnuna götürmekte, yere fırlatmakta; tüm duyu organlarını kullanarak onları keşfetmeye çalışmaktadır.²⁴ Bu evrede çocuk vücut reflekslerini koordine etmesini öğrenmektedir. Olaylara neden olduğunu hissettikçe aynı hareketleri tekrarlamaktadır.²⁵ Kas hareketleri ve duyu organları arasındaki iş birliğinin artmasıyla, çocuğun zihinsel gelişiminin temelleri atılmaktadır. Bu dönemde hareket olanaklarının kısıtlanması ve uyarıcı yetersizliği, çocukta ileri yaşlarda öğrenme güçlüklerine neden olmaktadır.²⁶ Yaşamının ilk iki yılında çocuğun gereksinimleri çok basit olmasına rağmen bunların karşılanmaması veya zamanında tepki verilmemesi durumunda olumsuz sonuçlar doğabilmektedir.²⁷ Bu dönemde çocuğa uygun tecrübeler edinebileceği ortam sağlanmalıdır. İçinde bulunulan ortam dikkate alınmazsa daha sonraki dönemlerde istenilen gelişme sağlanamamaktadır.²⁸ Bu konuda özellikle çocuğa yapılacak baskılar veya kısıtlamalar, çocuğun kişiliğini ve karakter gelişimini etkileyebileceğinden dikkat gösterilmeli ve çocuğa rahat edebileceği bir ortam sağlanmalıdır.

1.2.1.2. İşlem Öncesi (Semboller) Dönemi (2-6 Yaş)

2- 6 Yaş arası olan dönemde dile ve sembolik düşünce yeteneğine sahiptir. Bu dönemde çocuk, nesnelere başka şeylerin simgesi gibi kullanılmaktadır. Örneğin bir değneğe binip at diye dolaşabilmektedir. Yetişkinlerle ve yaşlılarıyla serbestçe etkileşimde bulunabilir. Fakat bu etkileşimde çocuk, kendini olayların merkezinde görür. Başka bir kişinin açısından dünyayı görememektedir.²⁹ Hayal gücünün genişliği, gerçekte hayali birbirinden ayıramaması, Bencil bir dönemde olduğundan

²² Müge A. Önal, "Children in The Physical Environment an Approach to Design for Children: A Day-Care Center Proposal in Beytepe-Ankara", (Yüksek Lisans Tezi, O.D.T.Ü., 1988)' den, Acar, a.g.e., s. 1.

²³ Filiz Tavşan, " Trabzon Konutları Örneğinde Çocuk Odaları Mekan ve Donatı Özellikleri Üzerine Bir Araştırma" (Yüksek Lisans Tezi, K.T.Ü., F.B.E., Mimarlık Ana Bilim Dalı, 1999), s. 10.

²⁴ Ülgen ve Fidan, a.g.e., s. 139.

²⁵ Tavşan, a.g.e., s. 3.

²⁶ Ali Gitzmez, **0-5 Yaşlarında Zihinsel Gelişme**, Ankara: Maya Matbaacılık, 1977, s. 77' den Oğuzkan ve Oral, a.g.e., s. 60.

²⁷ Kılıçarslan, a.g.e., ss. 11-12.

²⁸ Ülgen ve Fidan, a.g.e., s. 33.

²⁹ Mücella Uluğ, **Niçin Oyun**, İstanbul: Göçebe Yayınları, 1997, s. 49' dan Acar, a.g.e., s. 19 .

kendi isteklerini yapmak veya yapılmasını istemesi sebebiyle ani olarak kendisine zarar verebilecek girişimlerde bulunabilir, davranış içine girebilir. Bu dönem ayrıca yoğun bir hareket gelişimi evresidir. Örneğin 3-4 yaş arasında çocuk, parmak ucunda yürümeyi ve geri yürümeyi başarmaktadır. Merdiven tırmanma, koşma becerisi gelişmiştir. 4-5 Yaş arasında çocuk tırmanma, sıçrama, atlama, hızlı pedal çevirme ve takla atma gibi bedensel etkinlikleri yapabilmektedir.³⁰ Hızlı hareket edebilmesi sebebiyle de bir yetişkinin onun hızına yetişebilmesi çoğu zaman oldukça zordur.

Çocuk bu dönemde, çevreyi tanımak, anlamak, öğrenmek çabası içine girmektedir.³¹ Bu dönemde yerler, sosyal hayatın biçimsel gerekliliklerine göre anlam taşımaktadır. Ev, yoğun duygu bağlarından dolayı çok özel bir yerdir. Bölge kavramının temelleri bu dönem içerisinde atılmaktadır. Büyükler için bölgesel önem taşıyan kapı, parmaklık veya bahçe gibi semboller çocuk için birer oyun nesnesi de olmalarından dolayı daha önemlidir.³² Bu sebeple merdivenden inip çıkmak, kapı ve parmaklıklarla oynamak, onlar için bir başka oyun çeşididir ve kendilerine zarar verebileceğini düşünemezler. Bu dönem içerisindeki çocuğun mekan içerisinde oyunları simgeseldir. Eşyalar göz önünde olmasa da varmış gibi davranmaktadır.³³ Bu dönem içerisindeki çocuklar da düşünce, mantık dışıdır ve anlık, görünür koşullara son derece bağlıdır. Ayrıca belli bir zamanda bir durumun yalnızca bir yönünü ele alma yeteneğine sahiptirler.³⁴ Maddeleri tek ve belirgin özellikleriyle sınıflandırabilmekte, bir yönleri ile birbirine benzeyen maddelerin başka yönlerde değişik olabileceklerini görememektedir.³⁵ Bu hayal güçlerinin genişliği sebebi ile de çeşitli çizgi filme kahramanlarına benzeme veya seyrettiği bir filmin etkisinde gerçek dünyadan ayıramayıp etkilenebilirler.

³⁰ Uluğ, a.g.e., s. 49' dan Acar, a.g.e., s. 14.

³¹ Kılıçarslan, a.g.e., s. 16.

³² Önal, a.g.e.' den Acar, a.g.e., s. 20.

³³ Uluğ, a.g.e., S.49' dan Acar, a.g.e., s. 20.

³⁴ M.J. Gander ve H.W. Gardiner, *Çocuk ve Ergen Gelişimi*, Ankara: İmge Yayınevi, 1998, s.232' den Acar, a.g.e., s. 19.

³⁵ Kılıçarslan, a.g.e., s. 14.

1.2.2. 0-6 YAŞ GRUBU ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ ÖNEMİ

*Çocuğun gelişimine ve eğitimine ilişkin hemen hemen tüm kaynaklarda, erken çocukluk dönemi denilen 0-6 yaş arası yılların gelişimini temelini oluşturduğu ve bu dönemde kazanılan davranışların kalıcı nitelikte olduğu vurgulanmaktadır.*³⁶ Bu da bize 0-6 yaş grubu çocukların gelişiminin önemini vurgulamaktadır.

*Bir grup araştırmacı da çocuğun zihinsel gelişiminin, onun kalıtımla getirdiği zihinsel potansiyelin, çevre ile sürekli etkileşimi sonucunda geliştiğini ve çevrenin etkisinin yaşamın ilk yıllarında, daha sonraki yıllara oranla daha etkin ve kalıcı olduğunu öne sürmüşlerdir.*³⁷ Bu da çevrenin çocuk üzerinde etkisinin olduğunu göstermektedir.

0-6 yaşlar, pek çok davranış ve alışkanlığın temelini atıldığı yılları kapsamaktadır. Bu yaş grubundaki çocukların bireysel özelliklerini ve gelişim süreçlerini bilmek, çevre ile ilgili değer, tutum ve davranışlarını daha iyi anlamak, dolayısıyla tasarımı yönlendirmek açısından gereklidir.³⁸ Bu durumda çocuk gözüyle tasarımın yapılması çok önemlidir.

³⁶ Yasemin Ertuğrul, "0-6 Yaş Çocukların Ev Ortamlarının Düzenlenmesi Üzerine Bir Araştırma" (Yüksek Lisans Tezi, G.Ü., S.B.E., Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Bölümü, Ankara 1994), s.1' den İlal, G. Koptagel, Ruhsal Etkileşim Açısından Çocuk ve Aile, Aile ve Çocuk Dergisi, 1981, No:2, s. 37.

³⁷ Doğramacı (Curaoğlu), a.g.e., s. Önsöz XIII-XIV' den Ü. Üstünoğlu, Ailelerin Okul Öncesi Dönemin Önemi Konusunda Bilinçlendirilmesi, Türkiye Aile Yılı, TC Başbakanlık Yayınları, Ankara: 1990, s. 51.

³⁸ Şükran Oğuzkan ve Güler Oral, Okul Öncesi Eğitim, İstanbul: Mili Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2002, s. 49.

1.2.3. 0-6 YAŞ GRUBU ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ GEREKSİNİMLERİ

0-6 Yaş Grubu çocuğunun bakım, beslenme, sevgi ve şevkat, yetişkin desteği, diğer çocuklarla birlikte olma ve oyun kendini tanıma ve kanıtlama özgürlüğü ve yaratıcılığı destekleyici, estetik duygusunu geliştirici ortam yaratma gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması yanında, buldukları ortamda kazalara uğramasını önlemek için yapılacak ev ortamı ve çevresi mekan tasarımı ve düzenlemeleri de günümüzde temel bir ihtiyaç olarak görülmektedir.³⁹

³⁹ Ayla Oktay, a.g.e., ss. 123-131.

2. KAZALAR VE EV KAZALARININ TOPLAM KAZALAR İÇİNDEKİ YERİ, DURUMU, 0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLAR VE EV KAZALARI

Bu bölümde ilk olarak kazalar ve ev kazalarının toplam kazalar içindeki yeri, ev kazalarının ülkemizdeki ve gelişmiş ülkelerdeki durumu, ikinci olarak da okul öncesi dönemi çocuklar ve ev kazaları ilişkisi irdelenip, bu dönem çocuklarının karşı karşıya kaldıkları ev kazası tipleri incelenmiştir.

2.1. KAZALAR VE EV KAZALARININ TOPLAM KAZALAR İÇİNDEKİ YERİ, ÜLKEMİZDEKİ VE GELİŞMİŞ ÜLKELERDEKİ DURUMU

*Kaza denilince beklenmedik bir zamanda ve beklenmedik şekilde oluşan yaralanmalara, can ve mal kayıplarına neden olan olayları anlayabiliriz. Kazalar; yaralanmalara, sakatlıklara ve hatta ölümlere sebep olabilmektedir.*⁴⁰

Kaza sonucu ölümlerin genel ölümler içerisindeki oranı İngiltere’de % 2.5 iken Türkiye’de % 5.7’dir.⁴¹ 1990 yılı Sağlık Bakanlığı istatistiklerine göre, ölüm sıralamasında kazalar sonucu ölümler 4. sırada yer almaktadır.⁴²

Kazalar, endüstrileşen dünyada çocukların sağlığı açısından en önemli tehlikeyi oluşturmakta olup, çocukluk çağı ölümlerinin en önemli sebeplerindendirler. Ölümcül olmamaları durumlarında da çok önemli etkileri olmaktadır.⁴³ Çocukluk çağı kazaları daha çok okulda, evde, bahçede, caddede olabilmektedir.⁴⁴ Dünya’da en sağlıklı istatistiki bilgilerin tutulduğu ülkelerden ABD’deki değerlere bakarsak; her yıl bu ülkede 25 milyon çocuk kazalara uğrayarak yaralanmaktadır. Yine her yıl 14 yaşın altındaki 12 bin çocuk kazalardan dolayı ölmekte, 50 bin çocuk ise sakat kalmaktadır.⁴⁵ Dünya Sağlık Örgütü’nün(WHO) verilerine göre 2001 yılında, bir

⁴⁰ www.gevher.edu.tr/dergi/yeni/d12.htm

⁴¹ D.C. Stevens, *Injury Prevention and Epidemiology in Barkın Mr. Pediatric Emergency Medicine Concept and Clinical Practice*, St. Louise: Mosby Year Book, 1992, ss. 14-22’ den Çınar, a.g.e., s. 7.

⁴² Dilaver Tengilimoğlu ile Özcan Kaynak, *Ev Kazaları, Yeni Tıp Dergisi*, Cilt 10, Sayı: 3, 1993, ss. 51-57.

⁴³ L. Laflamme and E. Eilert Peterson, " Injuries to Preschool Children in a Home Setting: Patterns and Related Products", *Acta Pediatr*, No: 87, s. 206.

⁴⁴ DİE, *Türkiye’de İl ve İlçe Merkezlerinde 1-4 Yaş Grubunda Nedene Özel Orantılı Ölüm Hızları*, 2003.

⁴⁵ Brandenburg, a.g.e., s. 1.

yaşın altındaki yaklaşık 685.000 çocuk kazalar sonucu ölmüştür.⁴⁶ DİE'nin 2001 yılı kayıtlarına göre 1-4 yaş grubu çocuk ölüm nedenleri arasında kazalar yine 4. sırada yer almaktadır.⁴⁷

Kazaları çeşitli şekillerde sınıflandırmak mümkündür. Yaygın olarak kullanılan bir sınıflandırma türü, kazaların oluştuğu yerlere göre yapılandırır. Buna göre kazalar; Trafik kazaları(karayolu, tren, deniz, hava), iş kazaları, spor kazaları, ev kazaları ve diğer kazalar şeklinde sınıflandırılmaktadır.⁴⁸

Kaza çeşitleri arasında önemi gittikçe artan, araştırma konumuz kapsamındaki ev kazaları; Dünya Sağlık Örgütüncü evde veya evin bulunduğu çevrede meydana gelen, trafik kazaları kadar sık görülen kazalar olarak tanımlanmaktadır.⁴⁹ Başka bir tanımlamaya göre de, bir evin içinde veya bahçesinde, garajında meydana gelen kazalara ev kazası denilmektedir.⁵⁰

Düzenli istatistiklerin tutulduğu ülkelerden İngiltere'de kaza sonucu ölümlerin % 40' ını ev kazaları oluşturmaktadır. Amerika Birleşik Devletlerinde ise yapılan bir araştırmaya göre belirli bir zaman diliminde her 1000 kişiden 48' i iş kazası, 28' i trafik kazası geçirmesine karşın 144' ü ev kazası geçirmiştir. Fransa'da yılda 5000 kişi, Kanada'da ise yılda 2000 kişi ev kazası sonucu hayatını kaybetmektedir. Almanya' da ise yılda yaklaşık 3 milyon ev ve spor kazası meydana gelmekte, bunların yaklaşık 250.000' i hastaneye yatırılmaktadır.

Türkiye'de ev kazalarına ilişkin kesin bir rakam ve oran olmamakla birlikte yapılan çeşitli araştırmalara göre tüm kazaların % 18-25' ini ev kazaları (ev ve bahçesinde olan) oluşturmaktadır. Nitekim 1990 yılında Ankara İl Merkezindeki hastanelerin acil servislerine kaza nedeni ile başvuran hastaların % 22.7' sini ev kazalarının oluşturduğu görülmüştür. Sağlık Bakanlığı kayıtlarına göre 1989 yılında

⁴⁶ www.un.org.tr/who/dsopun03bolum4.htm

⁴⁷ DİE, a.g.e.

⁴⁸ www.cocuksagligi.com/evkazalari/evkazalari.html

⁴⁹ S. Erkal, Ş. Şafak, " Ev Kazalarına Neden Olan Konut Faktörlerinin İncelenmesi" , *Sağlık Dergisi (Sağlık Bakanlığı)*, Sayı: 66, 1994, ss. 31-41' den Çınar, a.g.e., s. 9.

⁵⁰ M. Bertan, B. Çakır, " Halk Sağlığı Yönünden Kazalar", Ankara: Güneş Kitap Evi, 1995, ss. 462-471 ve S. Şahin, " İstanbul İli 0-6 Yaş Grubu Çocuklarda Kaza Riskinin Framingham Güvenlik Araştırması İle Belirlenmesi" (Yüksek Lisans Tezi, İ.Ü. Çocuk Sağlığı Enstitüsü, 1994)' den Çınar, a.g.e., s. 9.

22.400 ev kazası meydana gelmiş ve 400 kişi hayatını kaybetmiştir.⁵¹ İstanbul’ da 2001 yılında 11 hastanede yapılan bir araştırmada da acil vakaların 1/3’ ünü ev kazalarının oluşturduğu ortaya çıktığı ve bir yıl içinde ev kazaları nedeniyle hastaneye başvuranların sayısının 15.000 kişi civarında olduğu belirtilmiştir.⁵² Kayıt altına alınmayan vakaların çoğunluğu oluşturduğu düşünülürse, bu rakamın çok daha yüksekte olduğu tahmin edilmektedir.

Ev kazalarının rastlanma sıklığının yüksek olmasının nedeni: diğer kazalara nazaran evde kazaya maruz nüfusun ve kazayla karşı karşıya kalma süresinin fazla oluşudur. Örneğin trafik kazalarında yalnızca yolda bulunanlar yolda kaldıkları süre içerisinde, iş kazalarında ise çalışanlar yalnızca çalışma süresince kazayla karşı karşıya kalmaktadırlar.⁵³

Ev kazalarında zarar gören, en fazla risk altındaki grup, öncelikle ve ağırlıklı olarak çocuklar, sonra yaşlılar ve kadınlar olup, bu kazalar fiziksel ve ruhsal travmalara, kalıcı sakatlıklara ve hatta ölüme maruz bırakabilmektedir.⁵⁴

ABD’de her dört çocuktan bir tanesi yılda bir ev kazasına uğrayarak tedavi görmektedir.⁵⁵ Ülkemizde Sağlık Bakanlığınca hastane kaza raporların incelenerek yapılan araştırmaya göre son beş yılda 120.000 çocuk ev kazası sonucu hastaneye müracaat etmiş ve 2000 kişi hayatını kaybetmiştir.⁵⁶

⁵¹ Tengilimoğlu ile Kaynak, a.g.e., ss. 51-57.

⁵² www.radikal.com.tr/2001/01/03/turkiye/02en.shtml.

⁵³ Tengilimoğlu ile Kaynak, a.g.e., ss. 51-57.

⁵⁴ www.cocuksagligi.com/evkazalar/evkazalari.html

⁵⁵ Brandenburg, a.g.e., s. 1.

⁵⁶ Tengilimoğlu ile Kaynak, a.g.e., ss. 51-57.

2.2. 0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN KARŞILAŞTIĞI KAZALARIN EV KAZALARI İÇİNDEKİ YERİ, KARŞILAŞTIKLARI EV KAZASI TİPLERİ VE ETKİ EDEN FAKTÖRLER

Araştırma konusu gereği Erken Çocukluk Dönemi (0-6 Yaş) ve ev kazaları ilişkisi, ev kazası tipleri ve etki eden faktörler incelenmiştir.

2.2.1. 0-6 YAŞ GRUBU ERKEN ÇOCUKLUKLARIN KARŞILAŞTIKLARI KAZALARIN EV KAZALARI İÇİNDEKİ YERİ

Zamanlarının çoğunu evde geçiren ve aynı zamanda da çevrelerini keşfetme ve öğrenme konularındaki merakları, büyükleri taklit etme özellikleri, devamlı hareket halinde olmaları, çevreyi keşfetmeye isteği, deneyim olmadığı için her şeyi ağzına götürme alışkanlığı, el ve vücut maharetleri yetişkinlerden farklı olması ve kazalardan kendilerini koruyabilecek gelişimsel özelliğe henüz yeterince sahip olamamaları sebebiyle 0-6 yaş grubu çocuğu, kazaya uğrama oranı en yüksek grubu oluşturmaktadır.⁵⁷ Ankara'da 1995 yılında ev kazası sıklığını saptamaya dönük bir araştırmada, ev kazalarının % 45.4' ünün 0-6 yaş arası çocuklarda görüldüğü saptanmıştır.⁵⁸

Unicef tarafından 2003 yılında tüm Türkiye'de 12 bölgede (Adana, Ankara, Bursa, Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Mardin, Mersin, Samsun, Siirt ve Şanlıurfa), 0-6 yaş arası çocuğu olan 4254 anne ile yapılan araştırmada, kaza geçiren

⁵⁷ A. Dramalı, Ü. Güler, Ş. Özden ve D. Dalı, 1. Ulusal Ana ve Çocuk Sağlığı Hemşireliği Sempozyumu Kitabı, İstanbul: İ.Ü. Basımevi, 1992, ss. 169-176' dan A. Kavaklı, Çocukluk Yaşlarında Büyüme ve Gelişme, İstanbul: Hilal Matbaacılık, 1992, ss. 130-154' den A. Kavaklı, S. Savaşer, G. Görak ve S. Erdoğan, " 0-6 Yaş Grubundaki Karşılaşılan Kaza Türleri ve Sıklığı" , Hemşirelik Bülteni, No: 7, ss. 60-71' den M. Kılıç, " Çocukluk Çağı Güvenlik Eğitimine Gelişimsel Yaklaşım" , E.Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, 1995, s.11' den, S. Yazıcı, " Anneleri Öz Bakım Gücü, Sağlıklı Bebeklerin Bakım Sorunlarını Çözme Becerilerini ve Süreçte Hemşirenin Eğitici Rolünün Etkisi" (Doktora Tezi, İ.Ü. Sağlık Bilimler Enstitüsü Hemşirelik Ana Bilim Dalı, 1995)' den Çınar, a.g.e., s. 2.

⁵⁸ A. Demiroğlu, İ. Ercan, S. İskurt, S. Öztürk, Ç. Güler, " Yenikent Belde Merkezinde Evlerde Kaza Riskini Arttıracak Risk Faktörlerinin ve Bunların Son Altı Ayda Görülen Kazalar ile Bağlantılarının Belirlenmesi" , Doktor Genel Tıp Derleme Dergisi, 3/3, ss. 188-195' den Muzaffer Balibey, " Kırsal, Yarıkentsel ve Kentsel Yerleşim Yerlerinde Çocukluk Çağı Ev Kazaları ve Ev Kazalarına Yol Açan Etmenler" (Uzmanlık Tezi, GÜ Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı, 2001), ss. 8-9.

çocukların, % 71.3' ünün bu kazalara evde uğradığı saptanmıştır.⁵⁹ Dolayısıyla bu dönem çocuğu, kazalara da çoğunlukla evde uğramakta, tehlikelerle yüz yüze gelmektedir.

Ancak bu dönemde çocuklar tehlikenin tam farkında değildirler ve sık sık yaptıkları tehlikeli şeylerin sonuçlarını anlamada sorun yaşamaktadırlar. Özellikle çocuk emeklemeye başladıktan itibaren tehlikeler çok daha fazlalaşmaktadır. Evin içi gerekli önlemler alınmadıkça bebek için tuzaklarla doludur. Ayrıca küçük çocukların vücut oranları yetişkinlerden farklıdır. Örneğin kafaları daha büyüktür, dar alanlara kolayca sıkışabilmektedir. Ev aletlerinin kabloları, prizler, musluklar ilgi alanlarıdır. Delik ve küçük aralıklara çivi, firkete, tel, kibrit çöpü gibi nesnelere sokmaya bayılırlar. Yürümeye başladıklarında daha çok tehlike gösteren noktalara kolayca ulaşabilirler (merdiven, balkon, pencere gibi). Boylarınca ulaşabildikleri lavabo altı gibi alçak dolaplara duran kimyasal temizleyicilere kolayca ulaşabilir, bunları içebilmektedirler. Konuşmayı öğrendikleri dönemde soru sormayı da öğrenebilmektedirler. Ancak yargılama ve karar verme yetenekleri yoktur. Anlama kabiliyetleri kısıtlıdır. Keskin nesnelere kendilerine nasıl zarar vereceğini anlayamamaktadırlar. Ağır cisimleri devirip altına kalabilir, çaydanlığı devirip kendilerini haşlayabilir, ütü tahtasını devirip yaralanabilmektedirler.⁶⁰ Ancak çocukların ebeveyn tarafından tehlikeden korunmaya ihtiyacı olduğu gibi, kişisel gelişimleri için çevrelerindeki keşfetmeleri ve öğrenmeleri de gerekmektedir.⁶¹

1999 yılında Bankhok Lerdsin Hastanesindeki kaza geçiren 1-4 yaş arasında 242 çocuk ile ilgili yapılan araştırmada; Kazaların % 58' i ebeveyn veya çocuk ile ilgilenen diğer kişilerin yanında olmasına rağmen gerçekleşmiştir.⁶² Dolayısıyla çocuk, büyüklerin gözetiminde dahi olsa eğer güvenli bir ortam yaratılmamışsa, çocukların kazaya uğramaları maalesef mümkün olmaktadır. Ü

⁵⁹ Yusuf Ziya Özcan, *Baseline Survey for Early Childhood Development Programs to Be Launched in Twelve Provinces*, Ankara: Unicef, 2003, ss. 51, 52, 14.

⁶⁰ http://www.gebelik-rehberi.com/bebek_cocuk/guvenlik.asp

⁶¹ http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/150/demiriz_dincer.htm

⁶² www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?cmd=Retrieve&db=PubMed&list_uids=1269360&dopt=Abstrct

2.2.2. 0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN KARŞILAŞTIĞI EV KAZASI TİPLERİ

Ev kazası tiplerini inceleme konumuz olan 0-6 yaş grubu çocuklar açısından değerlendirildiğimizde; Dünyada ve Ülkemizde yapılan bir çok araştırmaya göre bu yaş grubu çocuklar arasında en sık görülen ev kazaları tipleri; Düşme, yanıklar, zehirlenme, boğulmalardır.

Unicef' in 2003 yılındaki araştırmasında kazaya uğrayan 0-6 yaş arası çocuklarda, en fazla rastlanan kaza tipi olan düşmeleri (% 63), yanıklar (%16), araba kazaları (%7) ve zehirlenmeler (% 4.4) izlemiştir. ⁶³

Behire Naziğin araştırmasında, bir yaşın altındaki çocuklarda kaza ve yaralanmaların en genel nedeni: %63.3 oranında düşmeler, %14.4 oranında kesici-batıcı yaralanmalar ve %13.4 oranında zehirlenmelerdir. Daha az sıklıkta yabancı cisim aspirasyonları ve yanıklar görülmüştür. Yapılan incelemede bu çocukların daha çok kanepeler, karyola gibi yaklaşık yarım metre yükseklikten düştükleri ve çoğunlukla kafa travması geçirdikleri belirlenmiştir. 1-3 yaş çocuklar incelendiğinde, onların da %34' ünün düştüğü, bunu zehirlenmeler ve kesici-batıcı yaralanmaların izlediği saptanmıştır. 4-6 yaştan sonra %37.9 ile kesici-batıcı yaralanmaların öne geçtiği, bunu aynı oranlarda (%25.9) düşmeler ve zehirlenmelerin izlediği görülmüştür. ⁶⁴

2.2.2.1. Düşmeler-Çarpmalar

Çocukluk çağı ev kazaları içinde düşmeler birinci sırada yer alan ve acil servislere en sık başvuru nedeni olan kazalardır. ⁶⁵ 0-6 yaş grubu çocuklarda çeşitli düşmeler sonucunda en çok görülen olaylar; kafa travmaları, kırıklar, çıkıklar, burkulmalar, kemik çatlama, bayılmalar ve çeşitli vücut bölgelerinin yaralanmalarıdır. ⁶⁶

⁶³ Yusuf Ziya Özcan, a.g.e., ss. 51, 52, 14.

⁶⁴ www.gevher.edu.tr/dergi/yeni/d12.htm

⁶⁵ Kavaklı, Savaşer, Görak, Erdoğan, a.g.e., ss. 60-61' den Çınar, a.g.e., s. 19.

⁶⁶ N. Karakaş, "0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin En Sık Görülen Ev Kazalarına İlişkin Bilgi ve Davranışları" (Yüksek Lisans Tezi, İ.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Ana Bilim Dalı, 1988), s.9' dan Çınar, a.g.e., s. 19.

Düşmeler, daha çok masa, koltuk, mama sandalyesi, karyola gibi eşyalardan, balkon ve pencerelerden, merdivenlerden, kaygan ve uygun olmayan zeminden, ve yürüteçlerden düşme ile olmaktadır.⁶⁷ Ayrıca çocukların bilinçsizce taşınması, salıncaklarda kontrolsüz sallanması, yüksek kapı eşikleri, uygun aydınlatılmayan mekanlar da düşme sebepleri olabilmektedir.

Hacettepe Üniversitesi Çocuk Hastanesi Acil Polikliniğinde yapılan araştırma sonuçlarına göre; karyola ve divandan düşme olgularının % 78.3' ünün 0-18 ay arasındaki bebek grubunda olduğu görülmüştür.⁶⁸

CPSC' ye göre yılda 8.000-10.000 kişi ev eşyalarının devrilmesi ile yaralanmakta ve 6 kişi hayatını kaybetmektedir. Kazaya uğrayan ve hayatını kaybedenlerin büyük bir bölümü 0-6 yaş grubu çocuklardır. Çocuklar genel olarak açık çekmece ve rafları basamak yapıp kitaplık, elbiselik, televizyon sehpası gibi ev eşyalarına tırmanmayı ve bunları kendilerine doğru çekmeyi sevdiğlerinden, bu onları kaza riski ile karşı karşıya bırakmaktadır.⁶⁹

ABD'de yapılan istatistiklere göre her yıl 4700 çocuk pencerelerden düşmektedir. Ayrıca bu ülkede yapılan istatistikler;

- Birinci kattaki pencereden düşen çocukların bile hayatını kaybettiğini,
- Bazı durumlarda, çocuklar camın kırılmasıyla pencereden aşağı düşebildiğini,
- Pek çok pencerenin yerden yüksekliğinin 61 cm' den daha az olduğunu, (Oysa bir yaşındaki bir çocuk ortalama 76 cm. boyundadır.)
- Çocukların % 96' sinin kendi evlerinin penceresinden düştüğünü,
- Düşen çocukların % 72' sinin ikinci veya üçüncü kattan düştüğünü,⁷⁰
- Düşmelerin çoğunun yaz aylarında olduğunu,
- Çocukların % 50' sinin pencerenin yakınındaki bir mobilyaya tırmanması sonucunda düştüğünü,⁷¹ pencereden düşüp ölen çocukların ise büyük bir kısmının 5 yaşın altında olduğunu göstermektedir.⁷²

⁶⁷ R. Alwash, M. Mc Carthy, M. Measurig, " Severity of Injuries to Children from Home Accident" , Arch Dis Child, No: 63, ss. 635-638' den Balibey, a.g.e., s. 10.

⁶⁸ L. Alger, " 0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin En Sık Görülen Ev Kazalarına İlişkin Bilgi, Tutum ve Davranışları" (H. Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Uzmanlık Tezi, Ankara, 1985)' den Karakaş, a.g.e., s. 9.

⁶⁹ U.S. Consumer Product Safety Commission, Consumer Safety Product Alert: Furniture Can Tip Over on Children, Washington D.C.

⁷⁰ www. arlingtonfamilyconnection.org

Merdivenler ve balkonlar, çocukların evlerde uğradığı kazalar içinde önemli yer tutmaktadır. Merdiven ve balkondan düşmeler ciddi yaralanmalara, travmalara, kalıcı sakatlıklara hatta ölümlere sebep olabilmektedir. 1978 Yılında ABD’ de yapılan bir araştırma sonucuna göre yıl içinde 800.000 kişi merdiven kullanırken yaralanarak tıbbi müdahaleye gereksinim duymuştur. Kazaya uğrayanların 3800 kişisi ise hayatını kaybetmiştir.⁷³

Evlerimizde kullandığımız ev egzersiz-spor aletleri de (sabit bisiklet gibi) kazalara sebep olmaktadır. ABD’de her yıl 5 yaşın altındaki 8.700 çocuk bu aletlere parmaklarını sıkıştırmakta veya üzerlerinden düşmektedir.⁷⁴

Amerikan Pediatri Enstitüsüne göre ABD’de her yıl 14.000 çocuk yürüteçler sebebiyle yaralanmaktadır. Yürüteç sebebiyle 1973 yılından bu yana 34 çocuk hayatını kaybetmiştir. Henüz yeterli bilince ve fiziksel güce ulaşamamasına rağmen yürüteç sayesinde pek çok yere ulaşabilen çocuk, el ve ayaklarını sıkıştırmalarına, zehirlenmelere ve boğulmalarla karşı karşıya kalmaktadır.⁷⁵

Ev kazaları içinde çarpmalara da sık rastlanmaktadır. Kanada’da yapılan bir araştırmaya göre çocuğun yaşının büyümesi ile düşme sayısının azaldığı, çarpmanın ise arttığı saptanmıştır.⁷⁶ Çarpmalar genel olarak masa, sandalye, sehpa gibi mobilya ve köşelerine, kapılara ve benzeri yerlere olmaktadır.⁷⁷

2.2.2.2. Yanıklar

*Su buharı, su veya diğer sıcak sıvılar, sıcak cisim, ateş, elektrik, aşırı güneş ışını ve kimyasal maddelerin, insan vücuduna temas etmesiyle oluşan doku harabiyetine, yanık denilebilir.*⁷⁸

⁷¹ www.ohsu.edu/trauma/windowsafety.html

⁷² U.S. Consumer Product Safety Commission, **Consumer Safety Product Alert: New Standards For Window**, Washington D.C.

⁷³ www.arkitera.com/malzemedosyasi/dusey_sirkulasyon/merdiven/performans.htm

⁷⁴ U. S. Consumer Product Safety Commission, **Consumer Safety Product Alert: Furniture Can Tip Over on Children** , Washington D.C.

⁷⁵ www.keepkidshealthy.com

⁷⁶ X. Hu, D. Wesson, B. Kennedy, “ Hole İnjuries to Children“ , *Can J Pub Health*, No: 84, 3, 1993, ss. 155-158’ den Balibey, a.g.e., s. 10.

⁷⁷ Brandenburg, a.g.e. , s. 107.

⁷⁸ www.cocuksagligi.com/evkazalar/yanik.html

*Ev ortamı yanıkları; Ölüm oranları, uzun tedavi süreleri ve meydana getirdiği sakatlıklar nedeniyle önemli ve güncel bir ev kazası türüdür. Yanıklara bağlı ölümler, kaza sonucu ölümler arasında 3. sıklıkta görülmektedir. ABD' de her yıl yaklaşık 6.000 kişi bu nedenden dolayı yaşamını kaybetmektedir.*⁷⁹

Yanıklara bağlı ölümler, 5 yaş altı çocuklarda tüm kaza sonucu ölümlerin % 20'sini oluşturmaktadır.⁸⁰ Ev ortamında oluşan yanıkların % 70'ini yine 5 yaşın altındaki çocuklar oluşturmaktadır.⁸¹

ABD'de yapılan bir çalışmada yanıklara bağlı olarak meydana gelen olguların % 68' inin 6 yaş altındaki çocuklar olduğu belirlenmiştir. Bu yaş grubunda en önemli elektrik kazası, en önemli ev içi elektrikli aletlerin kablolarının ısırılması veya emilmesi ile oluşmaktadır. Çocukların elektrik kabloları ile oynamaları, onları ağızlarına alıp çiğnemeleri sonucunda ağız ve dillerinin yanmasına sebep olmaktadır.⁸² Diğer bir neden ise, duvardaki cisimlere çeşitli cisimler sokulmasından, diğer elektrik yanıkları nedeni ise hatalı prizler ve kullanıcı hataları olup, daha az oranda kazaya neden olmaktadır.⁸³

Çocuklar ayrıca elektrik prizlerine, sivri uçlu oyuncak parçalarını, firkete, şiş, tığ gibi ev eşyalarını sokarak oynarlar. Bu durum hem elektrik çarpmasına, hem de elektrik şoku ile karşı karşıya kalmasına sebep olabilir.⁸⁴

Daha büyük çocukların ise gece lambaları gibi aydınlatma armatürleri ile ve elektrikli ev aletleri ile oynama merakları (ütü, saç kurutma makinesi, tıraş makinesi gibi) onların ciddi şekilde yaralanmalarına ve hatta elektrik çarpması sonucu ölümlerine sebep olabilmektedir.

⁷⁹ Algier, a.g.e.' den Karakaş, a.g.e., s. 9.

⁸⁰ P.P. Rivora, D. Grossman, **Injury Control, Nelson Text Book of Pediatrics**, 16. ed., Berhrman, Kliegman, Johnson (ed.), W.B. Saunders Company, 2000, ss. 231-237' den Balibey, a.g.e., s. 11.

⁸¹ Algier, a.g.e.' den Karakaş, a.g.e., s. 9.

⁸² Brandenburg, a.g.e., s. 102

⁸³ D. M. Baker, C. Chiaviello, " Household Electrical Injuries in Children" , **AMJ. Dis Child**, No: 143, ss. 59-62' den A. Morrison, H.D. Stone, N. Doraiswony, R. Ramsay, " Injuries Surveillance in An Accident and Emergency Department: A Year in the Life of Chirpp. ", **Arch Dis Child**, No: 80, ss. 533-536' den L. T. Young, S. K. Reisnger, " Wall Socket Electrical Burns, Relevance to Health Education" , **Pediatrics**, No: 65 (4), ss. 825-827' den Balibey, a.g.e., s. 13.

⁸⁴ Brandenburg, a.g.e., s. 144.

Yanma nedeniyle hastaneye başvuran çocukların % 40' ını haşlanmalar oluşturmaktadır. Bunun % 25' i sıcak su muslukları ile doğrudan temas ile oluşmaktadır. Bu tür haşlanmalar sıklık ile banyo musluğunu üzerine açma, musluğa elini tutma, ebeveynlerin kontrol etmeden çocuğun aniden sıcak suya konması şeklindedir.⁸⁵ Kahve ve çay ile tencereden sıcak sıvı dökülmeleri de sıklıkla görülen diğer haşlanma sebeplerindedir.

Türkiye'de Gülhane Askeri Tıp Akademisine 10 yıllık sürede başvuran 5264 yanma olgusundan 4464'ünün hafif olgular olup ve bu hafif olguların en önemli nedeni olan haşlanmanın % 95'inin evde meydana geldiği görülmüştür. Genellikle banyo, mutfak ve oturma odasında özellikle kahvaltı sırasında sıcak sıvıların dökülmesi sonucu oluşmuştur.⁸⁶

Ayrıca evlerde kullanılan temizlik ürünleri, deterjanlar öncelikle elde, ağızlarda ve gözlerde, piller ise el ve ağızda yanıklara sebep olmaktadır. Aşırı güneş altında kalmaktan kaynaklanan güneş yanıkları, soba, radyatör ve sıcak metallere temas ile meydana gelen yanıklarda zaman zaman karşılaşılan yanık türleridir.

2.2.2.3. Zehirlenmeler

Zehirlenmeler bütün dünyada önemli sağlık sorunları olarak karşımıza çıkmaktadır. Zehirlenme, bir kimyasal maddenin organizmaya zarar vermesi olarak tanımlanabilir. Her tür kimyasal madde zehirlenmeye neden olabilir. Zehir; vücut için kesin olarak zararlı maddeler için kullanılan bir tanımdır.⁸⁷ Zehirlenme toksin maddelerin aşırı dozda alınmasına bağlı olarak organizmada ölüme kadar gidebilen çeşitli zararların ve fonksiyon bozukluklarının ortaya çıkmasıdır.⁸⁸

⁸⁵ P.F. Rivara, D. Grossman, *Nelson Textbook of Pediatrics*, 16 th. Edition, W.B. Saunders Company, 2000, ss. 231-237 ve C. Yeoh, W.J. Nixon, W. Dickson, A. Kemp, R.J. Sibert, "Patterns of Scald Injuries", *Arc Dis Child*, No: 71, 1994, ss. 156-158' den Balibey, a.g.e., s. 12.

⁸⁶ S. Uslu, "Evde Yaralanmalar Trafiki Salladı", *Cumhuriyet*, 27 Temmuz 1998, s.18' den Balibey, a.g.e., s. 13.

⁸⁷ <http://tip.erciyes.edu.tr/anabil/ichastaliklari/zehirlenmeler.htm>

⁸⁸ A.Ceylan, C. Bilgi, T. Özışık, "Acil Servislerimize Gelen Çocuklardaki Zehirlenmelerin Değerlendirilmesi", *Sağlık Dergisi (Sağlık Bakanlığı)*, No: 7, 1995, ss. 62-67' den Çınar, a.g.e., s. 20.

ABD'de yılda bir milyondan fazla çocuk zehirlenmekte ve bunların % 90' ı ev ortamında oluşan sebeplerden meydana gelmektedir.⁸⁹

Bir çok zehirin tehlike oluşturmasının koşulu yutulması değildir. Zehirler çocuğun:

- Soluması halinde,
- Derisine değmesi yada gözlerine kaçması halinde,
- Giysilerine bulaşması halinde beyinde hasara yol açabilir, körlüğe veya kalıcı sakatlıklara neden olabilir ya da öldürebilir.⁹⁰

Her yıl ABD'de 2.000.000 çocuk, uygun muhafaza edilmemesinden dolayı, başta merak olmak üzere pek çok maddeyi yiyip içmesi sonucu zehirlenmektedir.⁹¹ Zehirlenmeler emekleme çağı ile 5 yaş arası çocuklarda sık görülen ev kazasıdır. Bu yaş grubu çocuklarda fazla merak ve öğrenme isteği, buldukları her şeyi ağızlarına götürme ve büyükleri taklit söz konusudur. Açıkta bırakılan ilaç veya benzeri zehirli bir maddenin çocuk tarafından içilmesi, ciddi sonuçlara veya onun ölümüne neden olabilmektedir. Ayrıca ülkemizde soba tütmesi, mangalla ısınma, gazlı ocaklar ve şofben kullanımına bağlı, dumandan boğulma ve karbonmonoksit zehirlenmeleri de sık görülmektedir.⁹²

Gelişmekte olan ülkemizde evlere daha fazla ilaç, çamaşır, kişisel bakım ve temizlik ürünleri, petrol ürünleri, yer ve mobilya cilaları ile bunlara benzer kimyasal ürünler girmekte, benzer tarım ve hayvancılıkla uğraşılan bölgelerde tarımsal mücadele ve hayvan ilaçlarının kullanılması zehirlenme olayını arttırmaktadır.⁹³

2003 Yılında 4. ve 8. ayları arasında İzmir, Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi'nde acil servislerine başvuran 129 zehirlenme olgusu araştırılmış, zehirlenme olgularının yatan tüm hastalara oranı % 12.7 olup, hastaların yaş dağılımı ortalaması 7 ay-14 yaş (ortalaması 4.1 yaş) arasında değişmekte olup, % 37.9 oranı ile sinir sistemi

⁸⁹ Brandenburg, a.g.e., s. 24.

⁹⁰ Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu, **Facts For Life-Sağlığa Ulaştıran Gerçekler**, New York: 2003, 3. ed.

⁹¹ www.uh.org/pediatric/patient/pediatric/prose/poisons.html.

⁹² www.cocuksagligi.com/evkazalar/zehirlenme.html

⁹³ A. Anarat, G. Altıntaş, AE Galı, N. Aksaray, " Çukurova Bölgesindeki Çocukluk Çağı Zehirlenmelerinin Değerlendirilmesi, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, No: 1, 1983, ss. 30-36' dan Balıbey, a.g.e., s. 14.

ilaçları ilk sırada yer aldığı görülmüştür.⁹⁴ İlaç sanayisindeki gelişmeler insanların daha sık ilaç ve vitaminler kullanmaları, bazı ilaçların reçetesiz satılması, evlerde uygun olmayan yerlerde saklanması gibi durumlarda zehirlenmeleri kolaylaştırmaktadır.⁹⁵ Bazı çikolata ve şekerlemelerin renkli drajelere halinde satılması, çamaşır suyu ve diğer benzer sıvı temizlik ürünü ambalajlarının süt ve meşrubat şişelerine benzer şişelerde kullanıma sunulması da özellikle 0-6 yaş arasındaki zehirlenmeleri arttırmaktadır.⁹⁶

Bahçemizde ve çevremizde bulunan bitki ve otlar toksin madde içerebilmekte ve bu da çocukların zehirlenmesine sebep olabilmektedir.⁹⁷

Evlerimizde başta duvarlarda olmak üzere mobilyalarda çocukların oyuncaklarında kullanılan boyalar çoğunlukla kurşun içermektedir. Yüzeylerin zaman içinde çatlayıp düşerek ev tozlarına karışması, yeni boyanmış yüzeylerden çıkan kokuların solunması ve çocukların oyuncakları ağızlarına götürüp ısırması ile kandaki kurşun oranının yükselmesine sebep olmakta buda çocukların hayati tehlikeler ile karşı karşıya bırakabilmektedir.

Çocuğun zehirlenmesi halinde Sağlık Bakanlığı'na bağlı Zehir Bilgi Merkezi'ne ücretsiz yardım için başvurulabilir. 24 saat hizmet vermekte olan kurumun telefon numarası: 0800 314 79 00 (4 hat)' dir.⁹⁸

2.2.2.4. Boğulmalar

ABD' de yılda ortalama 8.000 boğulma olayı oluşmakta ve bunun % 40' ı 4 yaş ve altı çocuklarda görülmektedir. 1 Yaş altındaki çocukların kaza sonucu ölümlerinin % 7' si, 1- 4 yaş arasındakilerin de % 19' u, boğulma sebebiyle meydana gelmektedir.⁹⁹

⁹⁴ Çiğdem Ecevit, Sanem Keskin, Leyla Öz, Özlem Kocabaş, Fatih Sarı, Tülay Kavaklı, Aysel Aydoğan, " Çocukluk Çağında Zehirlenmeler" , Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İzmir: 2003.

⁹⁵ N. Karakaş, a.g.e.' den Balibey, a.g.e., s. 14.

⁹⁶ Balibey, a.g.e., ss. 14-15.

⁹⁷ Brandenburg, a.g.e. , s. 154.

⁹⁸ www.superanne.com/saglik/zehirlenme_ilac-shtml.

⁹⁹ J.H. Kallas, **Drowning and Near Drowning; Nelson Text book of Pediatrics**, 16. ed. , Berhman, Kliegman, Jenson (eds.), W.B., Saunders Company, 2000, ss. 279- 288'den Balibey, a.g.e. , s. 15.

Boğulmalar; suda boğulma başta olmak üzere taneli gıda ve besin maddeleri ile, yabancı cisim yutmalarından meydana gelen boğulmalar, yanlış yatış-duruş sebebi ile boğulma ve diğerleri olarak sıralanmaktadır.

Suda boğulmalar; Banyo küvetleri, evde kullanım için biriktirilen suların doldurulduğu geniş kaplar, kovalar, tuvalet klozetleri; bahçede yağmur ve/ veya sulama suları ile oluşan havuzcuklar ile özellikle yüzme havuzlarından kaynaklanmaktadır. Çocukların su ile oynamayı sevmeleri, 4-5 yaşlarına kadar sudan korkmamaları, özellikle hiçbir tehlikenin farkında olmayan 1-3 yaş arası çocuklar(ki bunların hiç yüzme kabiliyetleri yoktur.) İç güdüsel olarak sıcak banyo küvetlerine, yüzme havuzlarına, büyük su birikintilerine atlamaları onları boğulma riski ile karşı karşıya bırakmaktadır. CPSC' ye göre evde meydana gelen 459 suda boğulma olayının 2/ 3' ü küvette meydana gelmiştir. Büyük çoğunlukla ölen çocukların yetişkinlerin gözetiminde olmadığı sırada meydana geldiği saptanmıştır.¹⁰⁰ 0-12 ay arası çocukların 5 cm. derinliğindeki suda dahi boğulabilmeleri ve ABD' de yılda 1-beş yaş arası çocuklardan 650 kişinin boğularak ölmesi konunun önemini göstermektedir.¹⁰¹ Havuzlar; özellikle 5 yaşın altındaki çocuklar için çok tehlikeli olup, bunların pek çok boğulma olaylarına sebep olduğu bilinen bir gerçektir. Bu nedenle bu konu ile ilgili tedbirlerin biraz daha ayrıntılı olarak incelenmesinde yarar görülmektedir. CPSC' ye göre; ABD' de özel mekanlara ait havuzlarda yılda 5 yaşın altında 260 çocuk boğulmaktadır. 3000 çocuk ise hastanelerin acil servislerine kaldırılmakta ve bunların bir bölümünde de kalıcı beyin hasarları tespit edilmektedir.

Taneli gıda ve besin maddeleri ile, yabancı cisim yutmalarından meydana gelen boğulmalar da önemli bir boğulma sebebidir. Çocuk doğduğu andan itibaren etrafını, çevresindeki objeleri ve her şeyi tanımak ister ve içi güdüsel olarak da bunu dokunarak ağzına alarak yapmaktadır. Fizyolojik olarak bu döneme geldiğinde artık risk başlamış demektir. Özellikle de emeklemeye başlaması ile evde pek çok yere ulaşabileceğinden riskin boyutları daha da büyümüştür. Bu tip boğulmalara; daha çok leblebi, fındık, fıstık, draje şeklinde şekerler gibi küçük taneli sert yiyecekler, kabuklu yiyeceklerin kabukları, çiğneme ve yutma becerilerine uygun olmayan cins

¹⁰⁰ www.cpsc.gov/Trans/drown.html.

¹⁰¹ Brandenburg, a.g.e., ss. 105-147.

ve büyüklükteki gıda maddeleri (at parçası, makarna vs.) sebep olabilmektedir. Gıda maddeleri dışında diğer boğulma nedeni yabancı cisim yutmalarıdır. Yabancı cisim olarak; madeni para, bilye, küpe ve vida gibi objeler sayılabilir. Özellikle okul öncesi çocuklardaki önemli kaza nedenlerindedir. ¹⁰² ABD' de her yıl yaklaşık 2000 çocuğun yabancı cismin nefes borusuna kaçması ile boğularak öldüğü ve bunların % 60' ının dört yaşın altında çocuklar olduğu istatistiki rakamlar ile tespit edilmiştir. ¹⁰³

Yanlış yatış-duruş sebebi ile boğulmalarla ilgili olarak da; Çocukların özellikle ilk bir yıl içinde yatma şekillerine, yatakların ve karyolalarının özelliklerine, yastık-yatak örtülerine, battaniyelere önem gösterilmelidir. Çocuğun yatağında bilinçsizce hareket etmesi veya ettirilmesi ile yüz üstü yatağa gelmesi durumunda yatak çocuğun solumasına, nefes almasına uygun özellikte değilse, ayrıca hava transferini sağlama özelliği olmayan yorgan ve battaniyelerinde çocuğun yüzünü nefes alamayacak şekilde kapatması da boğulmalara neden olabilmektedir. Diğer önemli bir husus ise çocuğun yatağını çevreleyen (karyola-beşik) parmaklıkların uygun açıklıkta olmayışı da çocuğun başının sıkışıp boğulmasına neden olabilmektedir.

Ayrıca çocuklar oyun oynarken naylon torba ve poşetleri başına geçirmeleri, balonlar(patlamış balon parçacıklarını veya sönmük balonları ağızına almaları gibi) da boğulmalara sebep olabilmektedir. ¹⁰⁴

2.2.3. OKUL ÖNCESİ DÖNEMİ ÇOCUKLARDA EV KAZALARINA ETKİ EDEN FAKTÖRLER

Bu bölümde 0-6 yaş grubu çocukların ev kazalarına etki eden faktörler; çocukla ilgili faktörler ve çevresel faktörler olarak iki grupta incelenecektir.

2.2.3.1. Çocukla İlgili Faktörler

Okul öncesi dönemde ev kazalarına etki eden faktörlerden çocukla ilgili olarak; Yaş ve cinsiyet faktörü ile birlikte, fizyolojik ve psikolojik faktörler incelenmiştir.

¹⁰² Brandenburg, a.g.e., s. 15.

¹⁰³ R. Ege, " Solumum Yolları Yabancı Cisimleri" , Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, No: 3, 1986' den Karakaş, a.g.e., s. 12.

¹⁰⁴ Çınar, a.g.e., s. 25.

2.2.3.1.1. Yaş

Çocukların gelişim aşamalarının ve bunların özelliklerini bilinmesi, çocuk güvenliği ile ilgili olarak, onların gelişim dönemlerinin özelliklerine göre, karşılaşılabilecekleri potansiyel tehlikeleri ve yaşayabilecekleri muhtemel kazaları belirleyip, önlem alınması açısından, eğitim, planlama ve uygulamalarında sorumluluk alan yetişkinler için, özellikle okul öncesi dönemde çok önemlidir.

Yapılan araştırmalarda çocuklardaki kazanın oluş şekli ve tiplerinin yaşla değiştiğini göstermiş ve bu değişikliğinde çocuğun yaşına uygun fizik, sosyal ve hareket gelişim düzeyi ile bağlantılı olduğu vurgulanmıştır.¹⁰⁵ Çocukların gelişimleri ile ilgili olarak dönemler ve bu dönemlerdeki potansiyel kazalarla ilgili detaylı bilgi için "Ek 1: 0-6 Yaş Grubu Çocuklarda Gelişim Aşamalarına Göre Potansiyel Kazalar" formu incelenebilir.

0-6 yaşlar, pek çok davranış ve alışkanlığın temelini atıldığı yılları kapsamaktadır. Bu yaş grubundaki çocukların bireysel özelliklerini ve gelişim süreçlerini bilmek, çevre ile ilgili değer, tutum ve davranışlarını daha iyi anlamak, dolayısıyla tasarımı yönlendirmek açısından önemlidir.¹⁰⁶ 0-6 Yaş çocukluk dönemi çocuğun hayatında çok önemli bir dönemdir. Çocukların güvenlikle ilgili davranışı da bu dönemde şekillenir.¹⁰⁷

Emekleme aşamasından itibaren çocuklar için evler bir anda tehlikeli bir ortam olmaktadır. ABD'de dokuz aydan büyük çocuklar arasındaki ölümlerin en önemli sebebinin kazalar oluşturmaktadır. 1- 4 Yaş arası çocukların % 44' ünün ölüm nedeni kazalardır.¹⁰⁸

Ev kazalarını önleme konusunda Dünya' da en başarılı ülke olan İsveç' de 1998 yılında, kaza geçiren 0-6 yaş arası 863 çocuk ile ilgili yapılan araştırmada, bu yaş grubunda en çok ev kazasının 1. yaşlar (% 21.5) ve 2. yaşlar (% 19.5) olduğu görülmüştür.¹⁰⁹

¹⁰⁵ Karakaş, a.g.e., s. 10.

¹⁰⁶ Doğramacı (Curaoğlu), a.g.e., s. 28.

¹⁰⁷ Brandenburg, a.g.e., ss. 90-165.

¹⁰⁸ Tengilimoğlu ile Kaynak, a.g.e., ss. 51-57.

¹⁰⁹ Laflamme and Peterson, a.g.e., s. 206.

Bir yaşımdan küçük çocuklarda boğulma ve solunum yollarına yabancı cisim kaçması, 1- 4 yaş arasında düşme, çarpma, suda haşlanma, ateşle yanma ve zehirlenmeler daha sık görülmektedir. 2- 4 yaşlarında temizlik maddeleri ve ortada bırakılan ilaçlar, beş yaşımdan sonra ise dolapta ve yüksekte saklanan ilaçlar ile zehirlenmeler artmaktadır. ¹¹⁰

Behire Naziğın çalışmasına göre kaza ve yaralanma geçirmiş çocukların yaş ortalaması 4.2 yaş bulunmuştur. ¹¹¹ Ev kazalarının oranı yaş arttıkça azalmaktadır. 0-4 Yaş arasında kazaların % 77' si 5- 9 yaş arasındakilerin % 40' ı evde oluşmaktadır. Bu sonuç bize yaşla ev kazaları arasında bağlantıyı somut olarak göstermektedir. ¹¹²

Yaşlara göre incelendiğinde bir yaşımd altında ve 1-3 yaşlar arasında daha çok düşme olaylarının gözleendiği, dört yaştan sonra yaşla birlikte de artış göstererek kesici-batıcı obje yaralanmalarının önde yer aldığı dikkati çekmektedir. Kaza ve yaralanmaların tiplerinin yaşlara göre ilişkisi istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur. Örneğin Birleşik Arap Emirliklerinde yapılan bir çalışmada beş yaşımd altındaki çocuklarda kaza ve yaralanmaların en genel nedenleri düşmeler, kesici-delici obje yaralanmaları ve yanıklar iken; 5-9 yaş çocuklarda en sık neden trafik kazaları olarak bulunmuştur. ¹¹³

Yapılan araştırmalarda çocuklardaki kazanın oluş şekli ve tiplerinin yaşla değıştığını göstermiş ve bu değışikliğinde çocuğun yaşına uygun fizik, sosyal ve hareket gelişim düzeyi ile bağlantılı olduğu vurgulanmıştır. ¹¹⁴ Bu dönemde ne zaman ve neden bazı önlemler alınması gerektiği ekteki yaşlara göre kaza riskleri formunda incelenmiştir. (Bakınız Ek.1)

Bir yaşımdan küçük çocuklarda boğulma ve solunum yollarına yabancı cisim kaçması, 1- 4 yaş arasında düşme, çarpma, suda haşlanma, ateşle yanma ve zehirlenmeler daha sık görülmektedir. 2- 4 yaşlarında temizlik maddeleri ve ortada

¹¹⁰ www.cocuksagligi.com/evkazalari/evkazalari.html

¹¹¹ www.gevher.edu.tr/dergi/yeni/d12.htm

¹¹² A. Morrison, H. D. Sone, N. Doraiswamy, R. Ramsay, a.g.e., ss. 533-536' den Balibey, a.g.e., s. 1.

¹¹³ www.gevher.edu.tr/dergi/yeni/d12.htm

¹¹⁴ Karakaş, a.g.e., s. 10.

birakılan ilaçlar, beş yaşından sonra ise dolapta ve yüksekte saklanan ilaçlar ile zehirlenmeler artmaktadır.¹¹⁵

2.2.3.1.2. Cinsiyet

Yapılan çeşitli araştırmaların sonuçlarına göre her çeşit kazada cinsiyete ait özelliklerin dikkat çektiği ve erkek çocukların kızlardan daha çok kaza ile karşı karşıya kaldıkları görülmektedir. Erkek çocuklarda hareketliliğin daha fazla oluşu ve kızların hareket kontrolünde daha önde olmaları, erkek çocuklarda yaralanma olasılığını artırır. Ayrıca doğuştan itibaren kız çocuklarının daha çok korunma tutumu içinde büyütülmesinin yanı sıra erkek çocuklarının daha aktif olma olanağının aileler tarafından sağlanması da erkek çocuklarda kaza riskini arttırmaktadır.¹¹⁶

Çocukların cinsiyetine göre kaza ve yaralanmalar; erkek çocuklarında kesici-batıcı yaralanmalar % 43.1 ile ilk sırada yer alırken, kızlarda ilk sırayı % 33.7 ile düşmeler almaktadır. Kaza ve yaralanma geçirmiş çocukların % 60'ının erkek çocuklar olduğu belirlenmiştir. Kaza ve yaralanmaların tipleri ile çocukların cinsiyeti arasındaki ilişki istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur.¹¹⁷

İsveç'te 1988 yılında 0-6 yaş grubu 863 çocuk ile ev kazalarına yönelik yapılan araştırmada, erkek çocukların (% 58), kız çocuklarına (% 42) göre daha fazla kaza geçirdikleri görülmüştür.¹¹⁸

2.2.3.1.3. Fizyolojik ve Psikolojik Özellikler

Çocuğun görme ve işitme yeteneklerini tam olarak gelişmemesi, iki uyarıyı aynı anda algılayamamaları, fiziksel ve zihinsel özürülük, çocuğun aç, uykusuz, yorgun

¹¹⁵ www.cocuksagligi.com/evkazalari/evkazalari.html

¹¹⁶ D. Arıkan, N. Bölükbaş, Y.Z. Ayık, "0-16 Yaş Grubu Çocuklarda Yanık Etiyolojisi ve Sonuçları", *Hemşire Dergisi*, No: 47, ss. 10-14' den Z. Conk, "Çocuklarda Görülen Yanık Türleri, Yapılan İlk Uygulamaların Belirlenmesi ve Yanığı Etkileyen Sosyo-Demografik Etkenlerin İncelenmesi", *E. Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, No: 8, ss. 137-138' den, G. Genç, "Çocuklarda Kostik Özafagust Yanıkları", *Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, No: 4, ss. 65-71' den, G. Genç, N. Tuğman, "Çocuklarda Gözlemlenen Zehirlenmeler ve Annelerin Konuya İlişkin Bilgi ve Uygulamalarının İncelenmesi", *E.Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, No: 9, ss. 9-17' den Kavaklı, Savaşer, Görak, Erdoğan, a.g.e.' den Çınar, a.g.e. , ss. 11-12.

¹¹⁷ www.gevher.edu.tr/dergi/yeni/d12.htm

¹¹⁸ Laflamme and Peterson, a.g.e. , s. 206.

ve hasta olması gibi özelliklerin yanı sıra dikkatlerinin çok çabuk dağılması gibi nedenlerin kazaya yol açabilmektedir. Ayrıca çocuğun kişiliği de kazaya eğilimi etkiler; Zeki, aktif, meraklı çocuklar, az meraklı, pasif çocuklara oranla daha fazla kazayla karşı karşıya kalmaktadırlar.¹¹⁹

Cataldo ve arkadaşlarının yaptığı bir araştırmaya göre, kaza geçirmeyen çocukların uysal oldukları, buna karşın kaza geçiren çocukların daha yıkıcı, aktif ve tehlikeli cisimlerle ilişki kurmayı seven bir davranış özelliğine sahip oldukları görülmüştür.¹²⁰

2.2.3.2. Çevresel Faktörler

0-6 Yaş grubu çocuklarda ev kazalarına etki eden faktörlerden çevresel faktörlerle ilgili olarak; aile ve mevsim faktörü ile birlikte, bu araştırmanın kapsamına giren ev içi ve çevresi fiziksel ortam mekan düzenlemesi ile ilgili faktörler incelenecektir.

2.2.3.2.1. Aile

Aile ortamının yapısı, sahip olduğu çocuk sayısı, ailenin eğitim düzeyi, sosyo ekonomik düzeyi, çocuğun kaza geçirme olasılığı üzerine etkilidir. Ayrıca ailelerin normal yaşam koşullarının değiştiği, ölüm, hastalık, eve misafir gelme, hafta sonu gibi durumlarda kazalar daha sık görülmektedir. Anne babanın yorgun, dikkatsiz, dalgın, unutkan, üzüntülü, stresli olması, ailenin ev kazaları konusundaki bilgisizliği gibi etmenler, çocukların kaza ile karşı karşıya kalmalarında önemli bir faktördür.¹²¹

Ailenin çocuğa ilgisi de çocuğun kaza geçirme olasılığı üzerine etkilidir. Cataldo ve arkadaşlarının yaptığı araştırmaya göre, kaza geçiren çocukların ailelerin çocuklarla daha az oyun faaliyetlerine katıldıkları görülmüştür.¹²² Ailenin eğitim düzeyi ile çocuklarda kaza ilişkisini araştırmak üzere yapılan bir araştırmada; eğitim düzeyi ile kaza sıklığı ve ölüm oranı arasında ters orantı saptanmıştır. Yüksek

¹¹⁹ Kavaklı, Savaşer, Görak, Erdoğan, a.g.e., ss. 60-71' den, F. Postacı, " Çocukluk Çağı Kazaları" (Yüksek Lisans Tezi, İ. Ü. Ana Çocuk Sağlığı Enstitüsü, 1992)' den Çınar, a.g.e., s. 12.

¹²⁰ Tengilimoğlu ile Kaynak, a.g.e., ss. 51-57.

¹²¹ Algier, a.g.e.' den Karakaş, a.g.e.' den, Postacı, a.g.e.' den, Çınar, a.g.e., ss. 12-13.

¹²² D. Tengilimoğlu ile Kaynak, a.g.e. , ss. 51-57.

öğrenim görmüş annelerin çocuklarına göre lise ve altı eğitim almış annelerin çocuklarında kaza sonucu ölüm riski; 2.88 kat daha fazla ve ikiden fazla kardeşe sahip çocuklarda ölüm riski, 2.97 kat fazla bulunmuştur.¹²³

2.2.3.2.2. Mevsim

Araştırmaların sonuçları ev kazalarının yaz aylarında, kış aylarından daha fazla olduğu yönündedir. Ev kazaları kış aylarında ev içinde, yaz aylarında ise evin dışında bahçe, ahır, samanlık, ve çatı gibi bölümlerinde görülmektedir.¹²⁴

Kazaların tipi ile mevsimler arasında çok yakın ilişki bulunmaktadır. Çeşitli çalışmalarda sonbahar sonu ve kış aylarında daha çok karbon monoksit zehirlenmeleri ve havaların ısınması ile birlikte ilkbahar sonu ve yaz aylarında düşme ve boğulmalar ile tarım ve böcek ilaçlarından dolayı zehirlenmelerin daha çok görüldüğü belirtilmektedir. Behire Nazik'in araştırmasına göre, Çocukların kaza ve yaralanma geçirdikleri aylara göre kaza tiplerinin dağılımında çocukların % 37.0 ile en fazla nisan, mayıs, haziran gibi bahar aylarında daha fazla kaza ve yaralanma geçirdikleri belirlenmiştir.¹²⁵

2.2.3.2.3. Ev İçi ve Çevresi Fiziksel Ortam Tasarımı ve Mekan Düzenlemesi

Ev içi ve çevresi fiziksel ortam ve mekan düzenlemesinde; Çocuğun gelişim dönemleri ve ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak, güvenlik unsurlarının temel alınarak tasarlanması, ev kazaları riskini önemli ölçüde azaltabilmektedir. Bu konudaki başlıca belirleyici kriterler: konutların tek veya çok katlı oluşu, merdivenler ve korkulukları, aydınlatma düzeni, pencere ve balkon konumları, yer döşeme malzemeleri, bahçe ve bahçe çitleri, garaj ve havuz gibi bölümler ile ev eşyalarının uygun olarak seçilmesi ve yerleştirilmesi ile gerekli çocuk güvenlik ekipmanları ile de mutlaka desteklenmeleridir.

¹²³ J. S. Scholder, Jr. Mitchell, A. W. Ray, " Predictors of Injury Mortality in Early Childhood" , *Pediatrics*, No: 100 (3), ss. 342-347 ' den Balibey, a.g.e., s. 19.

¹²⁴ www.cocuksagligi.com/evkazalari/evkazalari.html

¹²⁵ www.gevher.edu.tr/dergi/yeni/d12.htm

3. 0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN; EVDE, KAZALARDAN KORUNABİLMESİ İÇİN GELİŞMİŞ ÜLKELERDEKİ STANDART VE UYGULAMALAR, BU KONUDA YAPILACAK DÜZENLEMELER VE ALINACAK ÖNLEMLER

Bu bölümde başta ABD ve Avrupa'daki ülkelerin çocuk güvenliği konusundaki standart ve uygulamalar ile alınacak önlemlerden bahsedilmiştir.

3.1. 0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN; EVDE, KAZALARDAN KORUNABİLMESİ İÇİN GELİŞMİŞ ÜLKELERDEKİ STANDART VE UYGULAMALAR

Evde çocuk güvenliği konusunda Dünya'da en gelişmiş ülke başta ABD olmak üzere bunu Kanada, Avusturalya, İsveç ve diğer İskandinav Ülkeleri ile Almanya ve İngiltere takip etmektedir.

ABD'de bundan yaklaşık otuz yıl önce oluşturulan standartlar günümüze kadar ihtiyaçlara göre geliştirilerek yenilenmekte ve uygulanmaktadır. Yarı resmi nitelikte olan Devlet Kuruluşları ve mahalli idareler ailelere bu konuda her türlü bilgilendirme, danışmanlık hizmeti vermektedir. Bunlara ilaveten özel kuruluşlarda "Çocuk İlk Yardımı" gibi çeşitli eğitim ve seminerler düzenlemektedir. Özellikle CPSC (U. S. Consumer Product Safety Commission) kuruluşu; Çocuklar için üretilen oyuncak dahil, her türlü eşyanın çocuğun sağlığına ve güvenliğine uygunluğunu denetlemekte, ebeveynlerden gelen her türlü şikayeti değerlendirmekte, hatalı bulunduğu ürünleri "recall" etmekte, diğer bir ifade ile basılı doküman olarak yayınlamakta, ailelere bu hatalı ürünlerin kullanılmalarını önermektedir. Ayrıca hatalı ürünlerin pazardan toplatılması dahil, satışını engellemektedir. Bunun yanında kreş ve anaokullarında pek çok kullanılan eşyaların da çocuk güvenliğine uygunluğunu şart koşturmaktadır.

Yine ABD'de bir sektör haline gelen "Child Proofing" sektörü, talep halinde evi, ana okulunu veya çocuğun bulunduğu diğer mekanları "child proof" hizmeti vermektedir. Bu hizmet; Bulunan mekanı kazalara karşı, çocuk için güvenli hale getirmeye yönelik danışmanlık hizmeti vermek, özel çocuk güvenlik ürünlerinin seçimi, temini ve montaj hizmetini kapsamaktadır.

3.2. 0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN; EVDE KAZALARINDAN KORUNABİLMESİNE YÖNELİK YAPILACAK DÜZENLEMELER VE ALINACAK ÖNLEMLER

Kazaların nedenlerinin ve bunları hazırlayıcı etmenlerin belirlenmesi koruyucu önlemler açısından önemlidir. Bu etmenlerin kontrol altına alınması, kazaların sayısını azaltacaktır.¹²⁶

Kazalar ve kazalardan doğan sorunlar ile başa çıkmanın en iyi yolu, kazayı önlemektir. Bunun da başlangıç noktası; kazanın öneminin, risk altındakilerin ve alınacak önlemlerin belirlenmesidir. Kazaları önleme çalışmaları, çok değişik biçimler ve farklı yöntemler kullanılarak yapılabilmektedir. Değişik ülkelerde kazaları önlemek için geliştirilen programların etkili olabilmesi için, fiziksel çevre düzenlemeleri (ev ortamı ve mekan düzenlemesi), eğitim, uygun yasal düzenlemeler ve bu yasalara uyulmasının sağlanması gibi konuları içermelidir.¹²⁷ Konumuz gereği ev ortamının ve yakın fiziksel çevresinin düzenlenmesi incelenmiştir.

Çocuğun evden beklediği işlevler korunma, dinlenme ve rahatlama, özgür davranma, toplumsal ilişki kurma, ebeveyn ile iletişim sağlayabilme gibidir. Çocuğun dünya ile ilişkisinin bulunduğu yer olan evinde, evin düzeni, yapısı, büyüklüğü, içeriği ve tüm fiziksel yapısının, çocuğun duygusal, bilişsel ve toplumsal gelişmesinde doğrudan yada dolaylı payı bulunmaktadır.¹²⁸ Ev ve ev yakın çevrelerinde göz önünde bulundurulması gerekli en önemli özellik güvenlidir. Bir ev, çocuğun can güvenliği açısından çeşitli önlemlerle tasarlanmış olmalı ya da sonradan bu açıdan gözden geçirilmelidir.¹²⁹ Can güvenliği; Bir mekanın, ölüm, yaralanma, yanma, zehirlenme, kırık-çıkık gibi durumlarla sonuçlanan kaza risklerini azaltıcı önlemlerle tasarlanması demektir. Bu koşullar, çocuk tarafından değil, ebeveyni, yakınları ve mimar- iç mimar tarafından sağlanmaktadır.¹³⁰

¹²⁶ www.gevher.edu.tr/dergi/yeni/d12.htm ve Tengilimoğlu ile Kaynak, a.g.e. , ss. 51-57.

¹²⁷ S. Levene, "Preventing An Accidents" , *The Practitioner*, No: 236, ss. 776, 777' den A.J. Lowe, W. Gonzales, " Accidents and Emergencies: Preventing Childhood İnjuries" , *Current Pediatric Therapy*, No: 16, ss. 1143-1151'den P. F. Rivara, M. Aitken, " Prevention of İnjuries to Children and Adolescents" , *Adv. Pediatr*, No: 45, ss. 37-72' den Balibey, a.g.e., ss. 21-22.

¹²⁸ Koç, a.g.e., s. 41.

¹²⁹ Şengül Öymen Gür ve Tülay Zorlu (der), *Çocuk Mekanları*, İstanbul: YEM Yayınları, 2002, s. 22.

¹³⁰ A.g.y. , s. 17.

3.2.1. EV İÇİ VE ÇEVRESİNDEKİ MEKANLAR

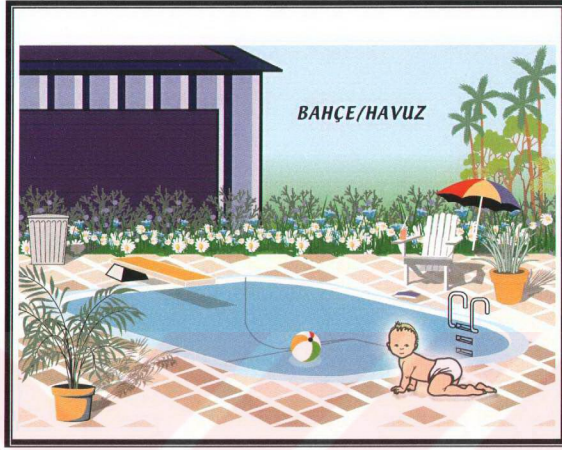
Ev ortamı ve mekan düzenlenmesinde alınacak önlemlerden öncelikle ev içi ve çevresindeki mekanlardan sırasıyla; mutfak,banyo, çocuk odası, ebeveyn yatak odası, salon/ oturma odası ve bahçe (oyun alanları, havuz) ortak mekanlardan sırasıyla; kapılar ve pencereler, merdivenler ve balkonlar ile elektrik güvenliği ve ev yangınları incelenmiştir. (Bkz. Resim 1, 2)

Resim 1.Ev İçi Mekanlar

Kaynak: www.cpsc.gov

Resim 2. Evin Çevresindeki Alanlar: Bahçe, Havuz

Kaynak: Kids Safe-T Ürün Kataloğu, s. 19

İsveç'te 1988 yılında 0-6 yaş grubu 863 çocuk ile ev kazalarına yönelik yapılan araştırmada, kazaların en çok merdiven ve mobilyalardan kaynaklandığını (% 31.6), kazaların evin içinde en fazla yatak odası haricindeki odalar ve koridorlarda (% 43.3), ikinci olarak da mutfak ve yatak odalarında meydana geldiği (% 26.3), bunu bahçe (% 17.3), daha sonra da merdivenler ve garajın izlediği (% 13.4) görülmüştür.¹³¹

3.2.1.1. Mutfak, Tehlikeler ve Yapılacak Düzenlemeler

0-6 yaş grubu çocuklar için en büyük tehlike burasıdır. Burada kaynayan sular, yemekler, ocaklar, elektrikli ev aletleri burayı evin en tehlikeli yeri haline getirmektedir. Söz konusu yaş grubu çocuğu mümkün olduğu kadar buradan uzak tutmak gerekmektedir. Çocuğun yemeklerini burada yedirmek, çocuğa yapacağı alışkanlık yanında, orada daha çok zaman harcaması kaza riskini arttırmaktadır.¹³²

¹³¹ L. Laflamme and E. Eilert Peterson, "Injuries to Preschool Children in a Home Setting: Patterns and Related Products", *Acta Paediatr*, No: 87, s. 206.

¹³² Brandenburg, *a.g.e.*, s. 102.

Dolayısıyla bu hem kendisinin doğrudan zarar görmesine hem de evde yangın çıkmasına sebep olabilmektedir. Ancak güvenlik açısından yapılacak bazı küçük tasarımlar ve bilinçli yapılacak düzenlemeler ile potansiyel kazaları en aza indirmek mümkün olabilmektedir.¹³³

Mutfaktaki Tehlikelere gelince;

- Yanıklar ve haşlanmalar
- Yangın
- Düşmeler ve kaymalar
- Yaralanma, incinme ve kesiler (Bkz. Resim 3)
- Zehirlenmeler (Bkz. Resim 4)
- Elektrik çarpması
- Boğulmalar

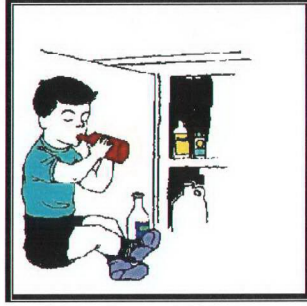
Resim 3. Mutfaktaki Tehlikeler: Düşme,yaralanma

Kaynak: www.cpsc.gov

¹³³ www.parents.com ve www.poolfence.com/kitchen.htm

Resim 4. Mutfaktaki Tehlikeler: Zehirlenme

Kaynak: www.cpssc.gov

Mutfak Güvenliği için Öneriler ve Düzenlemeler ise;

- Giriş noktasında kolay hareket edebilen, dayanıklı, yarım kapı yüksekliğinde özel güvenlik bariyeri konulmalı ve bu bariyer, ebeveyn geçişini engellemezken, çocuğun girişine karşı denetimi sağlayacak şekilde olmalıdır.
- Mutfağın konumu, içerideki ve dışarıdaki oyun alanlarının görülebileceği şekilde olmalıdır.
- Yer döşemesi kaymaz özellikte olmalıdır.
- Lavabo ve ocağın arasındaki mesafe az olmalıdır.
- Mutfak çekmecelerini ocak ve fırının uzağında tasarlanmalı ve çekmecelerin kulpları çocuğun tezgaha veya lavaboya tırmanıp çıkamayacağı şekilde seçilmiş olmalıdır.
- 90 cm. in altındaki tüm dış köşeler yuvarlatılmalıdır.
- Elektrik prizlerini lavabodan uzakta, elektrikli aletlerin kullanıldığı yere yakın, tezgahın 25 cm üstüne monte edilmeli. Mutfak için ortalama 6 adet priz olmalıdır.¹³⁴
- Mutfakta bulunan keskin kenarlı ve köşeli (tezgah gibi) eşyaların çocuğun baş ve gözlerine zarar vermemesi için özel malzeme ile güvenli hale getirilmelidir.

¹³⁴ <http://www.health.qld.gov.au/phs/Documents/shpu/12685d.pdf>

- Deterjan ve temizlik malzemeleri ile zehirli maddeler (haşere ilaçları gibi), çocukların ulaşamayacağı ve kapalı özel kilitli dolapların üst bölümlerinde veya özel güvenlik kilidi olan dolap ve kutularda saklanmalıdır. (Bkz. Resim 5)

Resim 5. Çocuk Güvenlikli Dolap Kilidi

Kaynak: Kids Safe-T Ürün Kataloğu, s. 06

- Çöpler, kullanılmış çocuk bezleri, kapalı ve özel güvenlik kilidi bulunan bölmelerde bulundurulmalıdır.
- Mutfakta kilim gibi yer yazgısı kullanılacaksa onun kaymaz hale (altına özel kaymazlık malzemeleri ile) getirilmeli ve zeminin ıslanması halinde kaymayı önlemek için hemen silinmelidir.
- Kullanılmış olan plastik torbaları önce düğümleyip bağlandıktan sonra çöpe atılmalıdır.
- Alüminyum folyo, mumlu kağıt ve plastik ambalajlar ile kaplanmış kutuların keskin ve testere gibi olan köşeleri çocukların parmaklarını kesebileceğinden bunlar çocuğun ulaşacağı yerlere bırakılmamalıdır.
- Çocuklar, küçük parmakları ile kürdan, kırılmış bardak parçaları, buzdolabı mıknatısları gibi küçük nesnelere bulup yutmaları sonucu boğulmalara sebep olabileceğinden, bu kazaları önlemek için benzer nesnelere uzak tutulmalıdır.

- Alkollü içkiler, çocukların görüp ulaşamayacağı yerlerde bulundurulmalı ve içkilerin kullanılmasından sonra da şişe ve bardakların boş olduğundan emin olmak için kontrol edilmelidir.
- Fırın, ocak gibi sıvı ve gaz ile çalışan pişiricilere ait enerji aktarım boruları(gaz kaçaklarını kontrol için), periyodik olarak kontrol edilmeli, düzenli çalışmalarını takip için özel ikaz lambaları devamlı gözlenmelidir.
- Çocuklar ocakların üzerinden veya mutfak tezgahından tava veya benzeri kapları çekip üzerine dökülebilmektedir. Bunu engellemek için özel bariyerler kullanılmalıdır. (Bkz. Resim 6)

Resim 6. Ocak Bariyeri

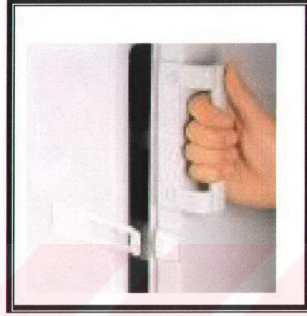

Kaynak: Kids Safe-T Ürün Kataloğu, s. 19

- Yanabilir perde gibi eşyalar ocak, fırın ve yakıcı aletlerden uzak tutulmalıdır.
- Tava, tencere gibi tutma taşıma kulpları tamir olamayacak şekilde gevşemiş ve sallanıyorsa, kullanılmayıp atılmalıdır.
- Fırınlr kullanılmadığı sürece daima kapalı tutulmalı ve amacı dışında ısıtıcı vs. gibi sebepler ile kullanılmamalıdır.
- Ocaklar kullanılırken tava ve benzeri pişirme kaplarının sap ve tutamak yerleri (kulpları) dışa dönük (çocuğun erişebileceği şekilde) değil, ocak yönünde olmalıdır.

- Buzdolabının çocuk tarafından açılmaması için özel çocuk dolap kilitleri kullanılmalıdır. (Bkz. Resim 7)

Resim 7. Buzdolabı Kilidi

Kaynak: Kids Safe-T Ürün Kataloğu, s. 05

- Derin dondurucudaki buz ve buzlukları çocukların alıp ağızlarına götürmemelerine dikkat edilmelidir. (Aksi halde buz parçalarının boğazına kaçmasına ve dillerinin metal buz kalıbına yapışıp zarar görmelerine sebep olabilir.)
- Çocukların ilgisini çekecek objeler (piller, mum gibi) çocuğun ulaşabileceği yerlerde (buzdolabı gibi) muhafaza edilmemelidir.
- Çocukların kullanılmayan buzdolapları gibi büyük ev aletlerinin içine girmesi onların havasız kalma riskini, üzerine tırmanmaları da düşme riskini taşıyacağından, bu gibi kullanılmayan cihazlar ev dışına çıkarılmalıdır.
- Bulaşık makinesi için özel çocuk emniyet kilidi kullanılmalıdır.
- Ekmek kızartma makinesi, kahve ve çay makinesi gibi küçük ev aletlerini gerek kullanırken ve gerekse kullanılmadığı zamanlar çocukların ulaşamayacağı yerlerde muhafaza edilmelidir.¹³⁵
- Çocuğun çekip üzerine dökmemesi veya devirmemesi için, mutfak masası üzerinde örtü kullanılmamalı, yerine servis altlığı kullanılmalı veya örtü masaya klipsle tutturulmalıdır.¹³⁶

- Elektrikli ev aletlerinin kablolarının sarkması önleyen özel güvenlik için yapılmış kablo kısaltıcıları kullanılmalıdır. ¹³⁷
- Çakmak, kibrit gibi yanıcı, bıçak çatal gibi kesici ve delici mutfak eşyalarını çocukların ulaşabileceği tezgah üzeri gibi yerlere konmamalı. Çocukların ulaşamayacağı yerlerde ve özel güvenlik kilidi altındaki çekmece veya dolaplarda muhafaza edilmelidir.
- Yangın söndürme cihazını, fırın ve ocağın uzağına, çocukların ulaşamayacağı yere tercihen duvara monte edilmelidir.
- Mutfaktaki cam eşyalar çocukların ulaşamayacağı yerlerde bulundurulmalıdır. ¹³⁸
- Isı sabitleyici aparatların mutfaktaki bataryaya takılarak suyun sıcaklığı 50 °C ‘ de tutulmalıdır.
- Duman algılayıcı dedektörler, mutfak girişine yakın yere monte edilmeli.
- Mutfağın tercihen bir girişi olmalıdır.
- Buzdolabı-evye ve ocak çalışma üçgeni içinde herhangi bir geçiş trafiği olmamalıdır.
- Bulaşık makinesine gelen sıcak su bağlantısı sabit olmalıdır. ¹³⁹
- Fırınların, ocakların, açma, kapama ve ayar düğmelerinin özel çocuk güvenlik kilidi ile kontrol altına alınmalı, ayrıca ısınabilen fırın camları için özel güvenlik bariyeri kullanılmalıdır.
- Dolu gaz tüpleri sıcak ve ateşe yakın yerlere konmamalı ve kullanılmadığı zaman, kapalı tutulmalıdır. ¹⁴⁰
- Evlerde eksiksiz bir sağlık çantası bulundurulmalıdır. ¹⁴¹
- İlaçların son kullanma tarihleri ilaç alınırken ve evde muhafaza edilirken, periyodik aralıklarla ve çocuğa verilirken, son kullanma tarihi kontrol edilmeli ve tarihi geçenler imha edilmelidir. ¹⁴²
- Ev hayvanları için kullanılan ilaçlar ile çocuklar için kullanılan ilaçlar ayrı yerlerde tutulmalıdır. ¹⁴³

¹³⁶ Beyaz Yayınları, **Anne-Baba ve Çocuk Rehberi**, 1. baskı, İstanbul: 1998.

¹³⁷ www.parents.com

¹³⁸ www.childfun.com/safety/home.shtml

¹³⁹ <http://www.health.qld.gov.au/phs/Documents/shpu/12685d.pdf>

¹⁴⁰ Çınar, a.g.e. , s. 97.

¹⁴¹ www.radikal.com.tr/2001/01/03/turkiye/ozen.shtml.

¹⁴² www.aap.org/mrt/ciaccidents.htm.

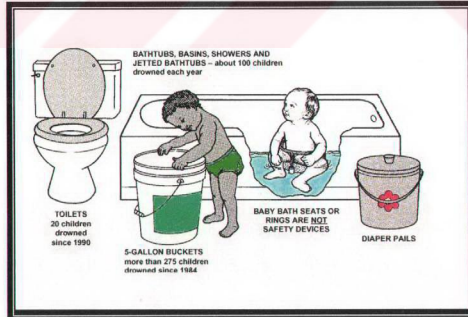
3.2.1.2. Banyo, Tehlikeler ve Yapılacak Düzenlemeler

Küvet ve kova içerisinde biriktirilen sular, haşlayabilecek ısıdaki kaynar sular, sert ve kaygan zemin, zehirlenmeye sebep olabilecek, ilgi çekici renk ve şekillerdeki makyaj malzemeleri, tıraş bıçakları, saç kurutma ve tıraş makinası gibi elektrikli aletler ile tuvalet klozetleri, boğulma ve haşlanma başta olmak üzere çocuklar için çeşitli tehlike kaynaklarıdır. Yapılacak uygun tasarım ve düzenlemeler ile tehlikeleri en aza indirmek mümkün olabilmektedir.

Banyodaki Tehlikelere gelince;

- Boğulma (Bkz. Resim 8)
- Sıcak su yanma ve haşlanmaları
- Düşmeler ve kaymalar
- Çocuğun tuvalette kilitli kalması
- Çocuğun banyo penceresinden dışarıya tırmanması
- Zehirlenme
- Kırık cam veya keskin objelerden dolayı yaralanma

Resim 8. Banyodaki Tehlikeler: Suda Boğulma Tehlikesi

Kaynak: Kids Safe-T Ürün Kataloğu, s. 05

Banyo Güvenliği için Öneriler ve Düzenlemeler ise;

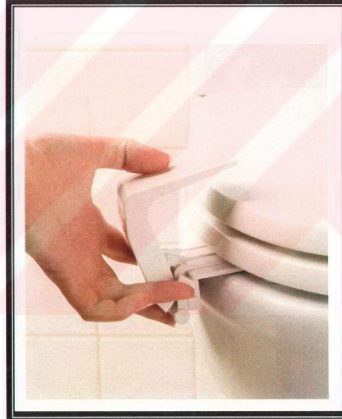
- Banyodaki eşya ve mobilyaların çocuğun tırmanabileceği bir yol şekilde tasarlanmamalıdır.
- Banyo muslukları, küçük çocukların ulaşamayacağı şekilde konmalıdır.
- Küvet veya duş alanındaki sabunluklar yere düşüp, kaygan zemin yaratarak kazalara sebebiyet vermesini önlemek için hareketli olmayan, yerden 120 cm. yükseklikteki duvara monte edilmelidir.
- Banyodaki teçhizat ve mobilyaların yuvarlak kenarlı olmalarına dikkat edilmelidir.
- Banyodaki küvetin, duş alanının ve döşemenin zeminlerini kaymaz özellikte malzeme olmasına dikkat edilmelidir.
- Duş alanının çevresindeki duş kabininin güvenli temperli cam veya plastik malzeme olmasına dikkat edilmelidir.
- Banyoda elektrik prizlerinin iki adet olması önerilir ayrıca bu prizler küvet, duş alanı veya lavabo gibi ıslak mahallere yakın olmamalı ve prizlerin ayrıca kurutma makinesi, tıraş makinesi gibi banyoda kullanılacak elektrikli cihazların kablolarının kullanım esnasında lavabo üzerinden geçmeyecek şekilde konumlandırılmasına dikkat edilmelidir.
- Banyo ve tuvalet kapılarına, acil durum için çıkarılabilir menteşe takılmalı, böylece çocuğun tuvalette kalması gibi tehlike anında kapının dışarıdan açılması sağlanacaktır. Kapılar içeriden kilitlenmemeli ve içeride kalınması hali gibi tehlike anlarında dışarıdan açılabilir olmalıdır¹⁴⁴ veya kapının iç tarafına çocuğun ulaşamayacağı şekilde bir sürgü takılmalı ve anahtar çıkarılmalıdır.
- Banyoda elektrikli ısıtıcılar varsa havlu, bornoz gibi eşyalar, mümkün olduğu kadar bunun uzağına asılmalı ve duvara çocuğun ulaşamayacağı yere sabitlenmelidir.
- İlaç tuvalet ve banyo malzemesi, makyaj malzemesi gibi zehirli madde içeren ürünler, çocuğun ulaşamayacağı yerlerde veya özel çocuk kilidi bulunan çekmecelerde, ve özellikle ilaçlar özel kilit sistemi olan kutular içinde muhafaza edilmelidir.¹⁴⁵

¹⁴⁴ <http://www.health.qld.gov.au/phs/Documents/shpu/12685d.pdf>

¹⁴⁵ www.allsands.com/kids/childsafetyhom-rjy-gn-hm/childsafetyinhome,

- Banyo içinde çocuk birkaç dakika dahi olsa yalnız bırakılmamalıdır.¹⁴⁶
- Çocuklar birikmiş sular ile oynamayı çok sevdiği için, temizlik veya diğer maksatlar ile banyo küveti ve kova içinde su biriktirildiğinde bunlar ile oynamayı ister, bu ise bunların içine düşüp, boğulma riskini de beraberinde getireceğinden kesinlikle banyo küveti, kova ve benzeri kaplarda su biriktirilmemelidir.¹⁴⁷
- Tuvaletlerin içine düşmesi de diğer boğulma sebebidir. Ayrıca ellerini ve parmaklarını tuvalet kapaklarının arasına sıkıştırabileceğinden, tuvaletlerin kapakları daima kapalı ve özel çocuk güvenlik kilidi ile de kilitli tutulmalıdır.¹⁴⁸ (Bkz. Resim 9)

Resim 9. Klozet Kapağı Kilidi

Kaynak: Kids Safe-T Ürün Kataloğu, s. 06

- Özellikle çocukların yürümeye başlayıp daha çok hareketlenmelerinden sonra banyo küvetleri içerisinde kayıp düşmelerini önlemek için küvet tabanına kaymaz malzeme (lastik türü) konmalıdır.

- Çocuğun başını küvetlerin içine kadar uzanan banyo musluklarının üzerine çarpıp yaralanmasını engelleyecek, yumuşak özel koruyucular takılmalıdır.¹⁴⁹
- Havlu, askılık raylarının gerektiğinde kişinin tutamak gibi kullanmasını sağlayabilecek, bir yetişkini desteklemek için yeterince sağlam olmalarına ve banyo küveti ve duş alanının giriş ve çıkışına yakın yere monte edilmesine dikkat edilmelidir.
- Musluktan akan suyun 50 ° C' nin üstüne çıkmasını önlemek için musluğa ısı sabitleyici aparat takılmalıdır.¹⁵⁰
- Şofben kullanılıyorsa, baca bağlantısının iyi olduğuna ve borularında kaçak olmadığına dikkat edilmelidir. Şofben mümkünse yaşam alanı dışında kurulmalı, şofben banyoda ise kullanılırken banyo mutlaka havalandırılmalıdır.¹⁵¹

3.2.1.3. Çocuk Odası, Tehlikeler ve Yapılacak Düzenlemeler

Bu alan çocukların kendilerine ait, yatabilecekleri, oynayabilecekleri, genel anlamda onların evde süre olarak en fazla zaman harcadıkları özel faaliyet alanlarıdır. Bu alanı özel güvenlik önlem ve düzenlemeleri ile tasarlamak çok önemlidir.

CPSC verilerine göre 1985-1990 yılları arasında 0-12 aylık çocukların 250' si yataklardan dolayı boğulmuştur. Bu ölümlerin çoğu erişkin yatağından(erişkinlerin kullandığı yatak ölçülerindeki yatak) kaynaklanmıştır. 1982-1989 yılları arasında 32 bebek, yetişkin su yatağında havasız kalmasından dolayı boğulmuştur. Bu ölümler, bebeğin yatak ile yatak konstrüksiyonu veya duvar arasına sıkışması ile bebek yüzü koyun uyurken vücudunun baskısı ile ağzı ile burnunun kapanarak meydana gelmiştir.¹⁵²

Çocuk Odasındaki Tehlikelere gelince;

- Pencereden düşmeler
- Oda içinde düşmeler

¹⁴⁹ www.cocuksagligi.com/evkazalari/evkazalari.html.

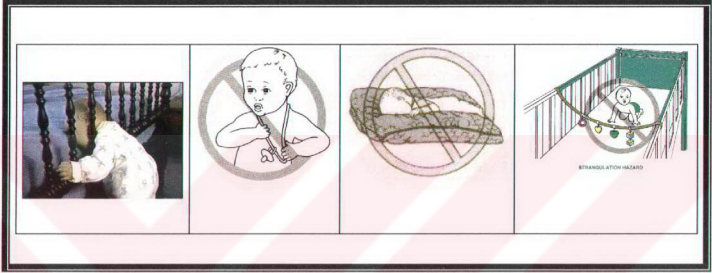
¹⁵⁰ <http://www.health.qld.gov.au/phs/Documents/shpu/12685d.pdf>

¹⁵¹ www.cocuksagligi.com/evkazalari/evkazalari.html.

¹⁵² www.aap.org/advocacy/archives/summertips.htm.

- Yaralanma ve incinmeler
- Yanıklar ve yangın
- Elektrik çarpması
- Çocukların saklanması
- Boğulma (Bkz. Resim 10)

Resim 10. Çocuklarda Boğulma Tehlikeleri

Kaynak: www.cpsc.gov

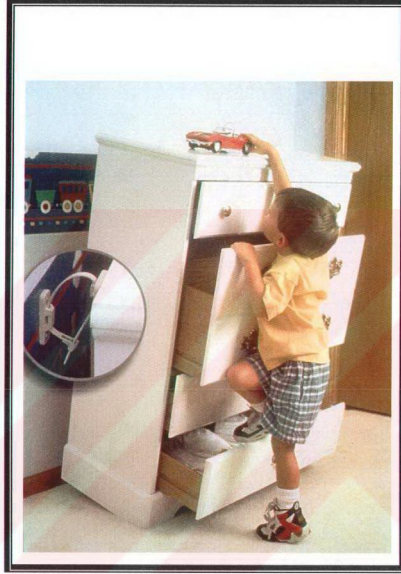
Çocuk Odası Güvenliği için Öneriler ve Düzenlemeler ise;

- Çocuk odasında ranza yerine, birbirinden ayrı konulmuş iki ayrı yatak olmalı. Eğer çok zorunlu değilse ranza konulmamalıdır.
- Odadaki pencerelerin camlarının güvenli cam olması ve pervaz yüksekliği 150 cm' in altında olan tüm pencereler, 10 cm. den fazla açılmamalı, ya da çocuğun açamayacağı şekilde pencerelere monte edilmiş, acil durumlarda yetişkinler tarafından kolayca çıkarılabilecek konumda olmalıdır. Pencere önüne herhangi bir mobilya veya eşya konulmamalıdır.
- Çocukların üzerine çıkabileceği, 90 cm. yüksekliğin altındaki eşyaların köşe ve kenarları keskin olmamalı, yuvarlatılmış olmalıdır.
- Oda kapısının, çocuk oyun oynarken gözlenebilmesi için yarı dolu, üstü şeffaf şekilde tasarlanması ve üstü cam ise güvenli cam kullanılmalıdır.¹⁵³
- Halı ve kilimlerin kaymasını önlemek için, bunların altına özel kaymayı önleyen malzemeler kullanılmalıdır.¹⁵⁴

¹⁵³ <http://www.health.qld.gov.au/phs/Documents/shpu/12685d.pdf>

- Ellerini, parmaklarını sıkıştırmaması ve merdiven gibi kullanıp üzerlerine tırmanmaması için çekmeceler ve dolapları özel çocuk güvenlik kilitleri ile güvenli hale getirilmelidir. (Bkz. Resim 11)

Resim 11. Mobilya Bağlama Elemanı

Kaynak: Kids Safe-T Ürün Kataloğu, s. 07

- Dokunup ve üzerlerine düşüp yanmalarını önlemek için radyatör ve diğer ısı kaynaklarının önlerine, özel güvenlik bariyeri konulmalıdır.
- Dolap, elbiselik, komodin gibi eşyaların açma kapama kulplarını özellikle küçük, yuvarlak olanları çocuğun boğulmasına sebep olabileceğinden, bunların çok iyi monte edilmiş olmalı, zaman zaman bunların gevşeyip gevşemediği kontrol edilmeli, tercihen küçük yuvarlak kulplar kullanılmamalıdır.

- Mobilyaların köşelerini kazalara karşı dayanıklı hale getirmek üzere konan köpük, sünger ve benzeri malzemelerin çeşitli sebeplerden yerlerinden çıkması ve çocukların bunlarla oynayıp ağızlarına alması boğulma riski yaratabileceğinden bu gibi mobilyalar sık sık kontrol edilmelidir.
- Çocukların oyuncak sandıkları, onların kolayca ulaşabileceği bir yerde-konumda olabileceği gibi görüp ulaşamayacağı yerde de olabilir. Bu durumda oyuncaklar, her defasında ebeveyn tarafından verilecektir. Oyuncak sandıkları kapaksız olmalıdır.¹⁵⁵
- Boyu 84 cm. ' in altındaki (yaklaşık 18 ay) çocuklar mutlaka çocuk karyolasına yatırılmalıdır.¹⁵⁶ Çocuk karyoları, çocuk üzerinde sürekli hareket edip tirmanacağından konstrüksiyonu güçlü olmalıdır. Karyola parmaklıklarının arası parmak ve el sıkışmaması ve başını sokup boğulmaması için 2,5 cm.' den az 6 cm. ' den geniş olmamalı. Yatak ile karyola arasına yüzünün gelmesi ile boğulmasını önlemek de yatak ile karyola arasındaki boşluk 3-4 cm.' den fazla olmamalıdır.¹⁵⁷ Karyolanın üst köşesinden yatağın üstünün arasındaki yükseklik en az 75 cm. olmalıdır.¹⁵⁸
- Çocuğun boyu 89 cm' i geçtiğinde, çocuk karyolasından yerden yüksekliği 61 cm.' den fazla olmayan erişkin yatağına (erişkinlerin kullandığı yatak ölçülerindeki yatak) geçirilmelidir. Yatağın her iki yanına da mutlaka yataktan düşmeyi önleyen özel çocuk güvenlik bariyeri konulmalıdır.¹⁵⁹
- Çocuk güvenlik bariyerleri erişkin yatağı büyüklüğündeki yatalara geçen 2-5 yaş arası çocuklar için kullanılmalıdır. İki Yaşın altındaki çocukların yatak ile bariyer arasındaki boşluğa sıkışabileceğinden iki yaş altındaki çocuklar için uygun değildir.
- Bariyerler çift taraflı uygulanmalıdır.(Yatağın her iki uzun tarafına konulmalıdır.) Bariyerin keskin kenarları ve çıkabilir küçük parçaları olmamalıdır. Bariyerler su yatağında ve şişme yataklarda kullanılmamalıdır.¹⁶⁰ (Bkz. Resim 12)

¹⁵⁵ www.parents.com

¹⁵⁶ www.savealife.org/safety/childproofing-your_home.htm.

¹⁵⁷ www.hamileegitim.com/oda.asp.

¹⁵⁸ www.hekimce.com/konu.php?konu=171.

¹⁵⁹ www.safechild.net/for_parents/childbedroom.html.

¹⁶⁰ www.dannyfoundation.org/safety.html.

Resim 12. Yatak Bariyeri

Kaynak: Kids Safe-T Ürün Kataloğu, s. 18

- Yatak seçiminde anti bakteriyel ve doğal kauçuktan imal edilmiş lateks yataklar idealdir.¹⁶¹ Kolayca yanmayan, yangında zehirli gaz çıkarmayan yataklar tercih edilmelidir.¹⁶²
- Bir yaşından küçük bebekler için boğulmalara sebep olabileceğinden asla yastık kullanılmamalıdır.¹⁶³
- Beşiklerin yanlarına konan kumaş koruyucular (kenar yastıkları) boğulmaya sebep vereceğinden sert olmalıdır. (Yumuşak olursa çocuğun ağzı ve burnu kapanabileceğinden boğulma riski yaratacaktır.) Ayrıca en az 6 yerinden sıkıca bağlanmalıdır.¹⁶⁴ Bağlama iplerinin uzunluğu 14 cm' den fazla olmamalıdır ve çocuklar ayağa kalktığı andan itibaren bu kenar yastıkları kullanılmamalıdır.¹⁶⁵
- Karyolanın üstünde dönence türü oyuncak varsa, bunu karyolaya sağlam bir şekilde takıldığından emin olmalıdır. İlk altı aydan sonra veya oturabildiği zaman kaldırılmalıdır.¹⁶⁶

¹⁶¹ www.hamileegitim.com/oda.asp.

¹⁶² <http://gebelik.org/dosyalar/bebekodasi.html>.

¹⁶³ www.doktorhakan.com/osa/cs/ab2.html.

¹⁶⁴ <http://kaarmils.com/childproofYourHome.htm>.

¹⁶⁵ www.hekimce.com/konu.php?konu=171.

¹⁶⁶ www.doktorhakan.com/osa/cs/ab2.html.

- Karyolanın üzerinde cibinlik kullanılıyorsa gergin ve destekli olmasına dikkat edilmelidir.
- Çocuk emzik kullanıyorsa, emziği zincir ve iple boynuna asılmamalıdır. Omzuna tutturulmalıdır.¹⁶⁷
- Çocuk giysilerinin çabuk yanan (alev alan) naylon gibi sentetik kumaş cinsinden seçilmemelidir.¹⁶⁸
- Düşmelerin önemli sebeplerinden biri olan tekerlekli bebek yürüteçleri kullanılmamalıdır.
- Yüksek bebek sandalyelerini kullanmak uygun olmamak ile beraber, eğer kullanılıyorsa, emniyet kemerli olmasına dikkat edilmelidir.¹⁶⁹
- Karyolalar, pencere, perde ve prizlerin yanına konmamalıdır.
- Gece lambası yatak ve perde gibi yanabilir eşyalara uygun uzaklıkta olmalıdır.
- Gece lambası olarak kalite belgeli, ısınmayan mini neon lambaları kullanılmalıdır.¹⁷⁰ Gece lambalarının prize sabitlenmiş (takıp çıkarılabilir olmayan) modelleri tercih edilmelidir.¹⁷¹
- Çocuk odasında kullanılan mobilyaların kurşunsuz boya ile boyanmış olanları tercih edilmeli, ikinci el mobilya kullanılmamalıdır.
- Evde büyük çocuk varsa karyolayı çekip devirmek veya merdivenlerden yuvarlanmasına sebep olabileceğinden tekerlekli karyola tercih edilmemelidir.¹⁷²
- Çocuk için yeterli oyun alanı ayrılmalıdır. Oyuncaklar oyuncak sandığına konmuyorsa, çocuğun oyuncakları için, sağlam, çocuğun üzerine devrilmeyecek dolaplar tasarlanmalıdır.
- Çocuğun odasında veya yakınında, gerektiğinde duyulabilmesi için, ebeveynin odasındaki alarmla bağlantı yapılmış, yangın alarmı konulmalıdır.
- Kapının kapanmasını önleyecek çocuk güvenliğine uygun özel aparatlar takılmalıdır.

¹⁶⁷ Çınar, a.g.e., s. 104.

¹⁶⁸ Dr. Gülay Göktürk, "Çocukluk Döneminde Sakatlığa Neden Olabilecek Kazalar ve Alınabilecek Önlemler", **Hemşirelik Bülteni**, Cilt II, Sayı: 5, ss. 25-30.

¹⁶⁹ <http://www.cocukguvenligi.org/guvenlik.html>.

¹⁷⁰ U.S. Consumer Product Safety Commission, **Consumer Safety Product Alert 20207: Warning!**

Fire Hazara With Night Lights, Washington D.C.

¹⁷¹ www.poolfence.com/todbed.htm.

¹⁷² Brandenburg, a.g.e., s. 120.

- Tüm duvara monte edilen aparatların ve rafların çocuğun üstüne düşmeyecek şekilde, sağlam olarak monte edilmelidir.
- Boğulmayı önlemek için perdelerin ve jalezilerin açma kapama iplerinin çocuğun ulaşamayacağı yükseklikte olması temin edilmeli veya özel güvenlik aparatları ile ipler çocuğa zarar vermeyecek şekilde dizayn edilmelidir.¹⁷³
- Bebek ile ebeveyn ayrı odalarda ise, bebeğin kontrolü için bebek telsizi kullanılmalıdır. Telsizin pillerinin düzgün çalışıp çalışmadığı devamlı kontrol edilmelidir. (Pilleri azalınca uyarı veren tipler tercih edilmelidir.)¹⁷⁴

3.2.1.4. Ebeveyn Yatak Odası, Tehlikeler ve Yapılacak Düzenlemeler

Ebeveyn yatak odası, evde çocuğun daha az girebildiği, bulunduğu bir odadır. Ancak annenin tuvalet masası, çekmeceler, elbise dolapları, gece lambaları gibi donanımlar, çocuklar için kaza riski oluşturmaktadır.

Ebeveyn Yatak Odasındaki Tehlikelere gelince;

- Zehirlenme
- Boğulma
- Düşme
- Elektrik Çarpması
- Ateşli Silahla Yaralanma

Ebeveyn Yatak Odası Güvenliği için Öneriler ve Düzenlemeler ise;

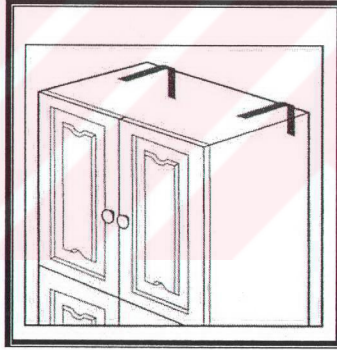
- Parfüm, kolonya, kozmetik malzemeler ortada (Tuvalet masası üzerinde) bırakılmamalıdır.
- Gardırop kapılarının kilitlerinin içeriden açıldığına emin olun. Çocuklar saklambaç ve benzeri oyunlar oynarken, facia ile sonuçlanmadan tedbir alınmalıdır.
- Gardıropların çekilince devrilmeyecek şekilde sabitlendiğine dikkat edilmeli, gardırop üzerine ağır eşyalar depolanmamalıdır.

¹⁷³ <http://www.health.qld.gov.au/phs/Documents/shpu/12685d.pdf>.

¹⁷⁴ www.poolfence.com/todbed.htm.

- Elektrikli battaniye kullanılıyorsa, çocuk odasında iken mutlaka prizden çekilmelidir.
- Başucu abajurlarının kablo ve prizlerine dikkat edilmeli, çocuk odadayken başucu lambasının fişi çekilmelidir.
- Saç kurutma makinesi gibi elektrikli aletler prizde takılı bırakılmamalıdır.¹⁷⁵
- Bozuk para ve diğer küçük objeler çekmece, gece lambası sehpa gibi eşyaların üzerinde bulundurulmamalıdır.¹⁷⁶
- Evde silah bulunuyorsa, genelde yatak odasında saklandığından, bunun çocuk tarafından bulunamayacağından kesinlikle emin olunmalıdır.
- Özellikle yüksek ev eşyaları (elbise dolabı gibi), depremde üzerlerine düşme riskine karşı özel bağlama aparatları ile duvara ve zemine sabitlenmelidir. (Bkz. Resim 13)

Resim 13. Deprem Güvenlikli Özel Mobilya Bağlama Elemanı

Kaynak: Kids Safe-T Ürün Kataloğu, s. 016

- Kuru temizleyiciden gelen elbiselerin plastik torbaları, çocuk için tehlikeli olup, bunlar plastik torbaları ile gardıroba asılmamalıdır. Torbalar eve gelirken plastik torbadan çıkarılıp eve alınmalıdır.

¹⁷⁵ www.annecocuk.com/eski/safety/guvenlik2htm

¹⁷⁶ www.savealife.com/childproofing_your_home.htm

- Katlanır tip dolaplara ve kapılara çocuğun parmağı sıkışabileceğinden buralara özel güvenlik aparatı takılmalıdır.¹⁷⁷

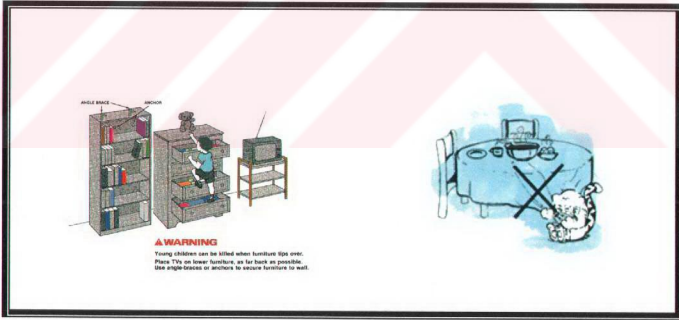
3.2.1.5. Salon/ Oturma Odası, Tehlikeler ve Yapılacak Düzenlemeler

Tüm aile tarafından müşterek olarak kullanılan oturma odası veya salon evin önemli bir yeridir. Ebeveynlerin dinlenme yeri olan oturma odası aynı zamanda çocuklar için de oyun ve eğlence alanıdır. Bu alanın değişik amaçlar ile kullanılıyor olması çocuklar için burayı önemli bir kaza alanı haline getirmektedir.¹⁷⁸

Salon/ Oturma Odasındaki Tehlikelere gelince;

- Düşme, yaralanma
- Yanma (Bkz. Resim 14)

Resim 14. Salon/ Oturma Odasındaki Tehlikeler: Dolap ve Mobilyalardan Düşme, Yaralanma ve Yanma

Kaynak: www.cpsc.gov

Salon/Oturma Odası Güvenliği için Öneriler ve Düzenlemeler ise;

¹⁷⁷ www.poolfence.com/mbedrm.htm.

¹⁷⁸ www.greenweb.com.au/kidsafe/html/livingroom

- Çocuğun, duvara asılı elemanlara, raflara ve mobilyaların üzerine tırmanarak çıkmaya çalışması sonucu devrilmelerini ¹⁷⁹önlemek için bu eşyaların uygun şekilde özel güvenlik ürünleri ile duvara sabitlenmelidir.
- Sarsıntı ile düşüp kırılacak vazo gibi kırılacak eşyaların bulunduğu yere sabitlenmelidir.
- Konum olarak mutfaktan görülebilecek şekilde tasarlanması tavsiye edilir. Bu, çocukların denetimi açısından önemlidir.
- Mobilya ve geçiş alanlarının bulunduğu bölgeler dışında çocuklara makul ölçüde oyun alanı bırakılmalıdır.
- 90 cm' in altındaki yükseklikte bulunan mobilya ve eşyaların keskin köşeli olmamasına dikkat edilmelidir.
- Şömine ve soba gibi, çevresine ısı veren eşyaların çevresine özel güvenlik bariyeri takılmalıdır.
- Çocukların tırmanıp düşmelerini engellemek için, mobilyalar, pencerelerin önüne yerleştirilmemelidir.
- Tüm duvara monte edilen aparatların ve rafların çocuğun üstüne düşmeyecek şekilde, sağlam olarak monte edilmelidir.
- Salon kapısının tam dolu değil yarıdan üstünün şeffaf olabilecek şekilde tasarlanmalı ki çocuk koridor/ antrede oyun oynuyorsa rahatça izlenebilsin. Oturma odası kapısının dışarıya/ antreye doğru çocuğun oyun oynayabileceği veya dışarıdan gelebilmesi durumunda çarpacak şekilde olmamasına ve içeriye doğru açılmasına dikkat edilmelidir.
- Cam mobilya, kapı ve alçaktaki pencereler için güvenli cam kullanılmalı.
180
- Salon/ oturma odası ve mutfak konumlarının çocuğu denetleme açısından uygun konumda olmalıdır.
- Çocuğun eşyaları alçak, ebeveynlerin eşyaları ise üst raflarda olmalıdır. ¹⁸¹
- Ağır objeler (vazo gibi), çocuğun ulaşacağı yerlere konmamalıdır.
- TV, video, müzik seti gibi elektronik ev aletleri çocukların erişemeyeceği yerlerde olmalıdır.
- Elektronik aletleri için, özel güvenlik elemanları kullanılmalıdır.

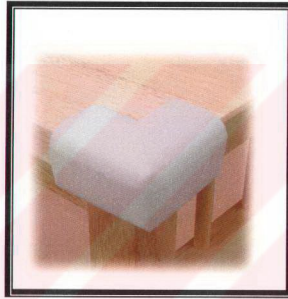
¹⁷⁹ <http://www.health.qld.gov.au/phs/Documents/shpu/12685d.pdf>

¹⁸⁰ <http://www.health.qld.gov.au/phs/Documents/shpu/12685d.pdf>

¹⁸¹ www.greenweb.com.au/kidsafe/html/livingroom

- Pencereleer için özel güvenlik kilitleri kullanılmalıdır.
- Çocukların yüksek mobilyalara tırmanma ve pencere yanında oynamasına müsaade edilmemelidir.
- Sıcaklık veren aydınlatma ampullerinin, çocuğun ulaşamayacağı şekilde olmasına dikkat edilmelidir.¹⁸²
- Masa, sehpa gibi köşeli ve keskin eşyaların köşe ve kenarlarına özel çocuk güvenliği için yapılmış köşelikler takılmalıdır. (Bkz. Resim 15)

Resim 15. Mobilya Köşe Koruyucu

Kaynak: Kids Safe-T Ürün Kataloğu, s. 09

- Çocukların küçük objeleri bulup, yutmalarını önlemek için zeminin daima temiz ve süpürülmüş olmasına dikkat edilmelidir.¹⁸³
- Dolap, kitaplık gibi büyük boy aynalar, yüksek olan ev eşyalarının deprem sebebiyle oluşacak sarsıntıdan düşmemesi için duvara özel güvenlik aparatları ile monte edilmelidir.
- Çocuğa, evde kaygan zeminde kaymayı önlemek için, çorap yerine kaymayan ayakkabı ve terlik giydirilmelidir.¹⁸⁴
- Çiçek ve yaprakları zehirli olabilecek bitkiler evde bulundurulmamalıdır. Bunların zehirli olup olmadıklarını öğrenmek için Sağlık Bakanlığı'na bağlı Zehir Kontrol Merkezi'ne danışılmalıdır.¹⁸⁵ (Bakınız Ek. 6)

¹⁸² www.kidspriorityone.org/parenting-kids-safe/childhomesafety:livingroomandfamilyroom

¹⁸³ www.2babynames.com/child-proofing.shtml/livingroom

¹⁸⁴ www.acc.org.nz/injury-prevention/safe-at-home/generalhome/livingroom

- Saksı içindeki toprakları çocuğun, ağzına alıp boğulma veya zehirlenme riskini engellemek için saksı içine (toprağın üst kısmına) özel koruyucular konulmalıdır.
- Çay, kahve gibi sıcak içecekler, çocukların ulaşabileceği şekilde masa veya sehpanın üzerinde bırakılmamalıdır.
- Çocuğun koşup, çarpabileceği ihtimali olan duvarlar korumalı hale getirilmelidir.
- Çivi, makas gibi malzemeler kullanıldıktan sonra çocuğun kendisine zarar vermemesi için hemen yerine kaldırılmalıdır.¹⁸⁶
- Kullanılan bazı dekoratif malzemeler, bozuk para gibi küçük objeli koleksiyonlar. Çocukların onları ağızlarına alıp, boğulmalarına sebep olabileceğinden kilitli yerlerde veya onların ulaşamayacağı yerlerde sergilenmelidir.
- Eve gelen misafirlerin çantasında taşıdığı bozuk para gibi küçük objeler, ilaç ve tırnak parlaticıları gibi zehirlenme etkisi yapabilen kimyasallar ve tırnak bakım seti, cımbız gibi kesici metal eşyalar, çocuklar için tehlikelidir. Bu gibi çantalar, çocukların ulaşamayacağı yerlere konmalı veya çocuğun açamayacağı şekilde kapalı tutulmalıdır.¹⁸⁷
- Sehpalar cam panellerden oluşuyorsa bunlar çocuk tarafından kırılıp yaralanmalara sebep olabileceğinden plexiglas paneller ile değiştirilmeli veya tamamen kaldırılmalıdır.¹⁸⁸
- Acil durumlarda gerekebilecek telefon numaraları (yangın, polis, ambulans, zehir danışma merkezi gibi) ile önemli sağlık bilgilerini (kan grubu, hastalık ve sürekli kullanılan ilaçlar) telefonun yakınına (kolayca bulunabilecek bir yere) konulmalıdır.¹⁸⁹ (Bakınız Ek: 5)
- Ayrıca şömine alanı, devamlı kontrol edilmesi gereken bir yerdir. Çocuklar şöminelerin sıcak ve yakıcı olduğunu unutabilmektedirler. Bu sebeple bu husus daima dikkate alınmalıdır. Şömine yanarken çocuk asla o alanda yalnız bırakılmamalıdır. Şöminenin önü çocuk tarafından çekilemeyecek şekilde bir koruyucu ile kapatılmalıdır. Şömine kenarlarını ve etrafını çocuğun çarpıp

¹⁸⁵ www.cocuksagligi.com/evkazalari/evkazalari.html.

¹⁸⁶ www.acc.org.nz/injury-prevention/safe-at-home/generalhome/livingroom.

¹⁸⁷ www.homestore.com/homegarden/homeimprovement/safety/kids/l.room.asp

¹⁸⁸ www.babysafe.com/tips.htm.

¹⁸⁹ www.ailem.com.

kazaya uğramasını engellemek için özel kenar ve köşe koruyucuları ile kaplanmalıdır.¹⁹⁰

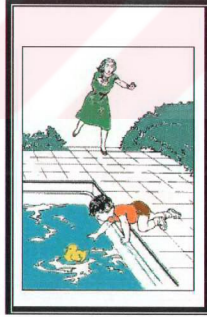
3.2.1.6. Bahçe/ Oyun Alanı ve Havuz, Tehlikeler ve Yapılacak Düzenlemeler

Evin bahçesinde alınması gereken güvenlik önlemleri evin içindeki güvenlik kadar önemlidir. Bu açık hava mekanında çok sayıda gizlenmiş tehlikeler vardır. Ancak alınabilecek uygun önlemler ile çocukların güvenliği korunabilmektedir.¹⁹¹

Bahçe/ Oyun Alanı ve Havuzdaki Tehlikelere gelince;

- Boğulma (Bkz. Resim 16, 17)
- Kayma ve Düşme
- Zehirlenme
- Yanıklar
- Elektrik Kazaları

Resim 16. Havuzdaki Tehlikeler: Boğulma

Kaynak: www.cpsc.gov

¹⁹⁰ www.safechild.net

¹⁹¹ www.securityworld.com/library/home/childproofingyard.html

Resim 17. Bahçe/Oyun Alanındaki Tehlikeler: Boğulma

Kaynak: www.cpsc.gov

Bahçe/ Oyun Alanı ve Havuz Güvenliği için Öneriler ve Düzenlemeler ise;

- Çocukların bahçe-oyun alanları, onları daha kolay izleyebilmek için mutfaktan, oturma odasından, çalışma odasından görülebilecek şekilde düzenlenmelidir.
- Bu alanlar 120-150 cm. yüksekliğinde havuz bariyeri ile çevrilmelidir. Kapısı kesinlikle otomatik olarak kapanır olmalı ve çocuğun açamayacağı kilit sistemi bulunmalıdır.
- Çitler çocukların üzerine tırmanılamayacağı şekilde olmalıdır.¹⁹²
- Barbeküler sağlam ve güvenilir olmalı, kullanılmadığı zamanlarda kilit altında tutulmalıdır.
- Bahçeye çıkışlar için sürgülü cam kapılar kullanılıyorsa çocukların göz hizası dikkate alınarak ikaz işaretleri (renkli çıkartma şeklinde) konulmalı ve bahçedeki yemekler kırılmayan özellikte yemek takımı kullanılmalıdır.
- Çocukların yanında motorlu her hangi bir alet kullanılmamalı, özellikle çim biçme makinesi, son derece tehlikelidir ve kullanılmadığı zamanlarda kilitli bir yerde muhafaza edilmelidir.
- Böcek ve tarım ilaçları gibi zehirli maddeler havalandırılabilen kilitli yerlerde muhafaza edilmelidir.

¹⁹² <http://www.health.qld.gov.au/phs/Documents/shpu/12685d.pdf>

- Bahçede merdiven varsa dayalı olarak bırakılmamalı, çocuğun üstüne tırmanıp düşme riski olduğundan merdiven kullanılmadığı zaman yerde yatık olarak muhafaza edilmelidir.¹⁹³
- Tırmanılabilir oyun alanlarının zemin, ahşap, kauçuk veya kum gibi yumuşak bir zemin olmalıdır.
- Açık hava oyun alanlarında salıncakların malzemeleri hafif olmalı, çarpmada hızlı darbe yaratacak şekilde olmamalı, trafiğin geçiş sirkülasyonu olan yerlere konmamalı, yumuşak bir zeminin üzerine konmalıdır.
- Oyun alanlarının üstünde gölgelik yapılması için ağaç dikilmelidir.
- Bahçedeki merdiven basamakları gözle görülecek şekilde işaretlenmeli ve iyi aydınlatılmalıdır. Tüm dış zemin yüzeylerin kaymaz özellikte ve suyun yüzeyde birikmeyecek rahatça akabilecek şekilde tasarlanmalıdır.
- Bahçe mobilyalarının, çocukların parmaklarını sıkıştırmayacak şekilde veya aniden katlanmayacak şekilde olmalıdır.
- Garaj veya atölye alanlarının yanında, tehlikeye uygun tipte yangın söndürücü bulundurulmalıdır.
- Otomatik giriş kapısı bulunan garajların kapı açma kapama düğmelerinin çocukların ulaşamayacakları şekilde monte edilmeli, aniden belli bir obje ile karşılaştığında hareketini durduracak şekilde mekanizmaya sahip olmalıdır.¹⁹⁴
- Bahçedeki oyun alanları bahçe duvarlarının, ağaçların yakınına kurulmamalıdır. (Çocuğun oyun alanındaki ekipmanları kullanarak ağaç ve bahçe duvarlarına tırmanmaları için)¹⁹⁵
- Bahçede yetişen bazı bitkiler zehirli madde içerebileceğinden kuşku duyulan bitkiler kontrol ettirilmelidir.
- Çocuklara, ebeveynlere danışmadan bahçedeki herhangi bir bitki ve meyveyi yememesi öğretilmelidir.¹⁹⁶
- Bahçe ve çevrede ağzı açık su kuyusu bulunmamalıdır.¹⁹⁷
- Bahçe, çocuklar oynarken ilaçlanmamalı ve gübrelenmemelidir.

¹⁹³ www.parents.com

¹⁹⁴ http://www.health.qld.gov.au/phs/Documents/shpu/12685d.pdf

¹⁹⁵ www.parents.com

¹⁹⁶ www.safechild.net/for_parents/backyard.html

¹⁹⁷ www.cocuksagligi.com/ev_havuzlari/zehirleme.html

- Dikenli bitkiler (göl gibi) budanmalı veya tamamen sökülmelidir. (Dikenler özellikle çocukların gözleri için çok tehlikelidir.)¹⁹⁸
- Çocukları yalnız başına denetimsiz olarak havuz kıyısına bırakmamalıdır.
- Yüzme dersleri almış olsa dahi herhangi bir şey olmaz diye düşünülmemeli, havuzda yüzerken dikkatlice takip edilmelidir. Çocuk kesinlikle güvenli yüzmeye mayosu ile suya girmelidir.
- Çocuğu su üstünde tutan yüzme simidi vs. gibi yüzme eşyalarına güvenerek çocuk su içinde denetimsiz bırakılmamalıdır.
- Havuzun etrafı özel güvenlik çiti ile çevrilmeli (Yüksekliği 120 cm. , çitin dikmeleri arasındaki mesafeler de 90 cm. olmalıdır.) ve çitlere kendiliğinden açılıp kapanan ve kilitlenen kapılar kullanılmalı ve kilitler çocukların ulaşım açamayacağı konumda olmalıdır. CPSC' nin verilerine göre havuz etrafına konulan bariyerler (koruyucular) sayesinde, çocukların suda boğulmaları % 60 oranında azalmaktadır.¹⁹⁹ (Bkz. Resim 18)

¹⁹⁸ Beyaz Yayınları, Anne-Baba ve Çocuk Rehberi, 1. baskı, İstanbul: 1998.

¹⁹⁹ www.proquest.umi.com/pqdweb?index=2&did=00000026508270&SrchMode=1&si...

Resim 18. Havuz Bariyeri

Kaynak: www.lifesaver.com

- Çocukların üzerlerine çıkıp, çiti açmamaları için çitin etrafına masa ve sandalye gibi eşyalar konmamalıdır.
- Havuza düşmemesi için havuz çevresinde oyuncaklar ile oynanmasına müsaade edilmemelidir.²⁰⁰
- Çocukların gireceği havuzların derinliği 30 cm. den fazla olmamalıdır.²⁰¹
- Havuzun etrafına, suyun derinlik seviyelerini gösteren işaretler konulmalıdır.²⁰²

²⁰⁰ www.keepkidshealthy.com

²⁰¹ <http://www.health.qld.gov.au/phs/Documents/shpu/12685d.pdf>

²⁰² www.cpssc.org

3.2.2. EV İÇİNDEKİ ORTAK ELEMANLAR

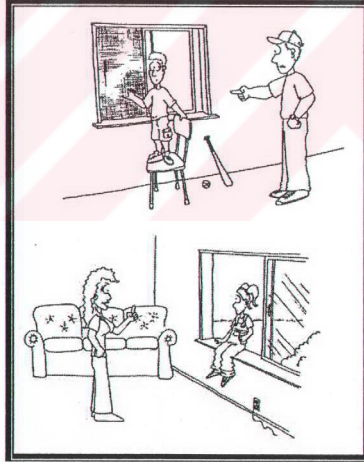
Bu bölümde kapılar ve pencerelerdeki tehlikeler ile bunlara yönelik öneriler ve yapılacak düzenlemeler konularından bahsedilmektedir.

3.2.2.1. Kapılar ve Pencerelerle ilgili Tehlikeler ve Yapılacak Düzenlemeler

Kapılar ve Pencerelerdeki Tehlikelere gelince;

- Düşme ve Yaralanmalar (Bkz. Resim 19)
- Sıkışmalar
- Çarpmalar
- Kesiler

Resim 19. Pencerelerden Düşme Tehlikesi

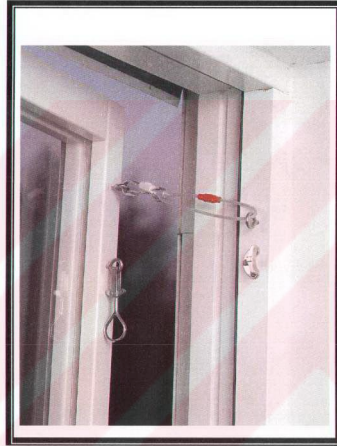

Kaynak: www.oshu.edu.tr

Kapılar ve Pencere Güvenliği için Öneriler ve Düzenlemeler ise;

- Pencere özel koruyucuları çocukların düşmesinin önleyecek şekilde olmalıdır. Aynı zamanda bu özel koruyucular bir yangın anında daha büyük çocuklar ve ebeveyn tarafından kolayca açılabilir.
- Özel güvenlik koruyucuları çocuğun bulunduğu ve gidebildiği tüm pencerelere uygulanmalı veya pencerelerin 10 cm.' den fazla açılmasını engelleyen özel güvenli pencere kilitleri kullanılmalıdır. (Bkz. Resim 20)

Resim 20. Pencere Güvenlik Kilidi

Kaynak: Kids Safe-T Ürün Kataloğu, s. 03

- Pencerelere takılan sineklik telleri, çocukların pencereden aşağıya düşmesini engellemeyeceğinden bunların koruyuculuğuna güvenilmemelidir.
- Güvenlik açısından pencerelerin yukarıdan açılan tipleri tercih edilmelidir.²⁰³
- Çocukların üzerlerine tırmanmaması için özel güvenlik koruyuculu olmayan pencerelerin önüne mobilya konulmamalıdır.
- Pencerelere monte edilen klima cihazları güvenli ve uygun şekilde monte edilmiş olmalıdır.

²⁰³ U.S. Consumer Product Safety Commission, **Consumer Safety Product Alert: New Standards for Window Guards To Help Protect Children From Falls**, Washington D.C.

- Çocuklara özel güvenlik kilidi olmayan pencerelerin yanında oynamaması öğretilmelidir.²⁰⁴
- Kapılar, oyun alanına doğru açılmamalıdır. Kapının çarpıp kapanmasına karşı kapılara durdurucu aparat takılmalıdır.
- Kapı kollarının çocuğun ulaşabilmesi için 100 cm.' den yüksek olmamasına dikkat edilmelidir.
- Mutfak, banyo çamaşır odası gibi bölümlerin kapılarına özel güvenlik kilidi takılmalıdır.
- Mutfak, çamaşır odası veya banyo gibi yerlere denetimsiz girilmesini engellemek için özel çocuk güvenlik (bariyer) kapıları kullanılmalıdır.
- Çocukların parmaklarını sıkıştırmalarını önlemek için tüm kapılara özel parmağın sıkışmasını önleyen koruyucu aparatlar takılmalıdır.
- Cam kapılara çocuğun ve ebeveynin göz hizasına ayrı ayrı dikkat çekici ikaz işaretleri yapıştırılarak daha kolay fark edilmesi sağlanmalı veya bar (metal veya ahşap çarpmayı engelleyen bant) konulmalıdır.
- Tamamı cam olan kapılar, yürüyen veya koşan çocukların camı görmeyip, çarpması sonucu kaza geçirmelerini önlemek için koruyucu cam filmi yapıştırılmalıdır.²⁰⁵ Bu önlem camın kırılması halinde parçacıklara ayrılarak çocuğa zarar vermesini engeller.
- Kapının duvara çarpmasını önleyen, duvara veya yere monte edilen kapı durdurucuları (genelde gövde ve üzerine geçen ikinci bir parçadan oluşmaktadır.) çocuklar kolayca çıkarıp yutabileceğinden, bunların sabit cinslerinin seçilmesi veya çocuğun ulaşamayacağı yükseklikte, duvara monte edilmelidir.²⁰⁶
- Evin çıkış kapılarına çocuğun erişemeyeceği şekilde sürgü takılmalı ve bu sürgüler devamlı kapalı tutulmalıdır.

3.2.2.2. Merdivenler ve Balkonlarla İlgili Tehlikeler ve Yapılacak Düzenlemeler

²⁰⁴ www.orlingtonfamily

²⁰⁵ <http://www.health.qld.gov.au/phs/Documents/shpu/12685d.pdf>

²⁰⁶ www.babysafe.com/tips.htm

Evdeki ortak mahallerden olan merdivenler ve balkonlar, özellikle küçük çocuklar için çok ciddi tehlikeler taşıyacağından, çocuk emeklemeye başladığında bu konudaki önlemler alınmalıdır.

Merdiven ve Balkonlardaki Tehlikelere gelince;

- Kayma ve Düşme
- Yaralanmalar
- Çarpmalar
- Sıkışma Nedeni ile Boğulma

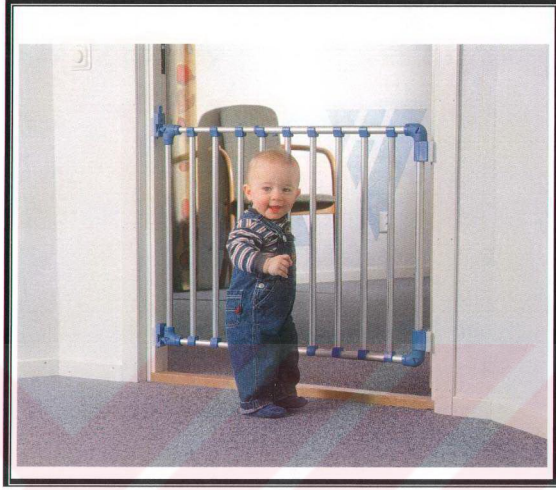
Merdiven ve Balkon Güvenliği için Öneriler ve Düzenlemeler ise;

- Spiral merdivenler güvenlik açısından tercih edilmemelidir.
- Tırabzanların dikmelerinin arası 10 cm.' den fazla olmamalıdır.
- Merdiven, 18 basamağın üstünde bir uzunlukta olmamalı, L veya U şeklinde tasarlanmalı ve sahanlık en az 3 basamak derinliğinde olmalıdır.
- Merdivenin başına ve sonuna konulan tırabzanın dikmeleri, aynı zamanda güvenlik kapısının monte edilebilmesi içindir. Bu güvenlik kapısının eşiği olmamalı ve yüksekliği en az 100 cm. olmalıdır.
- Basamaklar arasında boşluk olan merdivenlerde (cam merdiven veya metal konstrüksiyon merdivenler gibi), merdiven basamaklarının arasındaki yükseklik (açıklık), çocuğun aradan düşmemesi için 10 cm. ' den fazla olmamalıdır.
- Merdiven basamakları kaymaz madde ile kaplanmalıdır.
- Bütün merdiven alanının doğal veya yapay aydınlatma ile iyi aydınlatılmış olmasına dikkat edilmelidir.
- Merdiven çevresindeki tüm cam eşyalar, lamine edilmiş olmalıdır.²⁰⁷
- Merdivenlerin başına ve sonuna mutlaka özel çocuk güvenlik kapısı konulmalıdır.²⁰⁸ (Bkz. Resim 21)

²⁰⁷ <http://www.health.qld.gov.au/phs/Documents/shpu/12685d.pdf>

²⁰⁸ www.kaarmls.com/childproofyourhome.htm

Resim 21. Çocuk Güvenlik Kapısı

Kaynak: Kids Safe-T Ürün Kataloğu, s. 02

- Merdivenlerde, yerden en az 90 cm yüksekliğe kadar korkuluk (tırabzan) yapılmalıdır. ²⁰⁹ Bunu yanında çocuklar için düzenlenen merdivenlerde basamaklardan 60 cm. yüksekliğinde ikinci bir el tutamağı (küpeşte) olmalıdır. Bu küpeşterin yüksekliği yanında eğimi, yer aldığı merdivenin eğimi ile aynı olmalı ve merdiven boyunca kesintisiz devam etmelidir. ²¹⁰
- Merdivenlerin en az üç basamaklı olmalıdır. Aksi halde yeterince fark edilemeyeceğinden kazalara sebep olmaktadır. Ayrıca merdivenlerin birinci ve son basamakları belirleyici olacak şekilde işaretlenmelidir. ²¹¹
- Balkonlar eğer yerden 60 cm. 'den yüksekse mutlaka tırabzan konulmalıdır.
- Balkon veya veranda tırabzanının yüksekliği 100 cm. ' den az olmamalıdır.
- Balkon tırabzanların dikmelerinin arası 10 cm. ' den fazla olmamalıdır.
- Balkonlar 300 cm. ' den yüksek ise tırabzanların yüksekliği en az 120 cm. , tercihen 135 cm. olmalıdır. ²¹²

²⁰⁹ www.kentli.org/yasa/istanbulimary.htm.

²¹⁰ www.arkitera.com/malzemedosyasi/dusey_sirkulasyon/merdiven/performans.htm.

²¹¹ www.proquest.umi.com/pqdweb?index=2&did=000000026508270&SrchMode=1&si...

- Balkonlarda çocuğun üzerine tırmanacağı sandalye, tabure gibi eşyalar bulundurulmamalı, salıncak kurulmamalıdır. Tercihen çocuk yalnız bırakılmamalıdır.
- Balkon korkulukları çocuğun tırmanmasına imkan vermeyecek şekilde dizayn edilmelidir.

3.2.2.3. Elektrik Güvenliği ile İlgili Tehlikeler ve Yapılacak Düzenlemeler

Küçük çocuklar için elektrik güvenliği konusunda tehlikelerden bahsedilip bu konudaki öneriler ve yapılacak düzenlemeler detaylı olarak ele alınacaktır.

Elektrikle İlgili Tehlikelere gelince;

- Elektrik Çarpması
- Yanıklar
- Ev Yangınları

Elektrik Güvenliği için Öneriler ve Düzenlemeler ise;

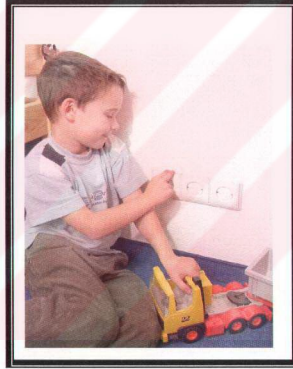
Evde elektrik güvenliği geniş bir konu olduğundan ilgili önlemlerini; evde genel elektrik güvenliği, mutfaktaki, banyodaki, oturma odası, salon ve yatak odasındaki, atölye ve garajdaki, kalorifer dairesi, depo, çamaşır odası ve sandık odasındaki elektrikli ev aletlerinin kullanılmasındaki, kablolar ve fişlerle ilgili, elektrik güvenliği konularındaki alınacak önlemlerden bahsedilmiştir:

Evde Genel Elektrik Güvenliği için;

- Uzatma kablolarını kilim ve halıların altından geçirilmemeli, yıpranmış elektrik kabloları tekrar kullanılmamalıdır.
- Elektrikli ev aletlerinin fişini prizden çıkarmak için fiş, kablosundan çekilmelidir.

- Beklenmedik bir kazaya sebebiyet vermemek için, elektrikli ev aletinin fişini takmadan önce açma kapama anahtarının kapalı durumda olmasına dikkat edilmelidir.
- Tek çıkışa fazla fiş takılmamasına dikkat edilmelidir.
- Prizler kullanılmadığı zaman küçük çocuklara zarar vermemesi için özel plastik koruyucular ile kapatılmalıdır.²¹³ Kullanılan priz koruyucularının hareketli olanları çocuklar tarafından rahatça çıkarılıp, ağızlarına alıp boğulmalarına sebep olabileceğinden, priz koruyucularının sabit olanları tercih edilmelidir.²¹⁴ (Bkz. Resim 22)

Resim 22. Priz Koruyucuları

Kaynak: Kids Safe-T Ürün Kataloğu, s. 12

- Merdivenler iyi aydınlatılmalı ve merdivenlerin alt ve üst kısmına açma kapama anahtarı konulmalıdır.

Mutfaktaki Elektrik Güvenliği için:

- Fırın, ocak ve lavabo alanları iyi aydınlatılmalıdır.

²¹³ www.srpnet.com/safety/homesafety.asp

²¹⁴ www.poolfence.com/mbedrm.htm.

- Elektrikli ev aletlerini kullanmadan önce ellerin kuru olduğuna emin olunmalıdır.
- Hasarlı elektrikli ev aletleri ve uzatma kabloları kullanılmamalıdır.
- Mutfakta uygun bir yangın söndürücü bulundurulmalıdır.

Banyodaki Elektrik Güvenliği için:

- Lavabo ve küvet etrafında elektrikli alet (saç kurutma makinesi gibi) olmamalı, banyoda bulunan saç kurutma makinesi, elektrikli tıraş makinesi ve diğer elektrikli aletler kullanılmadığı zaman fişleri çıkartılmış olarak bulundurulmalıdır.
- Elektrikli aletler kapatılmış da olsa içlerinde elektrik olabilmektedir. Elektrikli aletlerin fişleri takılı iken suya düşmeleri durumunda onları sudan çıkarmaya çalışmamalı, önce hemen fişten çıkarılarak elektrik akımı kesilmelidir.
- Banyonun içi çocuk ve yaşlılar dikkate alınarak uygun şekilde aydınlatılmalıdır.

Oturma Odası, Salon ve Yatak Odasındaki Elektrik Güvenliği için:

- Yoğun bir dolaşım alanı olan evin bu bölümleri iyi aydınlatılmalıdır.
- Çocuklar ve misafirler için yatak odaları aydınlatılmalıdır.
- Aydınlatma ve elektrikli ev aletleri için duvarlardan ayrı ayrı yeterli miktarda priz olmalı, tek prizden birbirlerine bağlantı yapılmamalıdır.

Elektrikli Ev Aletleri Kullanılmasındaki Güvenlik:

- Küçük ev aletleri ve benzeri elektrikli ev aletleri kullanılmadığı zaman fişleri çekilmelidir. (Çünkü voltajdaki ani değişimler onları açabilir veya kısa devre yaptırabilir.)
- Ürünlerin kullanma kılavuzu dikkatle okunmalıdır.
- Uzatma kablolarına yüksek enerji çeken aletler takılmamalıdır.(Klima, taşınabilir elektrik sobası ve ütü gibi)
- Elektrikli ev aletlerini yıpranmış ve ek yapılmış kabloları ile kullanılmamalıdır.

- Buzdolabı ve klima gibi elektrikli ev aletlerinin fişleri ayrı prizlere takılmalıdır.
- Elektrikli ev aletlerini ıslak ortamlı zeminde veya yakınında kullanılmamalıdır.
- Kıvılcım çıkaran veya aniden duran elektrikli ev aletini hemen kapatıp, elektrik bağlantısı kesilmelidir.
- Elektrikli ev aletlerini temizlemeden, bakımını ve parça değişimini yapmadan önce daima elektrik bağlantısı fiş çıkarılarak kesilmelidir.

Kablolar ve Fişlerin Güvenliği için:

- Elektrik kablolarının, radyatörlerin, boruların ve diğer benzer malzemelerin üzerleri perde ve kumaşlar ile kapatılmamalıdır.
- Elektrik kabloları belli bir enerjiyi taşıması için yapılmıştır. Bu kablolarla fazla enerji yüklenince yangın çıkmasına sebep olur. Kabloların elektrikli ev aletleri ve küçük mutfak aletlerini çalıştıracak seviyede enerjiyi taşıdığına emin olunmalıdır.
- Ev dışında, açık hava koşullarına göre üretilmiş uzatma kabloları kullanılmalıdır.²¹⁵
- Fişe takılı prizlerin çocuk tarafından oynanıp açılmaması için fiş ve prizi içine alan özel plastik koruyucuları kullanılmalıdır.²¹⁶

Bu konu ile ilgili olarak Ek:3' deki "Eviniz Çocuğunuz İçin Güvenli mi? konulu test incelenebilir.

²¹⁵ www.srpnet.com/safety/homesafety.asp

²¹⁶ www.poolfence.com/todbed.htm.

4. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Araştırmanın varsayımı giriş bölümünde de belirtildiği üzere, ev kazalarının önlenmesinde ev ve yakın çevresi fiziksel ortamın düzenlenmesi konusunda güvenlik önlemleri arttıkça, çocukta kaza risklerinin azalacağı yönündedir. Bu varsayımın ne kadar geçerli olduğunu saptamak için birincil kaynaklardan bilgi toplama amacıyla bir anket çalışması yapılmış olup, sonuçlar istatistik bilimi metotlarına göre değerlendirilmiştir.

4.1.ARAŞTIRMANIN KAPSAMI , ARAŞTIRMANIN METODU VE HEDEF KİTLENİN BELİRLENMESİ

“0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Anne ve Babaların En Sık Görülen Ev Kazalarına İlişkin Bilgi, Davranış ve Önlemlerin Araştırılması ” konusunda, Mayıs 2003 tarihinde, 0-6 Yaş grubu çocuğu olan, İstanbul’ un gelir ve sosyal düzeyleri yüksek ; Ataşehir, İçerenköy, Üsküdar, Kozyatağı ve Çamlıca semtlerinde 400 aile ile görüşülmüş ve bunlardan 148 aile ankete cevap vermiştir.

Verilerin toplanması; Anaokulları ve yukarıda sözü edilen semtlerde bulunan alışveriş merkezlerindeki çocuk oyun alanlarında, ailelere anket formu verilerek ankete katılmalarını sağlamak şeklinde olmuştur. Bunlardan % 89’ u anne, %11’ i babadır. Bu sonuca göre doğal olarak çoğunlukla annelerin düşünceleri ortaya konulmuştur. Katılan ailelerin öğrenim durumu, %98 oranında yüksekokul ve lisedir. Ailelerin %91’i bir ve iki çocukludur.

Yapılmış olan ankette, konunun ele alınış biçimine göre, inceleme türü araştırma metodu kullanılmıştır. Çünkü bu araştırma ev kazalarının tanımlanması, keşfedilmesi, bu sorunun kesin olarak saptanması, geçerli değişkenlerin ve aralarındaki ilişkilerin belirlenmesi ve varsayımların saptanması için yapılmıştır. Aynı zamanda da bu araştırma, amacına göre uygulamalı bir araştırma olup, ev kazaları ile ilgili sorunlara cevap arayan, topluma yarar sağlayan ve bu sorunun önlenmesine katkıda bulunmak için hazırlanmış bir araştırmadır.

Anket soruları oluşturulurken; Ev kazaları ile; Çocuk sayısı, cinsiyeti, yaşı, ailenin öğrenim durumu, annenin bir işte çalışıp çalışmadığı, ailenin gelir düzeyi

arasındaki ilişki, çocuğun bakım ve gözetiminin kimin tarafından yapıldığı, ailelerin çocuk güvenliği konusundaki bilinç düzeyi, alınacak önlemlere yönelik düşünceleri, çocuk güvenlik ürünleri kullanma alışkanlığının olup olmadığı, çocuk güvenliği ile ilgili profesyonel destek talebi olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır.

4.2.ARAŞTIRMA SONUÇLARINDA ELDE EDİLEN VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Anket sonuçlarının değerlendirilmesi; Sorulara verilen cevapların irdelenmesi ve aralarındaki korelasyonun yorumlanması ile anket sonuçlarının değerlendirilmesi şeklinde yapılmıştır.

4.2.1. ANKET SORULARINA VERİLEN CEVAPLARIN İRDELENMESİ VE ARALARINDAKİ KORELASYONUN YORUMLANMASI

Tablo1. Deney ve Kontrol Grubunu Oluşturan Anne-Babaların 0-6 Yaş Arası Çocukları Olup Olmadığı

		%
... Evet	148	100
... Hayır	-	
	-	
... TOPLAM	148	100

Tablo 2. Çocuğun cinsiyeti

		%
... Kız	91	57
... Erkek	68	43
... TOPLAM	159	100

Tabloda görüldüğü üzere, çocukların %57' si kız, % 43' ü erkek olarak belirlenmiştir.

Tablo 3. Çocuğun Yaşı

		%
... 0-1 Yaş	11	7
... 1-2 Yaş	7	4
... 2-3 Yaş	16	9
... 3-4 Yaş	82	53
... 4-5 Yaş	21	13
... 5-6 Yaş	22	14
... TOPLAM	159	100

Tabloda görüldüğü üzere, 0-6 yaş aralığına göre en yüksek oran; %53 ile 3-4 yaş grubu oluşturmaktadır. Bu gösterge bize, ihtiyaçlar ve önlemler belirlenirken bu yaş grubunun daha çok dikkate alınması gerektiğini göstermektedir.

Tablo 4. Çocuk Sayısı

		%
... 1	89	56
... 2	47	30
... 3	13	8
... 4 ve üzeri	10	6
TOPLAM	159	100

Tabloda görüldüğü üzere, yüksek gelir ve sosyal gruptaki ailelerde çocuk sayısı, Türkiye ortalamasından daha düşüktür. Bu grubun %86' sı bir veya iki çocukludur.

Tablo 5. Anketi cevaplayan kişi/kişiler

		%
... Anne	133	89
... Baba	15	11
... TOPLAM	148	100

Tabloda görüldüğü üzere annelerin çocuklarıyla daha çok doğrudan ilgilendiklerini ve bu nedenle annelerin çocukların güvenliği konusunda daha çok bilgilendirilmesi ihtiyacını ortaya koymaktadır.

Tablo 6. Anketi cevaplayan kişi/ kişilerin Öğrenim Durumu

		%
... İlkokul	2	1
... Ortaokul	2	1
... Lise	42	29
... Yükseköğrenim	102	69
... TOPLAM	148	100

Tabloda görüldüğü üzere kişilerin eğitimi % 98 oranında yüksekokul ve lisedir. Yukarıda 4. maddede ki çocuk sayısı ile birlikte yorumlandığında eğitim arttıkça çocuk sayısı azalmaktadır.

Tablo 7. Anketi cevaplayan kişi/kişilerin Çalışıp Çalışmadığı

		%
... Evet çalışıyorum.	86	58
... Hayır çalışmıyorum.	62	42
... TOPLAM	148	100

Tabloda görüldüğü üzere; eğitim oranı ile çalışma oranı arasında bir korelasyon varlığından söz edilebilir. Diğer bir ifade ile eğitilmiş insanların daha çok çalışma imkanı bulabildiklerini ve buna karşılık da çocukları ile doğrudan daha az ilgilendikleri sonucuna varılabilmektedir.

Tablo 8. Ailenin Oturduğu Evin Kira veya Kendisine Ait Olduğu

		%
... Kira	53	35
... Kendinizin	95	65
... TOPLAM	148	100

Tabloda görüldüğü üzere; çoğunluk ev sahibi olup, ev içinde çocuk güvenliğine yönelik yapısal değişiklikler yapabilme imkanının var olduğunu da göstermektedir.

Tablo 9. Ailenin Ortalama Aylık Geliri

		%
... 200- 500.000.000 TL arası	2	1
... 500-1.000.000.000 TL arası	19	13
... 1.000 -2.000.000.000 TL arası	45	30
... 2.000 -5.000.000.000 TL arası	66	44
... 5.000.000.000 TL ve üzeri	12	9
... Yanıtsız	4	3
... TOPLAM	148	100

Tabloda görüldüğü üzere; seçilen örneklerde aylık ortalama gelir dağılımında deneklerin % 53' ü Anketin sonucuna göre 1.000. YTL ve üstü gelir seviyesine sahiptir. Bu sonuç, çocuk güvenliğine yönelik önleyici ürünler satın alabilme potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 10. Ailenin Hangi Semtte Oturduğu

		%
... Ataşehir	53	36
... İçerenköy	12	8
... Üsküdar	9	6
... Kozyatağı	8	5
... Ümraniye	8	5
... Çamlıca	6	5
... Kadıköy	4	2
... Kemerburgaz	4	2
... Maltepe	3	2
... Küçükyalı	3	2
... Çengelköy	2	1
... Göktürk	2	1
... Caddebostan	2	1
... Kartal	2	1
... Göztepe	2	1
... Erenköy	2	1
... Sarıyer	2	1
... Altunizade	1	1
... Haseki	1	1
... Kazasker	1	1
... İkitelli	1	1
... Tuzla	1	1
... Maçka	1	1
... Tarabya	1	1

... Levent		1	1
... İdealtepe		1	1
... Bostancı		1	1
... Gebze		1	1
... Çekmeköy		1	1
... Çamlık		1	1
... Soyak		1	1
... Yanıtsız		10	7
...TOPLAM		148	100

Tabloda görüldüğü üzere, çocuk sayısı, eğitim durumu ve gelir seviyesi ile değerlendirildiğinde ankete katılanların çok büyük bir yüzdesi şehrin yaşam standardı yüksek, seçkin semtlerinde oturmaktadır. Gelir durumu ile ilgili olarak, öğrenim düzeyi yüksek olup kamu lojmanlarında ikamet eden grupta vardır.

Tablo 11. Çocuğun Bakımından Kimin Sorumlu Olduğu

		%
... Anne	85	42
... Akrabalar	15	8
... Bakıcı	25	13
... Kreş,yuva	74	37
... TOPLAM	199	100

Tabloda görüldüğü üzere, annelerin sadece % 42' si çocuklarına bakabilmektedir. Bazı cevaplarda iki-üç seçenek işaretlendiğinden, anneyi gösteren %42' lik oranda çok net değildir. Çocuğun sorumluluğunu gün içerisinde birkaç kişi yüklenebilmektedir. Sonuçta gelir ve öğrenim seviyesi yüksek ailelerde, anneler daha çok iş hayatında yer aldığından, çocuklara; çocuk yuvalarında, özel bir bakıcı ile veya ailelerin diğer bireyleri tarafından bakılmaktadır.

Tablo 12. Evde Çocuk Güvenliği Konusu ile Ne Kadar İlgilenildiği

			%
... Çok fazla		50	33
... Fazla		36	25
... Ne az ne çok		53	35
... Fazla değil		9	7
... Hiç		-	
... Bilmiyorum		-	
... TOPLAM		148	100

Tabloda görüldüğü üzere, ankete katılanların % 58 oranında yeterli ilgi gösterdiği anlaşılmaktadır.% 35 'lik bir kitle de kendilerine göre yeterli bir oranda çocukların güvenliğine yönelik ilgilerini bildirmişlerdir.

Tablo 13. Çocuğu Ev Kazalarından Korumaya Yönelik Bilgi Alınıp Alınmadığı

		%
... Evet	89	60
... Hayır	59	40
... TOPLAM	148	100

Bilgi alma oranının %100 veya buna yakın değerlerde çıkması arzu edilen bir sonuçtur. Bilgilenme oranı arttıkça, kazaların önlenmesi de o oranda artacaktır.

Tablo 14. Bilgi alındı ise nereden alındığı

		%
... Kitap,dergi,gazete	71	37
... T.V. Ve Radyo	31	15
... Aile büyüklerinden	26	14
... Hemşireden	4	2
... Hekimden	33	18
... Komşudan	2	1
... Arkadaştan	12	6
... Diğer	15	7
... TOPLAM	194	100

Tabloda görüldüğü üzere, ankete katılanların % 52 'lik bölümü medyadan faydalanarak bilgilenmektedir. Ancak bunun % 15' i TV ve radyodur. Demek ki yayınlarımızın bu yönde gözden geçirilerek daha faydalı hale getirilmesi

insanlarımızın bilinçlendirilmesi adına gerekli görülmektedir. Çocuk güvenliği ile ilgili programların ve basılı yayınların içeriği ve bilgilendirme boyutları da son derece önemlidir. Tüm program ve bilgilerin yetkili ve deneyimli kişi ve kuruluşlarca hazırlanıp sunulması da son derece önemlidir.

Tablo 15. Ebeveyne Göre Çocuğun Ev Kazalarına Uğrama Sebepleri

		%
... Yeterli bilgiye sahip olmamaktan	50	12
... Dikkatsizlik ve ilgisizlikten	76	18
... Evdeki olumsuz koşullardan	80	19
... Evdeki kişi sayısının fazlalığından	7	2
... Çocuk sayısının fazlalığından	16	4
... Şansızlıktan	8	2
... Çocukların yaramazlığından	52	12
... Ekonomik koşulların yetersizliğinden	5	1
... Anne ve babaların gerekli tedbirleri almamasından	102	25
... Annenin çalışması nedeniyle çocuğa başkasının bakması	15	4
... Diğer	1	1
... TOPLAM	412	100

Tabloda görüldüğü üzere, anne ve babaların gerekli tedbirleri almaması, evdeki koşulların olumsuz olması, cevaplarının % 44' ü dikkatsizlik ve ilgisizlik, yeterli bilgiye sahip olunmaması, cevaplarının % 30'u olup toplamda ise % 74 oranında çoğunlukla sorunların giderilebilir kusurlar olduğu görülmüştür. Aileler; bilgi sahibi olup, daha dikkatli olur ve önlem alınır ise, evdeki koşullarda düzeltilirse, çocukları için daha güvenli bir ortam sağlayacaklarına inanıyorlar.

Tablo 16. Çocuklar Ev Kazalarından Korunup Korunamayacağı

		%
... Evet korunabilir	140	95
... Hayır korunamaz	8	5
... TOPLAM	148	100

Tabloda görüldüğü üzere, ankete katılanların çok büyük bir çoğunluğunun kazaları önlenabilir olarak görmesi, sorunun çözümü adına son derece önemli bir etkidir.

Tablo 17. Evet Cevabı Verildi ise Nasıl Korunacağı Yönündeki Görüşleri

		%
... Ebeveyn eğitimi	65	25
... Dikkat ve ilgi	78	31
... Ev ortamındaki eşyaların uygun yerleştirilmesiyle	65	25
... Ekonomik koşulların düzeltilmesiyle	3	1
... Şansın iyi gitmesiyle	2	1
... Annenin çocuğa daha fazla zaman ayırmasıyla	42	16
... Annenin ev işlerini planlı programlı yapmasıyla		
... Diğer	2	1
... TOPLAM	257	100

Tabloda görüldüğü üzere, ailelerin göstereceği dikkat ve ilgi ile aile eğitimi bu sorunun %51 oranında aşılabileceğini, yine alınacak eğitim ve artacak bilgi sonucunda ev ortamındaki eşyaların uygun yerleştirilmesi ile de bu sorunun çözülmesinin %76 oranına yükseltebileceğini göstermektedir.

Tablo 18. Çocukların Herhangi Bir Kaza, Yanma, Düşme Gibi Nedenlerle Hastaneye veya Başka Bir Sağlık Kuruluşuna getirilip Getirilmediği

		%
... Evet	35	23
... Hayır	110	74
... Yanıtsız	3	3
... TOPLAM	148	100

Tabloda görüldüğü üzere 0-6 yaş grubu çocukların yaklaşık 1/4' ünün ev kazalarından dolayı ev ortamında bakım ve tedavi edilemeyip, hastane ve sağlık kuruluşlarına başvurduğu ortaya çıkmaktadır. Bu da önemli bir orandır.

Tablo 19. Ebeveynin Yukarıdaki Kaza/Kazalar ile İlgili Önlemler Geliştirdiniz mi?

		%
... Evet	35	100
... Hayır		
... TOPLAM	35	100

Tabloda görüldüğü üzere, aileler çocuğun başına bir şey gelmesi durumunda kesin olarak önlem alıyorlar. Bu da çok çarpıcı bir sonuçtur. Oysa her hangi bir kaza olmadan alınacak önlemler, çocukların ruhsal ve bedensel kayıplarını büyük ölçüde önleyecektir.

Tablo 20. Ebeveyne Göre Aşağıdaki Evdeki Potansiyel Tehlikelerden Hangisi Daha Önemli Olduğu

		%
... Elektrik prizleri ve kabloları	128	12
... Keskin köşeler ve keskin objeler	110	10
... Tuvalet kapağı çekmeceler dolaplar	60	5
... İlaçlar, deterjanlar	113	10
... Buzdolabı kapağı	60	5
... Yangın	90	8
... Kaygan banyo zemini	84	8
... Küçük objelerden boğulma	98	9
... Gaz kaçakları	56	5
... Pencereler, balkonlar	142	13
... Merdiven basamakları, parmaklıklar	77	7
... Ocak	81	7
... Diğer	1	1
... TOPLAM	1100	100

Tabloda görüldüğü üzere, pencere ve balkonlar başta olmak üzere evdeki potansiyel tehlikelerin hemen hepsinin önemli olduğu şeklinde sonuçlanmıştır. Bu durum gösteriyor ki potansiyel tehlikeler noktasında birleşmektedir. Öyleyse çözüm aşamasında da ortak bir bilinçlenme ile sonuca gidilmesi mümkün olabilecektir.

Tablo 21. Ebeveynin Evine Çocuk Koruyucu Güvenlik Ürünü Satın Alıp Almadığı

		%
... Evet	94	63
... Hayır	51	34
... Yanıtsız	3	3
... TOPLAM	148	100

Tabloda görüldüğü üzere, ankete katılanların yaklaşık 2/3' ü çocuk güvenlik ürünü aldıklarını belirtmişlerdir. Satın alma oranı arttıkça, kazalarda azalacaktır. Diğer bir ifade ile aralarında doğrusal bir ilişki vardır.

Tablo 22. Ebeveynin Hangi Ürünleri Satın Aldığı

		%
... Merdiven ve çıkış kapılarına konan bariyer	25	5
... İlaç,deterjan vs.malzemelerin bulunduğu kutular için özel kilit	35	7
... Kapılara,çekmecelere,tuvalet klozet kapaklarına el ve parmak sıkışmasını önleyen aparatlar,özel kilitler	36	8
... Yangını haber veren duman algılama dedektörü	4	1
... Gaz kaçaqlarını haber veren algılama dedektörü	4	1
... Pencere ve balkonlardan düşmeyi önleyen bariyer	26	6
... Mobilyaların sivri köşeleri için köşelikler	52	10
... Su sıcaklığını ayarlayan aparatlar	7	1
... Mutfak ocaklarına uzanmayı engelleyen bariyer ve kumandaları kilitleyen özel aparatlar	8	2
... Elektrik priz koruyucuları	82	18
... Banyo için güvenlik(ıslak zeminde kaymayı önleyen)	55	12
... TV ekran koruyucu,ayrıca video gibi elektronik eşyanın düğmelerinin kullanılmasını engelleyen aparatlar	5	1
... Yüksek mobilyaların düşmesini engellemek için duvara bağlayan aparatlar	17	4
... Yataktan düşmeyi önleyen bariyer	62	13
... Ev dahilinde kullanılan monitör(Yalnız kalan bebeğin sesini duymak veya bebeği izlemek için)	43	9
... Yüzme havuzu kenarına bariyer	2	1
... Diğer	4	1
...TOPLAM	467	100

Tabloda görüldüğü üzere, ankete katılanların % 63' ü çocuk güvenlik ürünü satın almış olmasına rağmen, bilinçlenme eksikliğinden dolayı(gerek satıcıların ve gerekse ailenin) aileler çok sınırlı olarak piyasada bulunan ve uygun güvenlik sertifikalarına sahip olmayan ürünleri satın almakla yetinmişlerdir. İstatistiklere ve yapılan araştırmalara göre yanıklar ile çok karşılaşılmasına rağmen ilgili koruyucu ürünlere talep olmamaktadır. Çünkü böyle bir ürünün varlığını bilmemektedirler. Bu da gerek

satan ve gerekse satın alanların önlem almadaki bilgi ve bilinç eksikliğini göstermektedir.

Tablo 23. Ürünlerin Fiyatının Ebeveynin Satın Alma Tercihinizde Etkili Olup Olmadığı

		%
... Evet	41	28
... Hayır	71	48
... Yanıtsız	36	24
... TOPLAM	148	100

Tabloda görüldüğü üzere ebeveynlerin çocukları için önce güvenliği ön plana aldığı görülmektedir.

Tablo 24. Ebeveynin Satın Aldığı Çocuk Güvenlik Ürünlerinden Memnun Olup Olmadığı

		%
... Evet	92	62
... Hayır	18	12
... Yanıtsız	38	26
... TOPLAM	148	100

Tabloda görüldüğü üzere, ankete katılanların satın aldığı ürünlerden memnun olmayanlar, yanıtsız olanlarla birlikte 1/3 oranına ulaşmaktadır. Bu ise, satın alınan bir üründen memnun olmamama adına son derece yüksek bir orandır. Diğer bir ifade ile ürünler kendilerinden beklenen güvenlik fonksiyonlarını yerine getirememektedir.

Tablo 25. Ebeveynin Satın Aldığı Çocuk Güvenlik Ürünlerinin Beğendiğiniz Yönleri

		%
... Fonksiyonel	48	32
... Güvenli	28	19
... Kolaylık	20	14
... Fayda	9	6
... İhtiyaç	9	6
... Rahatlık	6	4
... Yanıtsız	28	19
...TOPLAM	148	100

Tabloda görüldüğü üzere;ürünün amaca uygunluğu (fonksiyonel oluşu) kullanıcılar için en önemli tercih nedeni olduğu görülmektedir. Ancak bu oran sadece %32' dir. Fonksiyonellik ve güven, bu tip ürünlerin en temel özelliği olmalıdır.

Tablo 26. Ebeveynin Satın Aldığı Çocuk Güvenlik Ürünlerinin Beğenmediği Yönleri

		%
... Pratik olmayışı	26	17
... Çabuk bozulma	26	17
... Uyum sorunu	17	11
... Ses karışması(telsiz)	7	5
... Fiyat	7	5
... Güvensizlik	7	5
... Dolap kilitlerinin iyi işlememesi	7	5
... Kalitesizlik	7	5
... Satış sonrası hizmet	8	6
... Yetersizlik	6	4
... Yanıtsız	30	20
... TOPLAM	148	100

Tablo 26

Tabloda görüldüğü üzere, satın alınan ürünlerin beğenilmeyen yönleri ile ilgili olarak, pratik olmaması,çabuk bozulması,uyum sağlamaması ve satış sonrası hizmetin yeterli olamaması gerekçeleri ön planda olduğu görülmüştür. Bunun başlıca sebebi, ürünlerin kullanılacak yere göre doğru seçilememesi, doğru uygulanıp kullanılamaması, montajının doğru yapılamaması, yetersiz çeşidi ve yeterli bilgiye sahip olmayan satıcılar olarak sıralanabilir.

Tablo 27. Ebeveynin İsteddiği Ama Şu Anda Sahip Olmadığı Çocuk Koruma ile İlgili Çözümler

		%
... Mobilyaların çocukları düşünerek yapılması	14	9
... Ocaklarla ilgili çözüm	16	11
... Merdiven basamakları	22	15
... Pencere ve balkonlar	25	17
...Oyun alanlarında kask kullanımı	13	9
... Çocukların daha iyi tanınması	16	11
... Diğer	13	9
... Yanıtsız	29	19
... TOPLAM	148	100

Tablo 27

Tabloda görüldüğü üzere, yanıt verenlerin %20' si çocuklar için güvenli eşyaların üretilmesi, %32' si ev içi yapısal düzenlemelere kazalara sebep olmayacak şekilde tasarlanmasını çözüm olarak görmektedir. %19 oranında yanıt vermeyenlerin bir fikri olmadığı şeklinde yorumlanır ise; Evde çocuk güvenliği konusunda bilinçlendirme ihtiyacının bir kez daha nedenli ihtiyaç olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 28. Ebeveynin, Evinin Ev Kazalarına Karşı Çocuğunun Güvenliğinin Sağlaması İçin Bu Konuda Tüm Gerekli Malzeme ve Ekipmanları ile Bunların Montajını ve Gerekli Eğitimi Sağlayan Kuruluşun Hizmetlerinden Yararlanma Konusunu Tercih Edip Etmeyeceği

		%
... Evet	29	20
... Hayır	55	37
... Belki	2	1
... Yanıtsız	62	42
TOPLAM	148	100

Tablo 28

Tabloda görüldüğü üzere; ankete katılanların % 20' si bu konuda destek istemektedir. Oysa daha çok oranda destek istemeleri gerekmekte idi. Bu sonuç; Ailelerin çocuk güvenliği konusunda daha çok bilgi ve bilinçlenmeye ihtiyacı olduğunu göstermektedir.

Tablo 29. Ebeveynin Bahsedilen Kuruluşun Bu Hizmetleri ile İlgili Olarak Bu Konuyla İlgili Temas Edilmesini İstiyorsa, Bunu Hangi Yolla Tercih Ettiği

		%
... Bebek mağaza zincirleri	38	24
... Basın yayını	51	32
... Çocuk hastaneleri	9	6
... Çocuk doktorları	23	14
... Aile kulüpleri	7	4
... Doğrudan size	26	16
... Diğer	6	4
... TOPLAM	160	100

Tablo 29

Tabloda görüldüğü üzere, ankete katılanların medyayı izleme konusunda % 32 gibi yüksek bir yüzde olduğu görülmüştür. Bu durumda ailelerle iletişim kurmanın en iyi yolunun medya olduğu sonucuna varabiliriz.

4.2.2. ANKET SONUÇLARININ DEĞERLENDİRMESİ

Ev kazaları ile; Çocuk sayısı, ailenin öğrenim durumu, annenin bir işte çalışıp çalışmadığı, çocuğun bakım ve gözetiminin kimin tarafından yapıldığı, ailelerin çocuk güvenliği konusundaki bilinç düzeyi, alınacak önlemlere yönelik düşünceleri, ailenin gelir düzeyi arasındaki ilişki, çocuk güvenlik ürünleri kullanma alışkanlığının olup olmadığı, çocuk güvenliği ile ilgili profesyonel destek talebi olup olmadığı konuları irdelenmiştir. Ev kazaları ile; Ailedeki çocuk sayısı, ailenin öğrenim durumu ile çocuk güvenliğine verilen önem arasında doğrusal bir ilişki olduğu, annenin çalışıp çalışmadığının ve çocuğun bakım ve gözetiminin anne tarafından yapılmadığının ev kazalarını geçirme sıklığını arttırdığı, ailelerin çocuk güvenliği konusundaki bilinç düzeyinin ev kazalarına yönelik alınacak önlemler konusunda daha duyarlı olduğu saptanmıştır. Ayrıca ev kazalarını önlemeye yönelik çocuk güvenlik ürünleri kullanma alışkanlığının olup olmadığı, çocuk güvenliği ile ilgili profesyonel destek talebi olup olmadığının ailenin gelir ve bilinç düzeyi arasındaki ilişki irdelendiğinde; Bu seviyedeki ailelerin yeterli düzeyde olmasa da güvenlik ürünlerini satın alma alışkanlığı ile profesyonel desteğe ihtiyaç duydukları gözlenmiştir.

Anket içindeki bazı istatistiki değerlere bakıldığında; Aileler çocukların ev kazalarına uğramalarının sebebi olarak % 44' ünün gerekli önlemleri alınmaması ve evdeki fiziksel koşulların olumsuz olması, % 30' unun dikkatsizlik ve ilgisizlik ile yeterli bilgiye sahip olmaması yönündedir. Bu sonuç bize, büyük oranda (toplamda % 74) ev kazalarının önlenabilir olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak; Evde çocuk güvenliği konusunda, aileler yeterince bilgilendirilir, uygun ve zamanda güvenlik önlemleri alabilir ve ev içi yapısal düzenlemeler ile uygun eşya yerleşimi yapabilirse, çocukları için daha güvenli bir ortam sağlayacaklardır. Böylece kazalar olmadan alınacak önlemler ile çocuklarımızın uğrayabileceği bedensel ve ruhsal zararlar büyük ölçüde önlenebilecektir. (Anket formu için bakınız Ek. 2)

5. 0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUĞUN, EV İÇİNDEKİ GÜVENLİĞİ İLE İÇ MEKANDA KULLANILAN MALZEME VE EŞYALARIN ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Bu bölümde zamanın çoğunluğunu çocuk odasında geçiren 0-6 yaş grubu çocuğun oda tasarımında kullanılan malzeme ve eşyaların özellikleri ortaya konulmaya çalışılacaktır. Öncelikle çocuk odasının önemi üzerinde durulmakta, malzeme seçiminde dikkat edilmesi gereken unsurlardan genel olarak bahsedip daha sonra odadaki eylem alanları ve gerekli donatıların neler olduğu incelenmekte, tüm bu konu ile ilgili olarak verilen genel bilgilerden sonra son olarak da çocuk odasındaki donatılarda kullanılan malzemelerin özellikleri açıklanacaktır. Sonuç bölümünde ise çocuk odasındaki donatılarda, ortaya konulmaya çalışılan, uygun malzeme seçiminin önemi ve gerekliliğinden bahsedilecektir.

5.1 ÇOCUK ODASINDAKİ DONATILARIN MALZEME SEÇİMİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN UNSURLAR

Çocuk odasında malzeme; işlevselliği sağlama, üretilebilir olma, kir barındırmama, kolay temizlenebilme, çocuğa psikolojik yönden güven verme, sağlamlık gibi birçok niteliği bir arada bulundurması açısından önemli bir tasarım ölçütüdür. Bu niteliklerin sağlanabilmesi, kullanılacak malzemeye, malzemenin tasarlanan biçimde üretilmesine ya da tasarlanan biçimin kullanılacak malzemedan üretilmesine bağlıdır. Çünkü malzeme seçiminde ana amaç, tasarımda belirlenen işlevlerin yerine getirilmesi, daha sonra da biçimsel olmasıdır.²¹⁷

Çocuk odası mobilyasında malzeme seçiminde temel kriterler; başta fonksiyonel olması ve çocuk sağlığına uygun standartlarda malzemenin kullanılması olarak tanımlanabilir.

5.1.1. SEÇİLEN MALZEMENİN BELİRLENEN İŞLEV VE KULLANIMA UYGUNLUĞU

Seçilen malzemenin sahip olduğu nitelikler fiziksel, kimyasal, yapısal ve yüzeysel olmak üzere dört farklı grupta toplanmaktadır Malzemenin fiziksel

²¹⁷ Füsun Doğramacı(Curaoğlu), a.g.y. , s. 78.

*niteliğini; yoğunluk, sertlik, genişleme, ısı ve elektrik iletkenliği, ısıya direnç, erime gibi özellikler, kimyasal niteliğini; kimyasal etmenlere karşı direnç, yanma gibi nitelikler, yapısal niteliğini; direnç, esneklik katsayısı gibi nitelikler ve yüzey niteliğini ise yüzey işlenebilirliği, doğal yüzey renkleri ve dokusu, yüzey sertliği gibi özellikler belirlemektedir.*²¹⁸

Malzemenin sahip olduğu bu niteliklerin tümü tasarımın belirleyicisi olacaktır. Çünkü dikkate alınmayacak herhangi bir özellik kullanıcının güvenliğini tehlikeye sokabilecektir. Özellikle çocuklarda bu konuda yeterli bilgi kazanılmadığı için, çocuğun güvenliği bir noktada tasarımcının sorumluluğu altında olacaktır. Yanmaya elverişli veya yalıtılmamış malzemelerin kullanımı da bir çok kaza için ortam hazırlayacaktır. Aynı şekilde uygulanacak kuvvete karşı direnci olmayan veya kesici ve sert bir dokuya sahip malzemenin kullanımı da bir çok kaza için ortam hazırlayacaktır. Çocuk mobilyasında seçilecek malzemenin, mobilyanın işlevine kullanımına uygunluğu, tasarımda belli kısıtlamalar getirirse de, ele alınması gereken temel ölçüt çocuğun güvenliğinin sağlanması olmalıdır.

5.1.2. SEÇİLEN MALZEMENİN TASARIMA UYGUNLUĞU

Tasarlanan mobilyada kullanılacak malzemenin kendine özel işleme nitelikleri dolayısıyla belli sınırları vardır. Tasarlanan mobilya ile malzemenin sınırlarının birbiriyle karşılık gelmesi gerekir. Aksi halde malzeme tasarlanan mobilyaya uygun olmayacaktır.

5.1.3. TASARIMIN SEÇİLEN MALZEMEYE UYGUNLUĞU

Tasarlanan mobilya seçilen malzemeye uygun olmalıdır. Örneğin, çocuk için tasarlanacak bir çalışma masasında seçilecek malzeme suya ve neme karşı aynı zamanda darbelere karşı da dayanıklı olmalıdır. Aksi halde, yüzeyde çatlamlar, kırılmalar, kabarmalar olacaktır.²¹⁹

²¹⁸ Der: Füsün Doğramacı(Curaoğlu), Ag.y., s.78; M.Asatekin,Endüstri Tasarımında Tasarım Ölçütlerine Bütünsel Bir Yaklaşım, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Dergisi, ANKARA 1974, ss..258.

²¹⁹ A.g.y., ss. 78-79.

Malzeme ölçütlerinin belirlenmesinde faydalı olacağı düşünüldüğünden, çocuk odasındaki eylem alanları, gerekli donatıların özelliklerinin ve kullanılacak malzemelerin bilinmesi faydalı olacaktır.

5.2. ÇOCUK ODASINDAKİ EYLEM ALANLARI VE GEREKLİ DONATILAR İLE MALZEME ÖZELLİKLERİ

Çocuğun toplumsal kişiliğini oturabilmesi için anne bakımından çıkması, arkadaşlık ilişkilerinin gelişmesi ve etkinliklerinin çeşitlenerek artması nedeniyle oda içinde çeşitli eylem alanlarına gereksinme göstermektedir. Çocuk odasının çocuğun gereksinimi boyunca ona cevap verecek şekilde tasarlanması gerekmektedir.²²⁰

5.2.1. ÇOCUK ODASINDAKİ EYLEM ALANLARI

Çocuk odasındaki eylem alanları; Yatma-uyuma, oyun oynama, çalışma, soyunma-giyinme-depolama, dolaşım fonksiyonlarıdır.²²¹

5.2.1.1. Yatma-uyuma

Bebegin yatak ihtiyacı için direk olarak bebek karyolası ile başlayabilir. Veya ilk birkaç ay için beşik kullanılabilir. Bebek 90 cm' e ulaştığında veya karyoladan çıkmaya çalıştığında çocuk orta veya erişkin ebadında bir yatağa geçebilir.

Yatak seçimi çocuk zamanının büyük çoğunluğunu geçirdiğinden dikkatlice seçilmeli, rahat ve onların sürekli gelişmekte olan vücutlarının sağlıklı yönde gelişmesi destekleyecek özelliklere uygun olmalıdır. Ayrıca çocuk için yatak, uyumanın dışında, motor hareketlerini geliştirebileceği, enerjisini dışa vurabileceği, jimnastik alanıdır. Ayrıca uzanma, kitap okuma amaçlı da kullanılabilir.

Yatak çeşitlerinden bebek yatağı, beşik ve sepet, karyola, erişkin yatağı boyunda olan yataklar ve ranzanın özelliklerinden bahsedilecektir.

Bebek Yatağının en önemli özelliği, güvenli olmasıdır. Bütün malzemeleri yıkanabilir olmalı ve üstündeki boya kurşunsuz olmalıdır. Bebeğin rahatlığı çok

²²⁰ Filiz Tavşan, a.g.y. , s.48.

²²¹ Der:A.g.y. , s.49; E.Grandjean, Wohnphysiologie, Verlag für Architektur Artemis, Zurich 1973.

önemlidir. Eğer çocuk buna karar verebilecek yaşta değilse erişkin, yatağı deneyerek bunu kontrol edebilir.

Beşik ve Sepet, ilk iki üç ay için bebek karyolası yerine kullanılabilir alternatif yataklardır. Ancak bebek bir o yana bir bu yana döndüğünde bu çok sınırlı alan artık güvenli olmayacaktır. Ayrıca içlerinde bulunan çok ince bir koruyucu yastık vardır ve bebeğin desteğe ihtiyacı olacaktır. Güvenlik açısından seçilecek beşiğin sallandığında bebeğin güvende olabilmesi için, kenarları en yüksek olan seçilmeli ve beşiğin altındaki kavisli ayaklar hafif bir itmeye hareket edebilmeli. Asılı olan beşiklerde ise yatılacak yeri sağlam olmalı, istenildiğinde sabitlenebilmelidir. Özellikle hasırdan yapılmış sepette de yatma yerinin sağlamlığı önemlidir.

Karyola, kullanılmadan önce aşağıdaki standartlara uygunluğu aranmalıdır; Karyolanın parmaklıkları arasındaki aralıklar 2,5 cm' den az, 6 cm'den fazla olmamalı. Yatak karyoladan 2 parmak kalınlığından daha geniş olmamalıdır. Çocuk üzerinde sürekli tırmanıp hareket edeceğinden dolayı konstrüksiyonun güçlü olması özellikle önemli olup, taşıyıcı elemanları, vidaları ve civataları da kontrol edilmelidir. Çocuğun karyolaya tırmanmaması için parmaklıkların ya olabildiğince yüksek parmaklıklı olanı seçip yada iki kademeli (bebeklikte ve tırmanmaya başladığı 3-4 yaşından sonra düşük kademe kullanılmak üzere) karyola kullanılabilir. Bazı karyolalar sabit konstrüksiyona sahipken bazıları da demonte olup öndeki parmaklık kısmı çıkararak yatağa dönüşebilir. Bazı modeller de ise yanlar tamamen çıkararak, yandaki komodin kısımları yana alınarak, tamamen erişkin yatağına büyütülebilir olanları da vardır.

Erişkin yatağı boyunda olan yataklar, çocuk artık karyoladan tırmanmaya başladığında veya boyu 90 cm' i geçtiğinde bu tip yataklara geçebilir. ²²² Çocuğun yatağını karyoladan erişkin yatağına geçişte yanlarına, çocuğu düşmekten koruyacak koruyucu bariyer takılmalıdır. Karyolanın yatağı sertçe ve üstü kolayca temizlenebilecek şekilde kaplanmış olmalıdır. Bu amaçla bir yatak koruyucusu kullanabilirsiniz. Karyolanın yatağı naylon veya muşamba bir kılıf yerine yumuşak üstü suyu emici (pazen) ve altı tercihen su geçirmez özellikte (flanel) kumaşlardan yapılmış bir kılıfla kaplanırsa çocuk için daha az terletici ve rahat olur. Bu tür kılıflar

²²² Lynne Gilberg, *İdeas For Great Kids Rooms* Sunset Boks, 4 th printing USA 1996.,ss.72-74.

piyasada “yatak koruyucusu” veya “AleZ” olarak bilinmektedir. Eğer kullanılan koruyucu kılıf plastik veya emici olmayan bir kumaştan yapılmışsa; bebek terlediği, kustuğu veya salyası aktığında ıslak yerde yatmaması için yatağın ıstıne ıslaklığı emecek kalın bir kumaş serilmelidir. Yatağa ift katlı bir çarşaf sermeniz ve yatağın ölçülerine uygun bir pamuk yorgan veya yumuşak bir battaniye bulundurulması önerilir.²²³

Ranzalar, bir yatak alanı yer kaplayıp, ancak iki yatak alanı kullanılmasına uygundur. Eğer oda havalandırılmazsa, ıst kısm sıcak ve basık olabilir. Ayrıca bazı çocuklar yüksek olmasından rahatsız olabilir. Konstrüksiyonunun ve koruyucu bariyerlerinin sağlamlığı kontrol edilmelidir.

Özetlemek gerekirse ocuk ilk birkaç ayında beşik, sepet, beşik, karyola’da uyuyabilir. ocuk üç aylıktan 90 cm’ e çıkabilecek duruma gelene kadar ocuk karyolası iyi bir seçim olacaktır. Bu dönemden sonra beş yaşına kadar kullanacağı orta büyüklükte bir yatak veya direk yetişkin yatağı lsnde bir yatağa geçilebilir. Altı yaşından küçük çocuklar için yüksek yataklar veya ranzanın ıst kısmındaki yatak uygun değildir. Çocuğun tercihi önemli olmakla beraber, fiyatı, ne kadar süre kullanılacağı, odadaki genel dekorasyon stiline uyması ve ayrılan bte de yatak seçimindeki diğer faktörlerdir. Ayrıca ocuk odalarında uyku alanını tasarlariken, kapı pencere ve ısıtıcı nleri kapatılmamalıdır. Yatak, iki tarafı da güvende olacak bir yere yerleştirilmelidir.²²⁴

5.2.1.2. Oyun oynama

Küçük ocuklar için oyun alanı yeterince ayrılmalıdır. Özellikle yerde oynamaktan çok hoşlandıkları için sert ve yumuşak zemin oda içinde tasarlanmalıdır. Küçük bir odada oynama alanı bırakılması için tüm mobilyalar duvarlara yanaşık yerleştirilmeli, ayrıca yatak, katlanabiliyorsa veya sürülüp ortadan kalkabiliyorsa bu çok yer kazandıracaktır.²²⁵

²²³ Bebeğe Hazırlık, www.doktorhakan.com/osa/cs/ab2.html, 10.12.2002.

²²⁴ A.g.y., ss.22-23.

²²⁵ A.g.y., ss. 23-24.

5.2.1.3. Çalışma

İyi düzenlenmiş çalışma alanı, iyi çalışma alışkanlıkları ve düzenlilik alışkanlıklarını geliştirecektir. Kitap rafları, çocuğun ulaşabileceği ölçülerde olmalıdır.²²⁶

Çocuk için seçilen masanın yüksekliğinin çocuk için uygun yükseklik olduğu kontrol edilmelidir. Çocukların severek kullandıkları boylarına uygun masa ve sandalyeler altı yaşına kadar kullanılabilir olup, sağlam olmalı, yuvarlak hatlı, sert köşeleri olmayan, yıkanabilir özellikte ve yüksekliği ayarlanabilir olanlar tercih edilmelidir.²²⁷

Çocuk odasında kullanılacak oturma elemanı; sağlam , dayanıklı ve temizlenebilir malzemelerden üretilmeli, çocuğun rahatlıkla taşıyabileceği ağırlıkta olmalıdır. Bir kaç çocuğun bir araya gelebileceği düşünülerek oda içerisinde depolanması kolay, yükseklikleri ayarlanabilen modüllerle oluşturulan tasarımlar, aynı zamanda çocuk için eğlenceli bir oyuncak haline dönüşebilir.²²⁸

5.2.1.4.Soyunma-giyinme-depolama

Çocuk odasında önemli ihtiyaçlardan bir tanesi de oyuncakların ve giyeceklerin depolanması, aynı zamanda çocuğun bunları rahatlıkla yerinden alarak tekrar yerine yerleştirebileceği elemanların oda içerisinde yer almasıdır.²²⁹

Küçük çocuklar asılabilecek giysileri bulunmadığında, çocuk ölçülerinde bir gardırop, askıdan çok çekmece ve raf içermelidir. Askı seviyeleri de çocuğun göz hizalarına getirilmelidir.

Bir başka depolama ünitesi olan şifonyer, çekmecelerden oluşan mobilya modülü olup, çocuğun erişebileceği boyda tasarlanmalıdır. Sağlam ve dayanıklı olmalı, her çekmecenin yerinden çıkıp düşmemesi için durdurucusu olmalıdır.

²²⁶ A.g.y., s.24.

²²⁷ Lynne Gilberg,a.g.y., s. 24.

²²⁸ Füsun Doğramacı(Curaoğlu), a.g.y., s. 40.

²²⁹ Lynne Gilberg,a.g.y., s. 42.

Çocuklar giysilerinin yanında oyuncakları, oyunları, pazılları, doldurulmuş hayvanları içinde depolama ihtiyacı vardır. Depolama elemanlarında malzeme olarak ahşap, oluşturulmuş ahşap, kumaş ve metal kullanılmaktadır. Bu mobilyalarda dikkat edilecek noktalar; uzun ömürlü ve kolay temizlenebilir ve yuvarlatılmış köşeli olmalıdır.²³⁰

Çeşitli ölçülerde bulunan kitaplıklar, kitap, oyuncak ve koleksiyonları koymak için uygundur. Duvara sabitlenmelidirler. Ayrıca çocuk odalarında cam kapaklı dolap kullanılmamalıdır.

Oyuncak sandıkları depolama amacının dışında alçak masa veya bank olarak da iş görür. Güvenlik açısından, menteşeler, kapağın aniden kapanmasını önleyici türden olmalıdır. Çocuğun sandığın içinde kalması durumunda havasız kalmaması için hava delikleri olmalı veya menteşelerine parmakları sıkışıp, tehlikeli olabileceğinden kapaksız olarak yapılmaları tercih edilmelidir.²³¹

5.2.1.5.Alt değiştirme masası

Tasarlanacak alt değiştirme masası, altında bez ve diğer gereçler için raflı veya çekmeceli olabilir. Güvenlik açısından, kenarları çocuğun dönmesine karşı yüksek olmalıdır.

²³⁰ A.g.y., s.73.

²³¹ A.g.y., ss.83.85

5.2.2. ÇOCUK ODALARINDA KULLANILAN DONATILAR VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

Çocuk Odası Donatılarının sahip olması gereken özellikler kısaca aşağıdaki gibidir:

- Sağlam ve dayanıklı olmalı,
- Kullanışlı ve değiştirilebilir olmalı,
- Su geçirmez ve boya atmaz olmalı,
- Sağlıklı malzemedен üretilmeli,
- Hayal dünyalarını genişletmeli,
- Çocuğa özgü olmalı,
- Çok seçenekli ve eklenebilir olmalı,
- Renk çeşidi çok olmalı,
- Varyasyonlu ve modüler olmalı,
- Fonksiyonlu olmalı,
- Kolay temizlenebilir olmalı,
- Uygun fiyatlarda olmalıdır.
- Ve her şeyden önemlisi; Kazalara karşı güvenli olmalıdır.²³²

Çocuk odalarında kullanılan donatılar; Mobilya, yer döşeme malzemesi, duvar kaplaması, pencereler-kapılar ve aydınlatma olarak ele alınmıştır.

5.2.2.1. Mobilya

Çocuk odası için tasarlanan mobilyalar oynamaya, boyamaya, yazmaya, dans etmeye, kurcalamaya, uyumaya ve hayal kurmaya uygun olmalıdır. Ayrıca çok fonksiyonlu, değiştirilebilir, sade, estetik, orijinal gelişebilir sağlam ve sağlıklı malzemedен üretilmiş olması gerekir. Öte yandan çocuk odası mobilyaları tercihen dayanıklı, kolay temizlenebilir malzemedен olmalıdır. Çocuk mobilyaları, kişiliklerine uygun tasarımlarının yanında, beden sağlıkları açısından malzemenin kalitesi ve kullanımdaki rahatlığı da önemlidir.²³³

²³² Lynne Gilberg ,a.g.y., s.43;Anonim,Design-Arena,Çocuk Mobilyası 92,Tasarım 34,1993.ss.130-133.

²³³ Der:Filiz Tavşan, a.g.y., s.39, ; H.Kanbay,a.g.y., ss.46-62.

Çocuklar için yapılan mobilya tasarımlarında çocuğun temel gereksinimleri karşılanırken, çocuğun mobilya ile oynamasına da olanak tanınmalıdır. Ergonomik gereksinimlerden duygusal gereksinimlere, malzeme seçiminden üretim yöntemine kadar bir çok ölçütü mobilya tasarlarken göz önüne almak gerekmektedir.²³⁴

Çocuklar mobilyayı çok amaçlı kullanabileceğinden, sağlam olmalıdır. Kenarları kıymıklı, eğri büğrü, kırılmış, çivileri dışarıya çıkmış veya diğer donanım elemanları zarar görmüş olmamalıdır. Yuvarlatılmış köşeler, güvenlik için gereklidir. Çekmece ve kapı gibi hareketli elemanların yumuşak ve güvenli çalıştığı kontrol edilmeli. Mobilya formları çocukların zarar görmeyeceği şekilde yuvarlak, kumaş ve süngerle takviye edilmiş olmalıdır.²³⁵

Çocuk mobilyalarında malzeme olarak: ahşap, plastik, metal, kumaş ve kullanılmaktadır.

Çocuk mobilyalarında ahşap malzeme olarak masif ahşap, kontrplak üzeri ahşap kaplama veya ikisinin kombinasyonu da kullanılır. Masif ahşap, kaplamaya göre daha dayanıklı olup, daha iyi görünür ve daha pahalıdır. Masif Ahşap olarak sert veya yumuşak ağaçlar kullanılabilir. Sert ağaçlarla daha düzgün birleşimler yapılabilir, yapıştırıcıyı daha iyi tutar ve genellikle yumuşak ağaçtan pahalıdır. Çocuk mobilyalarında yonga levha veya orta yoğunlukta lifli levha (MDF-Medium Density Fibreboard) de kullanılır. Her ikisi laminat kaplanabilir. Ayrıca MDF boyanabilir. MDF ahşap gibi değişmez, tek dokulu olup, istenilen şekil kesilip rahatlıkla verilebileceği için okul öncesi çocuklar için daha ilginç şekilli mobilyalar yapılabilir. MDF ile yuvarlak dönüşler yapmak mümkün olup, yonga levhaya göre daha pahalıdır. Suntanın cumbaları mutlaka kapatılmalıdır. Laminat kaplama çocuk mobilyaları için çok uygun olup, yüksek basınca dayanıklı plastik malzemedir. Kolay temizlenebilir, dayanıklı ve çok çeşitli renk alternatifleri olup, fiyatı ekonomiktir. Melamin ise, laminat kaplamaya göre daha ekonomiktir.²³⁶

²³⁴ Füsun Doğramacı(Curaoğlu), a.g.y., s. 57.

²³⁵ Çocuk Odalarında Farklı Renkler, Espas 2000 Dergisi, İstanbul: Multimedya Yayıncılık, 2000, s. 75.

²³⁶ Lynne Gilberg, a.g.y., s. 80.

Çocuk mobilyalarında kullanılan boyalar kurşunsuz olmalı ve toksik madde içermemelidir. Toz ve leke tutmayan kolay temizlenebilir eşyalar seçilmeli, seçilen yapıştırıcıların kanserojen madde içermemelerine dikkat edilmelidir. Yapıştırıcı ve katkı maddeleri toksik madde içermemelidir.

Plastik mobilya ve oyuncak da kullanılmış malzemeden tekrar üretilmiş olanları çocuk sağlığı açısından uygun olmadığı için kullanılmamalıdır. Kimyasal etkilere karşı dayanıklıdır. Mobilyada pleksiglas, yatak karyola uzun yanlarında; çocuğun hareketini izleyebilmek için, hem estetik hem de fonksiyonel amaçlı kullanılmaktadır.

Metal ise sert bir malzeme olup, özellikle sivri köşeli mobilyalarda tehlikeli olabilir. Mobilyada konstrüksiyonda sağlamlığı sebebiyle tercih edilmektedir. Ayrıca alüminyum, mobilyalarda estetik açısından da kullanılabilir.

Çocuk odasında kumaş mobilyada döşeme malzemesi olarak veya dekoratif amaçlı olarak kullanılabilir. Kumaşlarda kullanılan boya maddelerinin kanserojen madde içermemesi ve ürünlerin %100 pamuklu olması, anti alerjik olması ve 40 derecede yıkanabilir olması gerekir. Yatak, koltuk gibi mobilyalar alırken malzemesine dikkat edin. Kolayca yanmamalı, yangında zehirli gazlar çıkarmamalı.

5.2.2.2. Yer döşeme Malzemesi

Çocuk odası için seçilecek zemin kaplama malzemesi, düştüğünde bir yeri incinmeyecek, oyun ve diğer aktiviteler için uygun yüzey alanı sağlayan ve kolay temizlenebilir özelliklerde olmalıdır.²³⁷ Halı veya ahşap yer kaplamasından vinyl esaslı yer kaplamalarına kadar geniş bir ürün yelpazesinde, seçme şansı bulunmaktadır. Seçimde dikkate alınması gereken ölçütler, öncelikle çocuğun güvenliğini sağlama-sürekli hareket içinde olduklarını düşünürsek, temizlenebilir olması ve gürültüyü önlemesi sayılabilir.²³⁸

Kauçuk yer döşeme kaplama malzemesi, evden ziyade ticari kurumlar için uygundur. Vinile göre renk alternatifleri daha sınırlı olup, daha pahalıdır. Üzeri

²³⁷ Lynne Gilberg, a.g.y., ss.86-88.

²³⁸ Füsün Doğramacı(Curaoğlu), a.g.y.,s.29.

tümsekli olduğu için bazı aktiviteler için uygun olmadığından ayrıca bağlantı elemanlarının etrafı toz barındıracağından çocuk odaları için uygun değildir. Mantar karolar, duvar ve tavanlara da dōşenebilen, ses izolasyonu için uygun, değişik kalınlık, yoğunlukta mevcut, cilalı bir malzemedir. Küçük çocuklar.mantar yer dōşemesine darbe ile zarar verebileceğinden, sert koruyucu cilalı olanlar tercih edilmelidir. Ahşap dōşeme malzemeleri odaya sıcaklık ve estetik katar. Fakat sesi yutmaz ve üzerine oturmak için rahat bir yüzey sağlamaz. Fakat odaya ahşap dōşeme üzerine kilim konursa bu sorun çōzülür. Halı yumuşak bir yüzey sağlar ayrıca sesi keser. Küçük çocuklar için uygun değildir. Temizliği zordur, bloklar gibi oyuncaklar üzerinde düz durmaz ayrıca arabanın tekerlekleri de üzerinde ahşap veya esnek dōşeme malzemelerindeki gibi gitmez. Genellikle el işi halılar daha az alerjiktir. Dayanıklılığı sebebiyle %100 naylon halıda iyi bir çōzümdür. Kolay temizlenir. Naylon halı ayrıca statik dayanıklılığı vardır. Tüm halılar yangını geciktirici özellikte olmalıdır. Kısa tüylü yün halılar bebek ve küçük çocuklar için uygundur. Pelüş halılar çok fazla toz tuttuğundan bebeklerin nefes almasını zorlaştırabileceğinden sağlıksızdır.Arkaları kaymaz özellikte olanlar tercih edilmelidir.²³⁹

Çocuk odasında kullanılacak yer dōşemeleri açısından, halı; ortama sıcaklık katması ve temel olarak da dayanıklılık katmasının yanında, dekorasyonda en geniş malzemenin yer dōşemesi olması sebebiyle salt görsel özelliğine bakılmamalıdır. Halı, toz ve mikroorganizmaların yuvası olup ayrıca halı ve halı türü malzemeler odadaki nemi de emdiği için alerjik bünyeli bebekler için nefes almayı güçleştirebiliyor.Eğer halı tercih edilecekse anti alerjik özellikte olanları ve yün olanları seçilmelidir. Yer dōşemelerinde ahşabın pek çok avantajı vardır. Dizayna nispeten kolay uyum sağlayabilir. Laminat veya lamine tercih edilmeleri durumunda masife göre daha ekonomiktir. Masif veya lamine olanların lekeye dayanıklılığını arttırmak için cilalanmalıdır. Ses denetimi için bir bölümüne anti alerjik yün halı konabilir. Yer dōşemelerinde vinil ve linolyum, taş kadar ser halı kadar yumuşak olmamakla birlikte bakımı kolay pürüzsüz dōşeme malzemesidir. Çok çeşitli renk, kalınlık ve farklı malzeme özelliklerinde çeşitleri vardır. Yerde istenen desen yapılabilir.

²³⁹ Lynne Gilberg,a.g.y., ss.86-88

5.2.2.3. Duvar Kaplama Malzemesi

Çocuk odaları için ideal duvar bitiş malzemesi, temizliği kolay, dayanıklı ve estetik özellikte olmalıdır.

Boyama en ekonomik ve en basit çözümdür. Bir kaç yılda bir tekrar boyanmalıdır. Duvarlarda seçilecek boyanın yağlı boya yerine çabuk kuruyan, koku bırakmayan ve bakteri barındırmayan çocuk odalarında su bazlı boyalar tercih edilmelidir. Bunun sebebi bu boyaların nefes alan boya grubuna girmesidir.

Duvar kağıdı olarak ise dayanıklı olanları özellikle de kolay silinebilmesi sebebiyle vinil olanları idealdir.²⁴⁰

5.2.2.4. Pencere ve Kapılar

Çocuk zamanının büyük bir kısmını odasında geçirdiğinden doğal ışığı içeriye alabilmeli gerektiğinde de çocuk uyurken de içerisinin karanlık olmasını sağlayacak şekilde olmalıdır. Uzun süre kullanmak istiyorsanız, dayanıklı, temizliği ve bakımı kolay ve çocuk için perdelerin kordonları boynuna dolanmayacak veya eli sıkışmayacak vb. şekilde ,tehlike oluşturmayacak, güvenli olmasına dikkat edilmelidir.

5.2.2.5. Aydınlatma

İyi bir aydınlatma, duruma uygun aydınlatma elemanı ve ampülü kullanılması demektir. Küçük çocuklar için aydınlatma yapılırken en önemli şey güvenlidir. Aydınlatma elemanları çocuğun ulaşamayacağı veya deviremeyeceği yerde olması en iyisidir. Erişme mesafesinde olanlara, parmaklarının yanmaması için düşük voltajlı ampuller takılmalıdır. Aydınlatma da güvenlikle ilgili diğer bir konuda kullanılmayan prizlerin koruyucu kapaklarla kapatılmalı dışarıda görülen kabloların gizlenmelidir.

Özetlemek gerekirse, araştırma kapsamında, çocuk odalarında kullanılan donatılardaki malzeme çeşitleri, özellikleri araştırılmış, bu malzemelerin kimyasal ve fiziksel yapıları incelenmiş ve piyasadaki genel uygulamalardan bahsedilip bunların fayda ve zararları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çocuk odalarında malzeme seçim

²⁴⁰ Lynne Gilberg,a.g.y., ss.27,28.

kriterleri; yaş grubu, kullanım kolaylığı, dayanıklılık, toksik madde içermemesi yangına dayanıklılık, suya dayanıklılık, silinebilirlik, estetik, renk, anti alerjik olması (toz tutmaması), beden sağlıkları açısından malzemenin kaliteli olması gibidir. Çocukların fiziksel rahatlıkları ve bedensel yeteneklerini, en üst düzeyde kullanabilmeleri malzemelerinin uygun olması ile bağlantılıdır. Dolayısıyla çocuk odasındaki donatıların tasarımı ve malzeme seçimi, çok önemli olup, dikkatlice yapılmalıdır. Çocuk odasında kullanılacak mobilya malzemelerinin; sağlıklı, dayanıklı, temizlenmesi kolay, sıvı dökülmesine karşı dayanıklı, kir tutmayan; zemin, duvar ve mobilya malzemesi seçilmelidir. Sert ve sabit eşyalar yerine, daha yuvarlak hatlarda tasarlanmış ve yerleri kolay değiştirilebilecek olanlar seçilmelidir. Ayrıca köşeli dolap ve masa yerine yuvarlak hatlı eşyalar çocuk için daha güvenli olacaktır. Çocuğun odasındaki mobilyaların ağaçtan yapılmış olması sağlıklı bir seçimdir. Ancak toksik olmayan boyaların kullanıldığı mobilyaları tercih edilmelidir.

Duvarlarda seçilecek boyanın yağlı boya yerine çabuk kuruyan, koku bırakmayan ve bakteri barındırmayan su bazlı boyalar tercih edilmelidir.²⁴¹ Yün veya pamuklu yataklar tavsiye edilmez. Ayrıca kullanılmış yataklar da kesinlikle tercih edilmemelidir. Bu tip yataklar mikrop ve bakteri yuvasıdır.²⁴² "Yatak seçiminde antibakteriyel ve doğal kauçuktan imal edilmiş lateks yataklar idealdir."²⁴³ "Yatak, koltuk gibi mobilyalar alırken malzemesine dikkat edin. Kolayca yanmamalı, yangında zehirli gazlar çıkarmamalıdır."²⁴⁴ Toz ve leke tutmayan kolay temizlenebilir eşyalar seçilmelidir. Kumaşlarda ve halılarda yanmazlık özelliği aranmalıdır. Kumaşların %100 pamuklu, kolayca çıkartılıp 40 derecede yıkanabilir olanları tercih edilmelidir.²⁴⁵ Sentetik ürünler tercih edilmemelidir.²⁴⁶ Yer döşemesinde halı toz ve mikroorganizmaların yuvası olduğu için ayrıca nemi de emip, alerjik bünyeli çocuklar için nefes almayı güçleştirebildiği için tavsiye edilmemektedir. İdeal olan yıkanması ve silinmesi kolay olan (örneğin laminat parke döşeme türleri veya esnek yer döşemelerinden vinil kaplama) malzemelerdir.²⁴⁷

²⁴¹ **Bebek Odası**, www.hamileegitim.com/oda.asp, 09.12.02.

²⁴² Nükhet Demiray, **Bebeğinizin Odasını Hazırlarken**, <http://gebelik.org/dosyalar/bebekodasi.html>.

²⁴³ **Bebek Odası**, www.hamileegitim.com/oda.asp,

²⁴⁴ Ebru S. Budak, **Bebek Odası Nasıl Emniyetli Olur?**, www.annecocuk.com/dekorasyon/emniyet.htm, 09.12.2002.

²⁴⁵ **Çocuk Odalarında Farklı Renkler**, a.g.e., s. 75.

²⁴⁶ Nükhet Demiray, a.g.m.

²⁴⁷ Nükhet Demiray, a.g.m.

Yapılması gereken, tasarımcıların çocuğun dünyasına olabildiğince yaklaşarak, bedensel ve zihinsel tüm gereksinimlerini anlamaya ve yanıtlamaya çalışarak, onların gözüyle bakarak tasarımları yerinde olacaktır. Çünkü onlar erişkinlerin minyatür kopyaları değildirler ve kendi dünyaları, hayal güçleri ve özgün ihtiyaçları vardır.

SONUÇ

Ülkemizde maalesef çocukların evde uğradığı kazalara gereken önem verilmemekte ve yapılan bazı akademik çalışmalarda hayata geçirilememektedir. Son yıllarda yapılan çalışmalar hastalıklardan ölüm oranının azalttığı halde, gerek görülme sıklığı gerekse çocuk ölüm sebepleri arasında ev kazalarının arttığı görülmektedir. Bu gün ülkemizde kazaların yarattığı can ve mal kayıpları (kişi, ailesi ve milli ekonomi üzerinde) küçümsenmeyecek boyutlara ulaşmış olup, bu nedenle kaza olmadan önce önleyici yada koruyucu tedbirlerin alınması bir gerekliliktir. Yaralanma rasgele yada kader sonucu karşılaşılan bir olay değildir. Özellikle çocukluk çağında çevredeki risklerin bilinmesi ve güvenli bir çevrenin sağlanması ile önlenmektedir.

0-6 Yaş grubu çocuğun, ev içindeki güvenliği ile iç mekanda kullanılan malzeme ve eşyaların özellikleri arasındaki ilişkiyi özetlemek gerekirse; özellikle de zamanının çoğunu odasında geçirdiğinden, çocuk odasındaki donatılarda tasarım ve malzeme özelliklerinde dikkat edilmesi gereken konular tespit edilmiştir. Çocuk Odası donatılarının zemin, duvar ve mobilyada seçilecek malzemelerde; Antialerjik, toksik madde içermeyen, kurşunsuz olmasına, sağlam ve dayanıklı olmasına, sağlıklı malzemedен üretilmesine, yangına dayanıklı, su geçirmez, leke tutmayan ve kolay temizlenebilir olmasına, tasarımda ise dikkat edilmesi gereken konular; çocuğa psikolojik yönden güven veren, fiziksel rahatlığının sağlanmasına, bedensel yeteneklerini en üst düzeyde kullanabilmesine, mobilyada: yuvarlatılmış köşeli olmasına, çok çeşitli renk kullanılmasına, renk çeşidinin çok olmasına, hayal dünyalarını genişletecek olmasına, çocuğa özgü olmasına, varyasyonlu ve modüler olmasına, fonksiyonel olmasına ve her ikisinde de her şeyden önemlisi kazalara karşı güvenli olmalıdır. Yapılması gereken tasarımcıların, yaptıkları tasarımlarda; Çocuğun dünyasına göre bedensel ve zihinsel gelişimi paralelinde, onların gereksinimlerini dikkate almaları olacaktır.

0-6 Yaş grubu çocuğunun ev kazalarının önlenmesi için, öncelikle topluma kazanın önemini ve önlenabilirliğini kabul ettirmelidir. İkinci olarak ebeveynin ev kazalarına karşı dikkatini çekmek ve bilgisi artırılmalıdır. Bunların gerçekleşmesi için, konunun devlet politikası haline getirilerek, ilgili kademelerin bu konuda yeterli

ve uluslararası standartlara uygun düzenlemeler yaparak başta çocuk ürünleri üreticileri olmak üzere çocuk güvenlik ürünü ithalatçıları için ithalat standartları oluşturmalı, ev kazalarının önlenmesi ile ilgili yasal, teknik ve eğitimle ilgili önlemler almalıdır. Ayrıca başta üniversiteler, yerel yönetimler ve konu ile ilgili sivil toplum kuruluşlarının da ev kazaları ve korunması içerikli eğitim ve araştırma programlarına önem vermeli, bu konuda uygulamalı seminerler düzenleyerek, kazalara yol açan nedenlerin en aza indirmeye çaba göstermelidir.

Ankette de görüldüğü üzere; ev ve yakın çevresinde gerekli önlemler alınırsa, evdeki fiziksel koşullar düzeltilirse, aile bu konuda yeterli bilgiye sahip olursa aileler de, daha güvenli bir ortam sağlanabilecek, ev kazalarının önlenilecek-azaltılabilecektir. Evde çocuk güvenliği ile ilgili olarak yapılacak düzenlemelerde ise, çocuğun öğrenme ve keşfetme isteklerini kısıtlamadan, kazalara karşı güvende olmasını sağlamak için çocuk emeklemeye başlamadan önce evdeki potansiyel kaza risklerinin çocuğun yaşın, cinsiyetine, evin konumuna (çok katlı oluşu, havuz ve bahçesinin oluşu vb.) ve ailenin yaşam alışkanlıklarına göre belirlenmesi, bu kaza risklerini önlemeye yönelik uygun çözümlerin planlanarak bazı temel güvenlik ekipmanları kullanarak uygulanması ile çocuk için gerekli önlemler alınmış güvenli bir ortam yaratılmalıdır.²⁴⁸ Çocukların bulunduğu mekanların güvenli hale getirilmesi konusunda, iç mimar ve endüstri ürünleri tasarımcılarının yapmakta oldukları araştırma ve tasarım çalışmaları da büyük önem taşımaktadır.

²⁴⁸ http://www.gebelik-rehberi.com/bebek_cocuk/guvenlik.asp

EKLER

EK. 1: 0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARDA GELİŞİM AŞAMALARINA GÖRE POTANSİYEL KAZALAR

EK. 1-A: 0-6 AY

EK. 1-B: 6-12 AY

EK. 1-C: 1-2 YAŞ

EK. 1-D: 2-3 YAŞ

EK. 1-E: 3-4 YAŞ

EK. 1-F: 4-5 YAŞ

EK. 1-G: 5-6 YAŞ

EK. 2: 0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUĞU OLAN ANNE VE BABALARIN EN SIK GÖRÜLEN EV KAZALARINA İLİŞKİN BİLGİ, DAVRANIŞ VE ÖNLEMLERİN ARAŞTIRILMASI İLE İLGİLİ ANKET FORMU

EK. 3: KAZALARA KARŞI EV GÜVENLİĞİ KONTROL LİSTESİ

EK. 4: ACİL DURUM REHBERİ

EK. 5: ZEHİRLİ BİTKİ VE ÇİÇEKLERİN LİSTESİ

EK. 6: EV KAZALARINA İLİŞKİN GAZETE HABERLERİNDEN ÖRNEKLER

EK. 1: 0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARDA GELİŞİM AŞAMALARINA GÖRE POTANSİYEL KAZALAR

EK. 1-a: 0-6 AY

Bebekler çok hızlı büyür. Bu dönemde bebek; Yuvarlanabilir, uzanabilir, emebilir, içebilir, eliyle yakalayabilir, sallayabilir. Bebekteki bu değişikliklere ve bebeğin yeni becerilerine hazırlık yapılmalıdır. BU DÖNEM; EVİN BEBEK İÇİN GÜVENLİ HALE GETİRİLMESİNİN ZAMANIDIR.

- Karyola Kazaları
- Yanıklar, Ev Yangınları- Banyo suyunun çok sıcak olmasından dolayı haşlanma, sıcak sıvı yanıkları, ocak, soba, ısıtıcılar ile yanma.
- Bebeğin hareket ederek, özellikle yalnız bırakıldığında: alt açma masasından, mama sandalyesinden, koruma kenarlığı olmayan yataktan, koltuktan, kanepeden dönerek, kucaktan, yürüteçten, masadan, merdivenden, pencereden, çocuğun havaya doğru atılıp sevilmesinden, çocuk arabası, salıncak gibi ekipmanların doğru çalışmamasından dolayı düşme.
- Bebek arabasında, bebek salıncığında dönerek sivri köşeli yerlere çarpma.
- Bebeğin emziğinin çocuğun boğazına kaçıp nefes borusunu tıkaması ve kontrolsüz sıvı içmesinden dolayı çocuğun boğulması.
- Çevreye ilgisinin artmasından dolayı, ebeveynin elindeki veya ulaşabileceği uzaklıktaki sıcak veya tehlikeli olabilecek objeleri yakalayarak yanma veya yaralanma.
- Fazla sıcak verilen yiyecek ve içeceklerden dolayı yanma, banyo suyunun çok sıcak olmasından dolayı haşlanma, ocak, soba ve diğer ısıtıcılar ile yanma.
- Plastik torbalar ve yastıklardan dolayı havasız kalarak boğulma.

- Otomobil içinde yeterli güvenlik önlemleri alınmaması sebebiyle kazaya uğrama.
- Gaz veya kömür sobasından, şofbenden ve doğalgaz tesisatından sızan gazlardan zehirlenme
- Kurşun zehirlenmesine sebep olacak kaynaklardan dolayı (kurşun içeren boyalı mobilyayı çocuğun ısırması gibi) kurşun zehirlenmesi, ilaçlar, temizlik maddeleri, sigara ve alkol gibi maddelerden zehirlenme.

EK. 1-b: 6-12 AY

Bu dönemde bebeğin parmaklarıyla bir şeyi tutma yetisi daha gelişmiştir. Daha yükseğe ulaşabilir, uzanabileceği dolap veya kapı kulplarını tutup açabilir, küçük objeleri yutabilir, oturabilir, emekleyebilir, tutunarak ayakta durabilir, yürümeye başlayabilir, yakalayabilir.

- Sivri kenarlar, kesici aletler ve ipler sebebiyle kesi ve yaralanma.
- Sıcak yiyecek veya içeceklerden dolayı yanma.
- Uygun olmayan oyuncaklar sebebiyle yaralanma, boğulma.
- Temizlik maddeleri, kimyasallar, ilaçlar, saksıdaki çiçeklerin toprakları gibi zehirli maddeleri yiyip içme sebebi ile zehirlenme.
- Zehirli gazlar, sigara, alkol, yanlış ölçekte ilaç kullanımı ile zehirlenme.
- Korumalı olmayan yatak, alt değiştirme masası, mama sandalyesi gibi yüksek yerlerden ve ana kucağından düşerek yaralanma.
- Dengeli şekilde oturamadıkları ve hareketlerini kontrol edemedikleri için düşme.
- Oturdukları yerin çevresinde bulunan minder veya yastık gibi objelerin üzerine düşüp, havasız kalarak boğulma.
- İçinde merdiven olan evlerde bebeğin emekleyerek veya sürünerek inmek veya çıkmak istemesi, uygun olmayan merdiven ve balkon korkuluklarının üstünden veya arasından, pencerelerden, yürüteçten düşmesi sonucunda yaralanma.
- Emekleyerek elektrik prizlerine ulaşır, priz içine sivri uçlu çeşitli cisimleri sokabileceğinden dolayı elektrik çarpması.
- Masa örtüsü, sandalye gibi eşyaları yakalayıp çekebileceklerinden, üzerlerine ağır objeleri veya sıcak sıvı ve yiyecekleri döküp yaralanma ve yanma.

- Başları vücutlarına göre büyük ve ağır olduğu için vücutlarını dengede tutamayıp düşerek sert zemine, mobilyaların keskin köşe ve kenarlarına çarparak yaralanma.
- Karyolada bırakılan büyük oyuncaklara ve karyola kenarlarına konan koruyucu minderlere tırmanıp düşerek yaralanma.
- Karyolaya asılan veya hareketli olan ipli, kurdeleli oyuncaklar ve penceredeki perde kontrol ipleri sebebiyle boğulma.
- Küvet, klozet veya kovada bulunan suya düşüp boğulma.
- Otomobil içinde yeterli güvenlik önlemleri alınmaması sebebiyle kazaya uğrama.
- Yüksek mobilyaların üzerine tırmanmaya çalışırken düşüp yaralanma.

EK. 1-c: 1-2 YAŞ

Bu dönemde çocuk; Yürüyebilir, koşabilir, tırmanabilir, atlayabilir. Ulaşabildiği her şeye dokunmak, onları tutmak, öğrenmek ve keşfetmek ister. Bir yaşından sonra çocuğun fiziksel yeterliliği ve keşfetme isteği güvenlik konusuna yeni bir bakış açısı getirmiş, güvenlik unsurları değişmiştir. Oradan oraya kaçacak, ilginç gördüğü her şeyi yapmak ve görmek isteyecektir. Çocuğun bu hızına ve hareketine göre etrafın hazırlanması gerekir. Çocuğun istediği şeylere ulaşabileceği ve istediği hareketleri bir ölçüde yapabilmesine olanak sağlayacak şekilde, ulaşabileceği yükseklikteki tüm eşyaların çocuk gözüyle ve tehlikelere karşı güvenlik önlemleri alınacak, şekilde gözden geçirilmelidir.

- Çocukların üç yaşına kadar merdivenleri güvenli bir şekilde inip çıkabilecek fiziksel gelişime erişemedikleri için buradan düşüp yaralanma.
- Çocuğun, mutfakta kızgın yağ, sıcak su ve yiyecekleri, kaynayan tencere ve tavayı, elektrikli aletlerinin kordonlarını çekip üstüne devirmesi sonucu yanma.
- Sıcak banyo suyu, kimyasal maddelerle temas ederek, ütü gibi sıcak yüzeyler, kibritle oynayarak, ocak ve ısıtıcıları elleyerek sonucu elektrik prizlerine ile oynamasından dolayı elektrik çarpması sonucu yanma.
- Çekmece ve dolapları açarak temizlik maddeleri, kimyasallar ve ilaçlara, saksıdaki çiçeklerin yaprak ve toprakları gibi zehirli maddelerine ulaşım yeme ve içme sebebi ile zehirlenme.
- Havuz, gölet, küvet, klozet veya kovada bulunan suya düşüp boğulma.
- Çocuğun el çabukluk ve konsantrasyon yeteneklerinin gelişmemiş olduğundan, tehlikelerden kaçınamayıp çeşitli kazalara uğrayarak yaralanma.
- Objeleri çekme, itme, üzerine vurma, devirme, bir yerden bir yere taşımadan dolayı meydana gelen yaralanma.

- Korumasız, bariyersiz yataklardan düşerek yaralanma.
- Tırmanıp balkon ve pencereleri açarak düşme.
- Kapaklı oyuncak sandıklarının içine girme, perdelerin kontrol iplerinin boğazlarına dolanıp sıkması ile havasız kalma, para, kuruyemiş, sert şeker, patlamış mısır, sakız, taş ve mozaik parçaları, anahtarlar, balonlar, düğmeler, piller ve küçük parçalı oyuncaklar gibi katı objeleri yutarak solunum yolunun tıkanma sebebi ile boğulma.
- Otomobil içinde yeterli güvenlik önlemleri alınmaması sebebiyle kazaya uğrama.

EK. 1-d: 2-3 YAŞ

- Bu dönemde çocuk; oldukça hareketlidir, meraklı- kâşif- koşabilir- zıplayabilir, korkusuz- tırmanabilir- yuvarlanabilir. Konuşmayı öğrendikleri bu dönemde soru sormayı da öğrenirler. Ancak yargılama ve karar verme yetenekleri yoktur. Anlama kabiliyetleri kısıtlıdır. Sıcak bir cismin kendilerine zarar verip vermeyeceklerini kestiremezler. Keskin nesnelere kendilerine nasıl zarar verebileceğini anlayamazlar. Ev içi 'keşif' lerinin ve her gördüğüne uzanma eğiliminin, onun gelişiminin besleyici özelliği olduğu unutulmamalı, tehlikelerden korunarak, ilgi duyduğu her şeyi incelemesine olanak tanınmalıdır. Bunu yanında çocuğun hareketli olması, korkusuz olması, tehlike kavramının henüz yerleşmemiş olması nedeniyle, gözetim ve güvenlik açısından alınacak önlemler arttırılmalıdır.
- Çocuğun hızlı ve dengesiz koşup yere düşmesi sonucu yaralanma.
- Kapı ve pencereleri açabildiğinden düşüp yaralanma.
- Çekmece ve dolapları açabildiğinden kesici aletlere ulaşip yaralanma.
- Çocukların üç yaşına kadar merdivenleri güvenli bir şekilde inip çıkabilecek fiziksel gelişime erişemedikleri için buradan düşüp yaralanma.
- Dolap veya mobilyalara tırmanıp üzerlerinden, balkonda parmaklıkların arasından ve üstünden, çizgi film kahramanlarına özenip yüksek bir yerden atlayarak düşme ile yürürken, koşarken, zıplarken ve atlarken bir yere vurma, çarparak yaralanma.
- Isıtıcı, ütü, soba, fırın gibi sıcak ekipmanlardan, çakmak ve kibritlerle oynarken elektrik kablolarının yanmasından, elektrikli cihazların banyoda olmasından, kibrit ve çakmalara çocuğun ulaşmasından, fırın, ütü, soba ve kurutma makinelerini çocuğun kullanmasından dolayı çıkan ev yangınları ile banyo suyunun çok sıcak olmasından dolayı haşlanma ve yanma.

- Korumasız su tehlikeleri sebebi ile suda boğulma, küçük parçalı oyuncakları veya katı objeleri yutma ile solunum yolunun tıkanma sebebi ile boğulma.
- Toksin etkisi olan zehirli bitkileri ağzına alarak, zehirli gazlar, zehirli maddeleri yiyip içerek, anne babasını taklit ederek ilaç içme, çocuğun ulaşabileceği şekilde korumasız bırakılan ev temizlik malzemelerini içerek zehirlenme.
- Otomobil içinde yeterli güvenlik önlemleri alınmaması sebebiyle kazaya uğrama.

EK. 1-e: 3-4 YAŞ

Bu dönemde çocuk; Koşabilir, atlayabilir, tırmanabilir, hayal gücü genişir. Merak ve öğrenme dürtüsü ile yeni denemeler yapmak ister. Bu davranış mekân içerisinde gerek kendi güvenliğini gerek diğeri çocukların güvenliğini tehlikeye sokabilir. Mutfak ve banyo gibi potansiyel ev kazası tehlikeleri içeren mekânlarda yalnız bırakılmaları tehlikelidir. Bu yaş çocuğunun en büyük zevkleri arasında, kendi işlerini kendisi görmek ve büyüklere ait işleri yapıyormuş gibi görünmek olduğunu unutmamak gerekmektedir. Dolayısıyla bu kendi özgürlüğünü ispat etme şekli, çocuğun yapabileceği işlerin üstünde denemelere girme isteği ile ev kazası riski ile karşı karşıya bırakabilir. Bu yaştaki çocuklar hala büyüklerinin gözetimine ihtiyaç duymaktadır.

- Kapı ve çekmeceleri açarak, el aletlerini kullanarak ve küçük mekanik aletlerle oynayarak yaralanma.
- Bahçedeki salıncakta sallanırken, tırmanırken, yerden yüksekteki oyuncaklarla oynarken, banyoda küvetten kayarak, tırmanmaya elverişli dolaplardan, gardıroplardan, balkonda parmaklıkların arasından ve üstünden, ulaşılabilir pencere kollarını açıp pencerelerden düşme ile tehlikeli bahçe aksesuarları, makine, çeşitli aletler, keskin objeler ile oynayarak kesilme, yaralanma.
- Çocuğun özellikle mutfakta, fırın ve ocaklara dokunarak ulaşması ile, kibrit ve çakmaklarla oynayarak, elektrikli aletlerle oynama sonucu yanma, banyo suyunun çok sıcak olmasından dolayı haşlanma.
- Buzdolabı ve çamaşır makinesinin içine saklanarak havasız kalma sebebi ile boğulma.
- Fındık, patlamış mısır, sakız, sert şeker, bütün halinde sosıs, büyük parça halinde meyve sebze yiyerek, solunum yolunun tıkanma sebebi ile boğulma.

- Bu yaştaki çocuklar, yüzme bilse bile henüz kendisini kurtarabilecek gelişime sahip olmadığından suda boğulma.
- Oyun alanında oynarken ip, eşarp, bisiklet kaskı ve atlama ipleri gibi malzemeler sebebiyle havasız kalma sebebi ile boğulma.
- Toksin etkisi olan zehirli bitkileri ağzına alarak, zehirli gazlar, zehirli maddeleri yiyip içerek, anne babasını taklit ederek ilaç içme, çocuğun ulaşabileceği şekilde korunmasız bırakılan ev temizlik malzemelerini içerek zehirlenme.
- Merakı sebebiyle ateşli silahları bulup oynayarak kendi kendini yaralama.
- Otomobil içinde yeterli güvenlik önlemleri alınmaması sebebiyle kazaya uğrama.
- Kendisine uygun olmayan ve korunmasız (kask gibi) bisikleti kullanma sebebi ile yaralanma.

EK. 1-f: 4-5 YAŞ

Çocuk bu dönemde; bağımsızlığına düşkündür, ısrarcıdır, tırmanabilir, yeni denemeler yapmak istemektedir. Meraklı ve yaratıcıdır, hayal gücü geniş ve hareket becerisinde iyidir. Dört yaş çocuğu genelde, çok daha bağımsız ve oldukça inatçıdır. Kendi isteği ile hareket etmektedir. Vücut hareketleri konusunda oldukça mesafe kaydetmiştir. Bu yaşlarda çocuk daha önce yapabildiklerini, çok daha iyi olarak yapabilmektedir. Artık hızlı koşabilir. Merdivenlerden kolaylıkla inip çıkabilmektedir. Küçük nesnelere üzerinden atlayabilir, nesnelere tırmanabilmektedir. Çocuğun vücut dengesi konusundaki bu gelişmeleri, denge kaybı sebebi ile karşılaşacağı kazaları azaltırken, daha önce var olmayan kaza sebepleri doğurabilmektedir. Çocuk bu yaşta özellikle tırmanma hareketinden büyük zevk almaktadır. Bu dönem çocuğun yaratıcılığının geliştiği bir dönemdir. Eline geçirebildiği her türlü malzeme ile bir şeyler üretmeye çalışmaktadır. Herkesin yapmadığı bir şeyler üretmek ilgisini çekmektedir. Ancak bu denemelerinde kullandığı malzemeler, gözden geçirilmelidir. Hayal gücünün fazlalığı nedeniyle gerçekle, gerçek olmayanı ayırt edemez; kolay korkar ve etkilenmektedir. Sık sık tavır değişiklikleri göstermekte, huysuz bir tavırla etrafı dağıtmakta; amaçlı olarak istenmeyen şeyler yapabilmektedir. Benlik kavramı, büyük ölçüde, olgunlaşma yolundadır. Kendisi ustalaştıkça sizden daha az yardım isteyecek, birçok şeyi kendisi yapmak isteyecektir. Bu sürede motivasyon eksikliği ve dikkat süresinin azlığı görülür. Bu yaşta çocuklar büyüklerini taklit etmeyi sevmektedir. Halen ebeveyn gözetimi gereklidir.

- Dolapların raflarına, çekmecelere tırmanarak düşme ve mobilyaların çocuğun üzerine düşmesi sebebi ile yaralanma.
- Denemelerinde kullandığı malzeme ve objelerden zarar görme ile yaralanma.
- Yaşına uygun olmayan işleri kendisi yapmak istemesi sebebi ile zarar görme.
- Büyüklerini taklit etmek istemesi sebebi ile zarar görme.

- Bahçedeki salıncakta sallanırken, tırmanırken, yerden yüksek oyuncaklarla oynarken sert zemin üzerine, balkonda parmaklıkların arasından ve üstünden, yüksek yerlere tırmanarak düşme ve ayrıca kesici delici aletlerle oynayarak yaralanma.
- Kibrit ve çakmalara çocuğun ulaşmasından dolayı, fırın ve ocaklara dokunarak oluşabilecek yanma.
- Fındık, patlamış mısır, sakız, sert şeker, bütün halinde sosis, büyük parça halinde meyve sebze yiyerek, solunum yolunun tıkanması sebebi ile boğulma.
- Oyun alanında oynarken ip, eşarp, bisiklet kaskı ve atlama ipleri gibi malzemeler sebebiyle havasız kalarak boğulma.
- Güvenlik önlemi almadan havuzda, denizde yalnız bırakıldığında boğulma.
- Toksin etkisi olan zehirli bitkileri ağzına alarak, zehirli gazlar, zehirli maddeleri yiyip içerek, anne babasını taklit ederek ilaç ve alkol içme, çocuğun ulaşabileceği şekilde korunmasız bırakılan ev temizlik malzemelerini içerek zehirlenme.(Bkz. Ek:5 Zehirli Bitkiler Listesi)
- Merakı sebebiyle ateşli silahları bulup oynama isteği sebebiyle kendi kendini yaralanma.
- Otomobil içinde yeterli güvenlik önlemleri alınmaması sebebiyle kazaya uğrama.
- Kendisine uygun olmayan ve korunmasız (kask gibi) bisikleti kullanma sebebi ile yaralanma.

EK. 1-g: 5-6 YAŞ

Bu dönem çocuğunun kas hâkimiyeti gelişmiş, tırmanma, kaydırdan kayma, sallanma, kazma ve daha pek çok hareket becerisinde ustalaşmıştır. Vücut dengesini sağlamakla, takla atabilir duruma dahi gelmiştir. Tırmanabilir, hareket becerisinde ustalaşmış, küçük kasları gelişmiştir. Kendisine güvenir ve bağımsız ruhludur. Kazandığı yeni becerilerini oyun için ayrılmış mekânlarda denemesi gerektiğini anlayabilmektedir. Ancak dikkati hala belli noktalarda odaklaşmakta ve sadece durumları algılamaktadır. Çocuk yeni maceralara atılmayı ve bilinmeyeni keşfetmeyi yine istemektedir. Beş yaştan altı yaşa geçişte, beş yaşın sosyal uyumlu, iyi huylu çocuğu altıncı yaş içinde giderek değişir, rahat, açık ve anlayışlı tavırlar kaybolmaya yüz tutmaktadır. Bu yaş çocuğu her şeyi birden öğrenmek istemektedir. Sürekli yeni şeyler denemekten hoşlanmaktadır. Çocuk olayların sebep-sonuç ilişkilerini bulma çabası içindedir. Zihinsel ve fiziksel hareketlilik, çok yönlü, canlı ve hareketlidir. Özellikle erkek çocuklar, fiziksel güçlerini denemek istemektedir.

- Dikkatini hala belli noktalarda yeterince odaklaştıramayıp algılamada zorluk yaşabildiğinden çeşitli kazalara uğrama.
- Bahçedeki oyun alanı ekipmanlarından, balkonda parmaklıkların arasından, üstünden ve yüksek yerlere tırmanarak düşmektedir.
- Mutfakta sıcak içecek ve yiyeceklerin üzerine dökülmesiyle, kibrit ve çakmakla oynamasıyla, fırın ve ocaklara dokunarak, şömineyi veya ocağı yakmak istemesiyle yanma.
- Fındık, patlamış mısır, sakız, sert şeker, bütün halinde sosis, büyük parça halinde meyve sebze yiyerek, solunum yolunun tıkanması sebebi ile boğulma.
- Oyun alanında oynarken ip, eşarp, bisiklet kaskı ve atlama ipleri gibi malzemeler sebebiyle havasız kalma sebebi ile boğulma.
- Güvenlik önlemi almadan havuzda, denizde yalnız bırakıldığında boğulma.

- Toksin etkisi olan zehirli bitkileri ağızına alarak, zehirli gazlar, zehirli maddeleri yiyip içerek, anne babasını taklit ederek ilaç ve alkol içme, çocuğun ulaşabileceği şekilde korumasız bırakılan ev temizlik malzemelerini içerek zehirlenme.
- Merakı sebebiyle ateşli silahları bulup oynama isteği sebebiyle kendi kendini yaralanma.
- Otomobil içinde yeterli güvenlik önlemleri alınmaması sebebiyle kazaya uğrama.
- Kendisine uygun olmayan ve korunmasız (kask gibi) bisikleti kullanma sebebi ile yaralanma.

Ek 1 İçin Yararlanılan Kaynaklar:

- Howard Gardner, *Developmental Psychology and Introduction* Lütile Brown, U.S.A. 1978,s. 105.Der.: Gülten Ülgen ve Emel Fidan, a.g.y., ss: 100-101'den, Okul Öncesi Eğitim Programı Esin Yayınevi, İstanbul 2002, ss: 15-22 .
- Şengül Öymen Gür ve Tülay Zorlu, *Çocuk Mekanları*, İstanbul: YEM Yayın, 2002, ss: 10-11' den, Şükran Oğuzkan ve Güler Oral, Okul Öncesi Eğitimi, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 2002, ss. 62-78.
- Haluk Yavuzer, *Çocuğunuzun İlk 6 Yılı*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1998, s.68'den Levent Mustafa Acar(der), "Çocuk Gereksinmelerine Yönelik Ürün Satış Birimlerinde İç Mekan Tasarımı" (Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi S.B.E, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Ana Sanat Dalı, 2001), ss. 15-16.
- Ş. Bilir ve P.Adiyaman, *Her Yönüyle Çocuğumuz*, İstanbul: Alkım Yayınevi, 1997. s.93'den Levent Mustafa Acar(der), "Çocuk Gereksinmelerine Yönelik Ürün Satış Birimlerinde İç Mekan Tasarımı" (Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi S.B.E., İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Ana Sanat Dalı, 2001), s.17.
- John Pearce, *Çocuklarda Büyüme*, çev. Ayşegül Yeşildağlar, Ankara :Emel Matbaası, 1996, s.20'den Levent Mustafa Acar(der), "Çocuk Gereksinmelerine Yönelik Ürün Satış Birimlerinde İç Mekan Tasarımı" (Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi S.B.E, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Ana Sanat Dalı, 2001), s. 17'den, M.J. Gander ve H.W. Gardiner, *Çocuk ve Ergen Gelişimi*, Ankara: İmge Yayınevi, 1998, s. 327' den Levent Mustafa Acar(der), "Çocuk Gereksinmelerine Yönelik Ürün Satış Birimlerinde İç Mekan Tasarımı" (Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi SBE, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Ana Sanat Dalı, 2001), s.17.
- Adele Pillitenni, *Maternal Child Nursing*, 4 th edition, 2003, ss. 92-95.' den,
- Mark A. Brandenburg, *Child Safe: A Practical Guide for Preventing Childhood İnjuries*, Three Rivers Press, New York 2000, ss. 99-166'dan,
- www.vh.org/pediatric/provider/pediatrics/familypracticehandbook' dan,
- www.aap.org/family' den, www.cocukaile.com/gelisim.htm' den,
- Nursan Dede Çınar, "0-6 Yaş Çocuklarda Annenin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği'nin Geliştirilmesi ve Çocuktaki Kazaları Önlemede Annelere Verilen Eğitimin Etkisi"(Doktora Tezi, İÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Ana Bilim Dalı, 1999)' dan,
- www.cocukguvenligi.org/uyari1.html' dan,
- Marjorie J. Smith, Julie A. Goodman and Nancy Lockwood Ramsey, *Child and Family Concepts of Practice*, 2nd. ed. , Mc Graw Hill Book Company, ss. 235-237, 317.
- www.cocukguvenligi.org' dan uyarlanmıştır.

EK. 2: 0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUĞU OLAN ANNE VE BABALARIN EN SIK GÖRÜLEN EV KAZALARINA İLİŞKİN BİLGİ, DAVRANIŞ VE ÖNLEMLERİN ARAŞTIRILMASI İLE İLGİLİ ANKET FORMU

Dünyada her yıl 2.5 milyon 0-4 yaş grubu çocuk, evde uğradığı kazalardan dolayı ölebiliyor sakat kalabiliyor veya hastane kayıtlarına geçecek derecede yaralanıyor.Bu kazalar genellikle düşme,çarpma,yanma,zehirlenme ve elektrik çarpması sonucunda meydana gelmektedir.Bu konuda ebeveyn ve sorumluların alacağı önleyici tedbirlerin hayati önem taşıdığı bilimsel çalışmalarla kanıtlanmıştır.

1. 0 - 6 Yaş arası çocuğunuz var mı?

- Evet(Devam et)
 Hayır(Anketi bitir)

2. Çocuğunuzun cinsiyeti nedir?

- Kız
 Erkek

3. Çocuğunuz kaç yaşındadır?

4. Kaç çocuğunuz var?

- 1
 2
 3 ve üzeri

5. Anketi cevaplayan kişi/kişiler kimdir?

- Anne
 Baba

6. Öğrenim durumunuz nedir?

- İlköğrenim
 Lise
 Yükseköğrenim

7. Çalışıp çalışmadığınız?

- Evet çalışıyorum
 Hayır çalışmıyorum

8. Eviniz kira mı, kendinizin mi?

- Kira
 Kendimizin

9. Ailenizin ortalama aylık geliri?

- 500-1.000.000.000 TL arası
 1.000-2.000.000.000 TL arası
 2.000-5.000.000.000 TL arası
 5.000.000.000.000 TL ve üzeri

10. Hangi semtte oturuyorsunuz?

11. Çocuğunuza kim bakıyor?(Birden fazla ise lütfen işaretleyiniz)

- Anne
- Akraba
- Bakıcı kadın
- Kreş,yuva

12. Evinizde çocuk güvenliği konusu ile ne kadar ilgileniyorsunuz ?

- Yeterince
- Orta derecede
- Az

13. Çocuğunuzu ev kazalarından korumaya yönelik bilgi aldınız mı ?(Hayır ise 15. soruya geçiniz)

- Evet
- Hayır

14. Evet ise nereden aldınız?

- Kitap,dergi,gazete
- T.V. ve radyo
- Aile büyüklerinden/arkadaştan
- Doktordan/eğitmeden
- Internet

15. Size göre çocuğunuz ev kazalarına neden uğrar? (Birden fazla yanıt olabilir)

- Ebeveynin yeterli bilgiye sahip olmamasından
- Ev ortamında eşyaların uygun yerleştirilmemesinden
- Çocukların evde, özel odası ve oyun alanı olmamasından
- Evdeki olumsuz koşullardan
- Çocuk sayısının fazlalığından
- Çocukların yaramazlığından
- Gerekli önleyici malzeme ve ekipmanın bulunmamasından
- Anne ve babaların gerekli tedbirleri almamasından
- Annenin çalışması nedeniyle çocuğa yeterli zaman ayıramamasından

16. Sizce çocuklar ev kazalarından korunabilir mi?

- Evet korunabilir
- Hayır korunamaz

17. Yanıtınız evet ise nasıl korunur?(Birden fazla yanıt olabilir.)

18. Çocuklarınız herhangi bir kaza,yanma,düşme gibi nedenlerle hastaneye veya başka bir sağlık kuruluşuna getirildi mi?

- Evet(Sebebini belirtiniz)
- Hayır(Hayır ise 18.soruya geçiniz)

19. Yukarıdaki kaza/kazalar ile ilgili önlemler geliştirdiniz mi?

- Evet (Ne gibi önlemler geliştirdiniz?)
 Hayır

20. Aşağıdaki evdeki potansiyel tehlikelerden hangisi daha önemli?(Lütfen ilgi derecenizi işaretleyiniz. Hiç:1, Çok fazla:5)

- Elektrik prizleri ve kablolar
 Keskin köşeler ve keskin objeler
 Ocak
 İlaçlar,deterjanlar
 Buzdolabı kapağı
 Yangın
 Kaygan banyo zemini
 Küçük objelerden boğulma
 Gaz kaçaqları
 Pencere,balkonlar
 Merdiven basamakları ve parmaklıklar
 Çekmeceler, dolaplar,tuvalet kapağı
 Diğer

21. Hiç evinize çocuk koruyucu güvenlik ürünü satın aldınız mı?

- Evet aldım
 Hayır almadım(Hayır ise 25.soruya geçiniz)

22. Hangi ürünleri satın aldınız ?

- Merdiven ve çıkış kapılarına konan bariyer
 İlaç,deterjan vs. malzemelerin bulunduğu kutular için özel kilit
 Kapılara,çekmecelere,tuvalet klozet kapaklarına el ve parmak sıkışmasını önleyen aparatlar,özel kilitler
 Yangını haber veren duman algılama dedektörü
 Gaz kaçaqlarını haber veren algılama dedektörü
 Pencere ve balkonlardan düşmeyi önleyen bariyer
 Mobilyaların sivri köşeleri için köşelikler
 Su sıcaklığını ayarlayan aparatlar
 Mutfak ocaklarına uzanmayı engelleyen bariyer ve kumandaları kilitleyen özel aparatlar
 Elektrik priz koruyucuları
 Banyo için güvenlik (ıslak zeminde kaymayı önleyen)
 TV ekran koruyucu,ayrıca video gibi elektronik eşyanın düğmelerinin kullanılmasını engelleyen aparatlar
 Yüksek mobilyaların düşmesini engellemek için duvara bağlayan aparatlar
 Yataktan düşmeyi önleyen bariyer
 Ev dahilinde kullanılan monitör(Yalnız kalan bebeğin sesini duymak, bebeği izlemek için)
 Yüzme havuzu kenarına bariyer
 Diğer

23. Ürünlerin fiyatı alma tercihinizde etkilimiydi?

- Evet
 Hayır

24. Satın aldığınız ürünlerden tatmin oldunuz mu?

- Çok
 Az
 Hiç

25. Satın aldığınız ürünlerin beğendiğiniz yönleri?

26. Satın aldığınız ürünlerin beğenmediğiniz yönleri var mı varsa hangileri işaretleyiniz? (yoksa bir sonraki soruya geçiniz.)

27. İsteddiğiniz ama şu anda sahip olmadığınız çocuk koruma ile ilgili çözümler var mı? Varsa hangileri işaretleyiniz.(Yoksa bir sonraki soruya geçiniz)

28. Çocuğunuz için her eve göre özel olarak projelendirilen güvenlik çözümleri sunan bir kuruluş olsa ve bu kuruluşun uzmanı sizinle birlikte,yukarıda yazılan potansiyel tehlikeleri belirlese ve evinizde çocuğunuzun kazalara karşı tam güvenliğini sağlamak için tüm gerekli malzeme ve ekipmanları ile bunların montajını ve gerekli eğitimi sağlasa, kuruluşun hizmetlerinden yararlanmayı düşünür müsünüz?

- Evet
 Hayır
 Belki

29. Bahsedilen firmanın bu hizmetleri ile ilgili olarak sizinle ileride bu konuyla ilgili temas etmemizi istiyorsanız bunu ne yolla tercih edersiniz?

- Bebek mağaza zincirleri
 Basın yayını
 Çocuk hastaneleri
 Çocuk doktorları
 Aile kulüpleri
 Doğrudan size

30. Doğrudan size ulaşmamızı istiyorsanız:

- Adınız soyadınız
 Telefon
 E mail
 Adres

* Bu ankete katılmakla bizi bilgilendirdiğiniz ve çocuklarımızın güvenliğine katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederiz.

Mart 2003

EK. 3: EVİNİZ ÇOCUĞUNUZ İÇİN GÜVENLİ Mİ? (KONTROL LİSTESİ)

Ailelerin 0-6 çocuklar için evlerini ve yakın çevrelerini ev kazalarına karşı ne kadar güvenli bir hale getirdiklerini görmek için belli başlı görünen ve görünmeyen tehlikeli noktaları ve alanlarını kontrol etmeleri amacıyla aşağıdaki kontrol listesi hazırlanmıştır.

	Ev İçi ve Yakın Çevresi İçin Gerekli Ortak Noktalar	Güvenli	Güvenli Değil
1-	Telefonun üzerinde acil telefon numaralarının yazılı olduğu bir etiket var mı? Ambulans, polis, itfaiye, hastane ya da doktorun, bölgenizdeki zehir danışma merkezinin ve sizin telefon numaralarınız telefonunuzun yanında hazır bulunmalıdır. Zehir Danışma Merkezi: 0800 314 79 00 (4 hat), ücretsiz	Evet	Hayır
2-	Evde duman/yangın alarmı var mı? Varsa; - Çalışır durumda ve doğru yerleştirilmiş mi? - Zeminde ya da zeminden 15-30 cm. yukarıda mı? - Her katta var mı? - Her ay kontrol edilip yılda iki kez pilleri değiştiriliyor mu?	Evet Evet Evet Evet	Hayır Hayır Hayır Hayır
3-	Binanın yangın ve diğer acil durumlarda kullanılacak iki çıkışı (acil durumlarda yaşamsal önem taşıyır) var mı?	Evet	Hayır
4-	Yangında kaçış planı yapıldı ve prova edildi mi?	Evet	Hayır
5-	Her çocuk, eğer elbiseleri tutuşursa, alevleri söndürmek için "dur, yere uzan ve yuvarlan" uygulamasının nasıl yapılacağını biliyor mu?	Evet	Hayır
6-	Sağlam bir yangın söndürücü var mı? (küçük bir yangını söndürmek için ya da kaçış yolunu açmak için)	Evet	Hayır
7-	Çevrede sigara içilmiyor ya da yanık sigara, kibrit ya da çakmaklar çocukların çevresinde bulunmuyor.	Evet	Hayır
8-	Bütün soba ve ısıtıcılar kağıt ve mobilyalardan en az 90 cm.	Evet	Hayır

	uzağa konmuş mu?		
9-	Bütün sobalar güvenli, çocukların dokunamayacağı bir durumda ve iyi havalanıyor mu?	Evet	Hayır
10-	Elektrik için uzatma ve uygulama kabloları aşınmamış ya da fazla yüklenmemiş durumda mı?	Evet	Hayır
11-	Kullanıldığı zaman, elektrik kabloları çocukların ulaşamayacağı yerlerde mi? Kullanımdaki elektrik kablolarını emen ya da ısırın çocuklarda ciddi elektrik yanıkları olabilmektedir.	Evet	Hayır
12-	Bütün elektrik çıkışlarına plastik priz kapakları yerleştirilmiş mi? Priz kapakları bir çocuğun açıkta kalmış bir prizin içine bir cisim sokmasını ya da açıktaki uzatma kablosunun çıkışını ağzına götürmesini engeller.	Evet	Hayır
13-	Bebek yüksek bir yerde iken (değiştirme masası gibi) daima bir eliniz bebeğinizde mi?	Evet	Hayır
14-	Çocuklar bebek sandalyesi, masa üzeri ya da diğer yüksek yerlerde asla yalnız bırakılmıyor.	Evet	Hayır
15-	Bebek karyolası güvenli mi? Karyola ve yatak arasında iki parmaktan fazla mesafe yok ve yatak karyolaya rahat bir şekilde uyuyor mu? Uygun olmayan bir karyola ile yatak arasına bebeğin başı sıkışabilir.	Evet	Hayır
	Parmaklıkların arasındaki mesafe 5 cm. ya da yaklaşık iki parmak genişliğinden daha az mı?	Evet	Hayır
16-	Gözlenmeyen ya da güvensiz alanlara açılan kapılar kapalı ve kilitli mi?	Evet	Hayır
17-	Merdiven, trabzan üstleri, eşikler ve balkon parmaklıkları sağlam mı?	Evet	Hayır
18-	Giriş ve hol, düşmeleri önlemeye yeterli olacak şekilde aydınlanıyor mu?	Evet	Hayır
19-	Zeminler düzgün ve kaygan değil. Kilim ve yolluklar kaygan zeminde değil.	Evet	Hayır

20-	Dubleks evlerde merdiven girişlerini ve çıkışlarını çocuklar için kapatan standartlara uygun çocuk güvenlik kapısı var mı? Geniş aralıklı, akordeon tipi kapılar kullanılmamalıdır; çocukların başı sıkışabilir ve boğulabilirler	Evet	Hayır
21-	Çocuğunuz yürüteç kullanıyor mu? Kullanmayınız.	Evet	Hayır
22-	Zemin katın üzerindeki pencereler çocukların düşmeyeceği şekilde güvenli mi?	Evet	Hayır
23-	İlaçlar ve vitaminler çocuğun açamayacağı kutularında ve çocukların ulaşamayacağı yerlerde mi saklanıyor? Çocuklar yetişkinlere öykünür, ilaç almak-tan hoşlanırlar. Çocuklarınızın yanında ilaç içmeyiniz.	Evet	Hayır
24-	Temizlik ürünleri çocukların göremeyeceği ve ulaşamayacağı şekilde mi saklanıyor? - Tüm evle ilgili kimyasal ürünleri orijinal kutularında yüksek yerlerde mi tutuyorsunuz? Zehirli maddeler için en iyi depolama yeri, yüksek, çocuk güvenlik kilitli bir dolaptır. - Temizlik ürünlerini yiyeceklerden ayrı bir yerde mi saklıyorsunuz?	Evet Evet Evet	Hayır Hayır Hayır
25-	Tehlikeli olabilecek maddelerin bulunduğu dolaplar çocukların ulaşabileceği yerde ise üzerlerinde çocuk güvenlik kilidi var mı? Temizlik ürünleri, ilaçlar, alkol, bıçaklar, silahlar, kibritler ve tamir takımları çocuklar için tehlikelidir.	Evet	Hayır
26-	Böcek öldürücüler sadece çocukların erişemeyeceği ve yiyeceklerle doğrudan teması olmayan yüzeylere uygulanıyor.	Evet	Hayır
27-	Bozuk paralar, takılar ve tuşları kolay yutulabilecek hesap makineleri çocukların ulaşamayacağı yerde mi?	Evet	Hayır
28-	Oyuncaklar, bir çocuğun ağızına sığmayacak kadar büyük; tıkanmaya sebep olabilecek küçük, çıkarılabilen parçaları yok.	Evet	Hayır
29-	Çocuklar, tehlikeli ürünlerin genellikle depolandığı yer olan bodrum ya da garaja girebiliyor mu? Bodrum/garaj kapısına, 150 cm. yüksekliğe çengel kilit takılmalıdır.	Hayır	Evet

30-	Zararlı olabilecek bitkiler çocukların ulaşamayacağı yerde mi? Çiçek ve bitkilerin çoğu, yenirse zararlıdır. Zehir danışma merkezine danışınız. Zehirli bitkiler evin içinde ya da dışında, çocukların bakıldığı alanlarda bulunmamalıdır.	Evet	Hayır
31-	Duvarlarda ya da mobilyaların üzerinde, kabaran, dökülen ya da soyulan boya var mı? Boyalar çocuklarda kurşun zehirlenmesine yol açabilir. Eğer bir kuşku varsa, çocuğunuza kurşun zehirlenmesi açısından test yaptırınız.	Hayır	Evet
32-	Oyuncak sandıklarının kapakları hafif, kapaksız ya da güvenli kapanan menteşeleri var mı? Aniden düşen bir kapak boğulmaya ya da baş ve boyun yaralanmalarına neden olabilir.	Evet	Hayır

MUTFAKTA GÜVENLİK

	Mutfakta Güvenlik	Güvenli	Güvenli Değil
1-	Çay-kahve, diğer sıcak sıvılar ve sıcak yiyecekler çocukların ulaşamayacağı yerlere mi konuyor?	Evet	Hayır
2-	Sıcak sıvı ya da yiyecekler taşırken kucüğünüzde, yanınızda çocuk oluyor mu? Sıcak maddeleri çocuğunuzla birlikte taşıyamınız; ayrı taşıyınız, iki kez gidip geliniz.	Hayır	Evet
3-	Sıcak sıvıları ve yiyecekleri masanın kenarından uzağa mı koyuyorsunuz?	Evet	Hayır
4-	Birden çekilince masanın üzerindeki sıcak yiyecek ve içecekler dökülebileceği için masada örtü kullanmıyor musunuz?	Evet	Hayır
5-	Yemek pişirirken çocukları güvenli bir yerde mi tutuyorsunuz?	Evet	Hayır
6-	Mümkün olduğu kadar ocağın arka bölümlerinde yemek pişiriyor, kapların kulplarını ocağın arka tarafına döndürüyor musunuz?	Evet	Hayır
7-	Mama sandalyelerini ya da iskemleleri ocaktan uzağa koyuyor musunuz?	Evet	Hayır

8-	Isıtılmış yiyeceklerle bebeği beslemeden önce sıcaklığını kontrol ediyor musunuz? Çocuklarınıza “sıcak” kelimesinin anlamını öğretiyor musunuz?	Evet Evet	Hayır Hayır
9-	Çocuğun tıkanmasına neden olabilecek yiyecek ve küçük parçalar (şişirilmemiş balon dahil) çocukların ulaşamayacağı yerde mi?	Evet	Hayır
10-	Bıçaklar ve diğer keskin cisimler çocukların ulaşamayacağı yerde mi?	Evet	Hayır

BANYODA GÜVENLİK

	Banyoda Güvenlik	Güvenli	Güvenli Değil
1-	Bebekler ve küçük çocuklar küvette oldukları zaman daima bir yetişkin tarafından bakılıyor mu? Çocuklar birkaç dakikada birkaç parmak derinliğindeki suda boğulabilirler. Kendi kendilerine sıcak suyu açarak yanabilirler.	Evet	Hayır
2-	Küvetin içinde kaymayı önleyen bir yaygı var mı?	Evet	Hayır
3-	Su ısıtıcı güvenli bir sıcaklığa mı ayarlı?	Evet	Hayır
4-	Elektrikli aletler (radyo, saç kurutucu, ısıtıcı vb) banyonun dışında ya da fişleri çekilmiş, sudan uzakta ve çocukların ulaşamayacağı yerde mi? Elektrikli araçlar fişleri takılı iken çocuğun bulunduğu küvete ya da çocuğun kullandığı lavaboya düşerse ciddi elektrik çarpması ya da ölüme neden olabilir.	Evet	Hayır
5-	Temizlik ürünleri ve dezenfektanlar çocukların ulaşamayacağı bir dolapta çocuk güvenlik kilitli mi?	Evet	Hayır

AÇIK YERLERDE GÜVENLİK

	Açık Yerlerde Güvenlik	Güvenli	Güvenli Değil
1-	Çocuk güvenli olarak bisiklete binmeye hazır mı? - Uygun büyüklükte bir bisiklete, yolun sağ yanında mı biniyor? - Koruyucu bir başlık (kask) giyiyor mu? - Bilmediği, ödünç alınmış bir bisiklete biniyor mu? İki kişi birlikte biniyorlar mı?	Evet Evet Evet Hayır	Hayır Hayır Hayır Evet

2-	Çevrenizde yüzme havuzu ve 6 yaşın altında çocuklar var mı?	Hayır	Evet
Çocuğunuz Havuzda Yüzüyorsa;			
3-	Her zaman yüzme sırasında bir yetişkin tarafından bakılıyor mu?	Evet	Hayır
4-	Havuzun çevresi 120-150 cm. yükseklikte ya da daha yüksek özel güvenli, kendiliğinden kapanan ve kilitlenen bir kapısı olan havuz bariyeri ile tamamen kapalı mı?	Evet	Hayır
21-	Çocuk güvenli bir biçimde yüzmeye hazır mı? Çocuğunuz özel güvenli mayo ile mi yüzüyor? Bir çocuğun yalnız ve denetimsiz yüzmesine asla izin vermeyiniz.	Evet	Hayır

Bu kontrol listesini çocuğun yaralanma; Düşme, boğulma, zehirlenme, yanma risklerini değerlendirmek için kullanınız. Güvenli yazan sütundaki cevaplar, çocuk için güvenli bir ortam sağladığınızı gösterir.

Ek 3 İçin Yararlanılan Kaynak:

http://www.cocuksagligidernegi.org/cocuk_guvenligi/guvenlik_kontrol.html

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi
Kadın ve Çocuk Sağlığı Eğitim ve Araştırma Birimi Düzenleyenler
 Prof. Dr. Serpil Uğur Baysal
 Uzm. Dr. Fatma Yıldırım
 Prof. Dr. Ayşen Bulut

EK. 4: ACİL DURUM REHBERİ

ACİL DURUM REHBERİ	
Önemli Telefon Numaraları	
Acil Servis:	
Zehir Kontrol Merkezi:	
Ambulans:	
İtfaiye:	
Polis:	
Hastane:	
Çocuk Doktoru:	
Diş Doktoru:	
Eczane:	
Sağlık Sigortası:	
Taksi:	
Diğer:	
Özel Bilgiler	
Annenin İş Tel	Mobil Tel:
Babanın İş Tel	Mobil Tel:
Acil Durumda Temas Edilecek Kişi 1:	
Tel:	
Acil Durumda Temas Edilecek Kişi 2:	
Tel:	
Bulunulan Evin Bilgileri	
Ev Adresi :	
Tel:	
Çocuğa Ait Bilgiler (Bu Bölüm Her Çocuk İçin Ayrı Ayrı Doldurulacak)	
Çocuğun Adı Soyadı:	
Doğum Tarihi:	
Kan Grubu:	
Alerjisi Olan İlaçlar:	
Geçirmiş Olduğu Hastalıklar ve Ameliyatlar:	
Devamlı Kullandığı İlaçlar:	

Ek 4 için Yararlanılan Kaynaklar:

<http://www.parents.com/articles/health/2055.jsp>

EK. 5: ZEHİRLİ BİTKİ VE ÇİÇEKLER

EV BİTKİLERİ

<u>BİTKİ</u>	<u>ZEHİRLİ KISMI</u>	<u>ZEHİRLENME BELİRTİLERİ</u>
Nergis	Soğanları	Mide bulantısı, kusma, ishal. Ölümle sonuçlanabilir.
Zakkum	Bütün kısımları	Eyaletimizde bulunmamaktadır ama güneye ve batıya giden ziyaretçiler bu bitkinin aşırı derecede zehirli olduğunu unutmamalıdır.
Difenbahya	Bütün kısımları	Ağız ve dilde şiddetli yanma ve tahriş. Dilin boğazdaki hava boşluğunu kapatacak kadar şişmesi durumunda ölümle sonuçlanabilir.
Keneotu Tohumu	Tohumları	Ölümcüldür. Tek bir keneotu tohumunun ölüme sebep olduğuna tam olunmuştur. Bir ya da iki keneotu tohumu yetişkinler için ölümcül doza yakındır.
Ökseotu	Taneleri	Ölümcüldür. Tanelerini yiyen yetişkin ve çocuklar ölmüştür.

AĞAÇLAR VE BODUR AĞAÇLAR

<u>BİTKİ</u>	<u>ZEHİRLİ KISMI</u>	<u>ZEHİRLENME BELİRTİLERİ</u>
Yabani ve Ekili Kızılçık	İnce dalları ve yaprakları	Ölümcüldür. Yendiğinde siyanür çıkaran bir bileşen içerir. Nefes kesilmesi, heyecan ve halsizlik gibi yaygın belirtileri birkaç dakika içinde gözlemlenir.
Meşe Ağacı	Palamutları ve yaprakları	Böbrekleri kademeli olarak etkiler. Belirtileri ancak birkaç gün ya da hafta sonra ortaya çıkar. Zehirlenmeye sebep olması için çok miktarda alınmalıdır. Çocukların meşe palamutlarını çiğnemesine izin verilmemelidir.
Mürver Ağacı	Filizleri, yaprakları, kabuğu , özellikle kökleri	Çocuklar bu ağacın öz köklerinin parçalarını tıflemeli borularla kullanırken zehirlenmişlerdir. Mide bulantısı ve mide bozukluğu.
Akasya Ağacı	Kabukları, filizleri ve yaprakları	Kabuğunu ve tohumlarını çiğneyen çocuklarda mide bulantısı, bitkinlik ve depresyon gözlenmiştir.
Atkestanesi	Meyvası ve yaprakları	Bu ağaç, çocuklarda ve çiftlik hayvanlarında hastalığa neden olmaktadır.

ÇİÇEK BAHÇESİ BİTKİLERİ

Çiğdem	Soğanları	Kusma ve tedirginlik.
Hezaren Çiçeği	Filizleri, tohumları	Mide bozukluğu, tedirginlik, depresyon. Ölümcül olabilir.
Zambak	Yaprakları çiçekleri	ve Genellikle mide bozukluğu ve zihin karışıklığı eşliğinde düzensiz kalp atışı ve nabız.

Boğanotu	Etil kökleri	Mide bozukluğu ve tedirginlik.
Süsen	Yeraltındaki sapları	Şiddetli ama genellikle ciddi olmayan mide bozukluğu.
Yüksükotu	Yaprakları	Yüksükotunun yaprakları kalp kuvvetlendirici olarak kullanılan yüksükotu ilacının bileşenlerinden biridir. Yüksek miktarlarda alındığında, etken maddeler tehlikeli derecede düzensiz kalp atışı ve nabza, mide bozukluğuna ve zihin karışıklığına sebep olur. Ölümcül olabilir.
Kız Kalbi	Yaprakları ve kökleri	Yüksek miktarlarda alındığında zehirli olabilir. Büyükbaş hayvanlar için ölümcül olduğu kanıtlanmıştır.

AĞAÇLIK BÖLGELERDE BULUNAN BİTKİLER

Yaban Şalgamı	Bütün kısımları, özellikle kökleri	Difenbahya'da olduğu gibi, ağızda ve dilde şiddetli yanma ve tahrışe sebep olan küçük, iğnemi kalsiyum oksalat kristalleri içerir.
Duvar Sarmaşığı	Taneleri	Mavi, mor renklidir. Yaban üzümüne benzer. Tek bir tohum içerir. (Gerçek yaban üzümleri birkaç küçük tohum içerir.) Ölümcül olabilir.
Adamotu	Kökleri, elması, yaprakları	Özellikle köklerinde bulunmak üzere en az 16 zehirli etken madde içerir. Çocuklar elmasını herhangi bir hastalık etkisi olmaksızın yerler ama bazı elmalar ishale neden olabilir.
Mantar	Görünen kısımları	Yenilebilir olanları zehirli olanlardan ayırt etmek zordur. En iyisi mantarı marketlerden almaktır.

BATAKLIK YA DA NEMLİ ALANLARDA BULUNAN BİTKİLER

Su Baldıranı	Bütün kısımları	Ölümcüldür. Şiddetli ve ağrılı çarpıntı. Çok sayıda insan su baldıranından zehirlenerek ölmüştür.
---------------------	-----------------	---

TARLA BİTKİLERİ Düğün Çiçeği

İtüzümü	Bütün kısımları	Tahrış edici öz suyu, sindirim sistemini ağır şekilde yaralayabilir.
Büyük Baldıran	Bütün kısımları. Özellikle olgunlaşmamış taneleri.	Ölümcüldür. Şiddetli sindirim sistemi rahatsızlıkları ve asabiyet belirtileri.
Amerikan Yasemini	Bütün kısımları	Ölümcüldür. Büyük bir yaban havucuna benzer. Eski Yunan'da mahkumları öldürmek için kullanılırdı.
	Kökü	Taze yaprakları kaynatılıp içilebilir ama kökü oldukça zehirlidir.

Aluç	Bütün kısımları	Aşırı susuzluk, görme bozukluğu, sayıklama, denge bozukluğu ve koma. Yaygın bir zehirlenme sebebidir. Ölümcül olduğu kanıtlanmıştır.
Zehirli Sarmaşık	Bütün kısımları	Bitkiyle temas, aşırı kızarıklık ve su toplanmasına sebep olmaktadır.
Isırgan Otu	Yaprakları, sapı	Deriye nüfuz eden ve şiddetli ama geçici isilik ve kaşınmaya sebep olan iğneleri vardır.

SEBZE BAHÇESİ BİTKİLERİ

Ravent (Keçikulağı)	İnce uzun yaprakları	Ölümcüldür. Yüksek miktarlarda alındığında çiğ ya da pişmiş yaprakları çarpıntıya, komaya ve bunu hızla takiben ölüme neden olabilir.
----------------------------	----------------------	---

SÜS BİTKİLERİ

Defne	Taneleri	Ölümcüldür. Tanelerinin birkaçı bir çocuğu öldürebilir.
Morsalkım	ohunları ve tohum zarfları	Orta ve şiddetli mide bozukluğu. Birçok çocuk bu bitki tarafından zehirlenmektedir.
Sarısalkım	Tohumların içinde asılı olduğu fasulye tanesi benzeri keseleri.	Şiddetli zehirlenme. Heyecan, sersemleşme, çarpıntı ve koma. Ölümcül olabilir.
Açalya	Bütün kısımları	Ölümcüldür. Mide bulantısı ve kusma, depresyon, nefes alma zorluğu, halsizlik ve komaya neden olur.
Yasemin	Taneleri	Ölümcüldür. Mide fesatı ve asabiyet.
Ateş Çiçeği	Yeşil taneleri	Ölümcüldür. Akciğerleri, böbrekleri, kalbi ve sinir sistemini etkiler. A.B.D.'nin güneyinde ve ılıman iklimlerde yetişir.
Porsuk Ağacı	Taneleri ve yaprakları	Ölümcüldür. Yaprakları tanelerinden daha zehirlidir. Ölüm, genellikle uyarıcı semptomlar olmaksızın aniden gerçekleşir.

Ek için Yararlanılan Kaynaklar:

Kaza Önleme ve Zehir Kontrol Programı - New Jersey Eyaleti Sağlık Departmanı,
Dr.John A. Meade, Yabani Ot Uzmanı - Rutgers Üniversitesi,
Ulusal Güvenlik Konseyi

EK. 6: EV KAZALARINA İLİŞKİN GAZETE HABERLERİ**EK. 6-1:**

AKŞAM GAZETESİ / 06.01.2001

Haberin adresi:**<http://www.aksam.com.tr/arsiv/aksam/2001/01/06/yasam/yasamprn7.html>****Evde 'kazazede' olmayın**

Ev kazalarının başında, yanmalar, haşlanmalar, elektrik çarpmaları, düşmeler ve kesici-delici aletlerle yaralanmalar geliyor

Ev kazaları tüm acil vakalarının üçte birini oluşturuyor. Ufak kesiklerden yanıklara kadar çeşitlilik gösteren kazalar; bilgisizlik, dikkatsizlik, ihmâl ve diğer araç gereçlerin güvenli olmayışından kaynaklanıyor. İstanbul'da, bir yılda yaklaşık 15 bin hasta ev kazaları nedeniyle hastaneye başvuruyor.

Aygaz'ın 1998'den bu yana yürüttüğü 'Aygaz Ev Kazalarına Karşı Uyarıyor' kampanyası kapsamında 400 bin ev kadını, ev kazalarında yapılması gerekenler hakkında bilgilendirildi. Kampanya kapsamında (0 800) 211 40 70 numaralı telefonu arayan 17 bin 900 kişi ev kazalarında neler yapması gerektiğini sordu.

Mutfaktaki tehlike

Kampanyanın danışman doktorları Prof. Dr. Cemalettin Ertekin ve Doç. Dr. Recep Güloğlu, tarafından yapılan çalışmalar sonunda evde en sık rastlanan ev kazaları belirlendi: "Yanmalar ve haşlanmalar, elektrik çarpmaları, düşmeler ve kırılmalar, kesici ve delici aletlerle yaralanmalar, şofben kazaları, boğulmalar, böcek sokmaları ve ısırılmalar, zehirlenmeler."

Sinem EMİNOĞLU

EK.6-2:

RADİKAL GAZETESİ / 08.07.2004

Haberin adresi: <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=121603>

ŞEKER GİBİ İLACA SUÇ DUYURUSU

AA - İZMİT - Şekere benzeyen 'Laroxyl' adlı depresyon ilacının, çocuklar için tehlike oluşturduğu gerekçesiyle suç duyurusunda bulunuldu. İzmit Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunan Kocaeli Üniversitesi (KOÜ) Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı öğretim üyesi Prof. Dr. Şükrü Hatun, son bir ayda görünümü ve tadı şekere benzeyen ilacı içip zehirlenen iki çocuğun KOÜ Tıp Fakültesi Hastanesi Çocuk Kliniği'ne kaldırıldığını hatırlattı.

Prof. Dr. Hatun, zehirlenmelerde ilacın ambalajının çocuklar tarafından kolayca açılabilmesinin rolünün olduğunu öne sürerek şöyle konuştu:

"Sağlık Bakanlığı nezdinde daha önce yaptığımız girişim sonucunda firma uyarıldı ama değişen bir şey olmadı. Bu ilaç sadece bir örnek. Başta aspirin ve depresyon ilaçları olmak üzere, ülkemizde satılan ilaçların çoğu, çocukların açabileceği şekilde ambalajlanıyor. Bu nedenle de, oyun çağındaki çocuklar ilaç zehirlenmesi riskiyle karşı karşıya. Ülkemizde 1 ile 5 yaşarasındaki çocuk ölümlerinin yüzde 10'u kaza ve zehirlenmelerden. Son yıllarda depresyon ilaçlarının kullanımının yaygınlaşması nedeniyle, bunlara bağlı zehirlenmeler de arttı."

Güvenli ambalaj şart

Çocukları ilaç zehirlenmelerinden koruyacak esas önlemin, ilaçların çocukların açamayacağı şekilde ambalajlanması olduğunu vurgulayan Hatun, bu uygulamanın ABD'de 1970'te başlatıldığını ve aspirin zehirlenmesi sayısının altı yılda 8 bin 146'dan 3 bin 575'e düştüğünü anlattı. Hatun, "Güvenli ilaç paketleme yöntemleri geliştirilmesi ve bunların artan oranlarda kullanılmasıyla zehirlenmeler azalır. Örneğin 1970 yılında ABD'de beş yaşın altında 226 zehirlenmeye bağlı ölüm meydana gelirken, 1990'da yalnızca 49 ölüm görülmüş. Ülkemizde de sık kullanılan ve tehlikeli zehirlenmelere neden olan ilaçlar kilitli kutu ile ambalajlanmalı" diye konuştu.

EK.6-3:

AKŞAM GAZETESİ / 01.01.2001

Haberin adresi:<http://www.aksam.com.tr/arsiv/aksam/2001/01/01/yasam/yasamprn12.html>**EVLER GÖRÜNMEZ TUZAKLARLA DOLU**

Vazgeçilmez özellikteki eşyaların dikkatli kullanılmaması halinde, adeta 'bubi tuzağı' gibi yaşama mal olabileceği vurgulanarak, hastanelerin acil servislerine başvurmada dördüncü sırayı ev kazalarının aldığına dikkat çekildi. Aygaz firması tarafından ev kazalarıyla ilgili hazırlanan kitapçıkta, evdeki 'sessiz tehlikelere' işaret edildi. Islak bezden şampuana, prizden topa, cam eşyadan sivri oyuncığa kadar her türlü eşya olabileceği belirtilerek, ev kazalarının ölümcül olabileceğine değinildi. Yanıkların, evlerde en sık rastlanan ciddi yaralanmalar olduğunun kaydedildiği kitapçıkta, diğerleri ise şöyle sıralandı: 'Haşlanmalar, elektrik çarpmaları, düşmeler ve kırılmalar, kesici ve delici aletlerle yaralanmalar, şofben kazaları, boğulmalar, böcek sokmaları ve ısırıklar, zehirlenmeler.' Oysa hayat kurtarmanın bazı basit kurallara uymakla mümkün olabileceğine yer verilen kitapçıkta, şu önerilerde bulunuldu:

'Ateş yakma gereçlerini ortalıkta bırakmayın, sıcak sıvıları çocuklardan uzak tutun, yatakta sigara içmeyin, evde daima dolu bir yangın söndürücü bulundurun. Islak ortamda elektrikli cihaz çalıştırmayın, topraklı priz kullanın, aletleri kılavuzuna uygun kullanın, elektrikle uğraşırken lastik tabanlı ayakkabı giyin. Merdivenleri iyi aydınlatın, kıvrık halı kenarını düzeltin, banyo küvetinin tabanını kaymayı engelleyen malzemelerle kaplayın, kaygan yüzeylerin temizliği sırasında yaşlıları ve çocukları uzak tutun.'

EK. 6-4:

MİLLİYET GAZETESİ / 14.08.2001

Haberin adresi: <http://www.milliyet.com/2001/08/14/son/sontur06.html>

ANNELER ÇOCUKLARINIZI EVDE BESLEDİĞİNİZ ÇİÇEKLERDEN KORUYUN

Evlerimizdeki güzel görünüşlü, hoş kokulu süs bitkilerinin bazılarının göründükleri kadar masum olmadıkları bildirildi. Bazı süs bitkilerinin insan hayatını tehlikeye sokabilecek kadar zehirli olduğuna işaret edildi.

Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarisi Bölüm Başkanı Yrd. Doç. Dr. Hasan Yılmaz, yaptığı açıklamada, evlerimizin daha güzel bir görünüm kazanması için bakılan, hoş kokulu süs bitkilerinin özellikle çocuklar için tehlike oluşturduğunu belirtti.

Süs bitkilerinin bir kısmının bilinçsiz olarak yenilmesi halinde zehirlenmelere bile neden olabileceğine dikkati çeken Yılmaz, ancak süs bitkilerinden vazgeçilmemesi gerektiğini kaydetti. Hasan Yılmaz, süs bitkilerinin özellikle çocukların rahatlıkla ulaşamayacakları yerlere yerleştirilmeleri gerektiğine işaret etti.

Yılmaz, bir çocuk şefkatiyle büyütülen ve evlerde yaygın olarak rastlanan zehirli süs bitkilerinden bazılarını ve özelliklerini şöyle sıraladı:
Çuha çiçeği: Özellikle çiçekleri üzerindeki salgı tüyleri zehirli. Bu tüylere dokunulduğunda deride kaşıntı ve kızarıklığa neden oluyor.

Duvar sarmaşığı: Yaprak dökmemesi nedeniyle fazla tercih edilen bu bitkinin özellikle yaprak ve meyveleri zehirli olup, yenildiğinde ağırlı nefes almaya neden olmakta ve kişiyi komaya sokabiliyor.

Düğün çiçeği: Zehirli olan bitkiden yenildiği takdirde, dil ve boğazda şişme, mide iltihabı hatta çok şiddetli ishal sonucu ölüme bile neden olabilir.

Fil kulağı: Bu bitki ağızda çiğnendiği veya yenilmesi halinde ağızda ve boğazda yanma, dilde şişme, bulantı kusma ve ishale neden oluyor.

Herdem taze: Süs bitkisinin meyve kısmı zehirli. Özellikle çocuklar için çekici bir görünüme sahip olan meyveleri yenildiğinde, bulantı, karın ağrısı, gözbebeklerinin büyümesi ve uyuşukluğa yol açıyor.

İnci çiçeği: Yenildiği takdirde, bulantı, tükürük salgısında çoğalma, kusma, baş ağrısı, baş dönmesi, nabız atışlarında sıklaşma ve düzensizlik gibi zehirlenme belirtileri gösteriyor.

Kızkalbi: Çok miktarda yenilmesi halinde, bulantı, kusma ve ishale neden oluyor.

Lale: Zehirli kısmı soğanı. Soğanına temas edildiğinde deri iltihabına ve deride yanmaya sebep olur. Yenildiğinde ise hafif sindirim sistemi bozukluğuna yol açıyor.

Nergis: Güzel kokulu bitkinin zehirli kısmı soğanı olup yenmesi halinde bulantı, kusma, titreme ve kasılmalara neden oluyor.

Zakkum: Çiçeğin yapraklarında bulunan sütü zehirli. Özellikle çocuklar için tehlikeli.

Noel yıldızı: Bu bitkinin sütü (lateksi) zehirli. Sütünün temas ettiği bölge tahriş oluyor. Ağızdan alındığında ise ağız ve boğaz tahrişleri, mide ve ince bağırsak iltihapları, kusma, ishal, gözbebeğinde büyüme, baş dönmesi ve şuur bulanıklığına sebep olduğu belirlenmiş.

Zambak: Zehirli kısmı soğanı yenildiğinde, kusma, kalp atışlarında düzensizlik ve solunum felci gibi belirtileri olan zehirlenmelere yol açabiliyor.

Yılmaz, tüm bu tehlikelerine rağmen süs bitkilerinin insanların günlük yaşamlarında birçok olumlu etkileri de bulunduğunu belirterek, "Yeter ki insanlar bitkilerini bilinçli olarak yetiştirsinsinler ve tehlikelerinden haberdar olsunlar" diye konuştu.

EK. 6-5:

ZAMAN GAZETESİ / 06.06.2001

TEHLİKE EVİN İÇİNDE

Ev içinde meydana gelen kazalar, bazen bir yetişkine bazen de hiçbir şeyden haberdar olmayan çocuğunuza zarar verebilir. Birçok haberde dram olarak izlenen, ölümlü sonuçlanan şofben kazaları gibi diğer ev kazaları da kalıcı sakatlanmalara, yanıklara yol açabilir.

Dr. Şahi Kuray, ev kazalarına karşı ebeveynlerin dikkatli olması gerektiğini, çılgılık, inleme, cam kırılma gibi sesler duyduklarında bunun bir ev kazasına işaret olabileceğini belirtiyor. Benzer şekilde yanık kokularının, gaz kokusunun ve elektrik prizinden çıkan dumanın da bir ev kazasının göstergeleri olabileceğini ifade eden Kuray, kişilerdeki saldırganlık, aşırı durgunluk, solumada güçlük, gırtlak takılması hissi, konuşmada yavaşlık, anlaşılmaz mırıltılar ve sersemlik halinin de kazanın meydana geldiğini gösterebileceğini kaydediyor. En sık rastlanan ev kazaları arasında yanmalar, haşlanmalar, elektrik çarpmaları, şofben zehirlenmeleri, kırılmalar olduğunu dile getiren Dr. Şahi Kuray, kazaların meydana gelmemesi için bazı önlemler alınması gerektiğini kaydediyor.

Çocuklar risk altında

Dr. Şahi Kuray, çocukların kazalara daha fazla maruz kaldıklarını, etraflarındaki nesnelere aşırı ilgi gösterdiklerini, zamanlarının çoğunu etrafi kurcalamak ve öğrenmeye çalışmakla geçirdiklerini, el ve vücut maharetlerinin yetişkinlerden daha az olması nedeniyle risk altında olduklarını vurguluyor. Kuray, çocukların öğrenme yollarından birinin de buldukları nesnelere ağızlarına sokmak olduğunu, ev aletlerinin kablolarının, prizlerin ve muslukların ilgi alanları olduğunu, delik ve küçük aralıklara çivi, firkete, tel, kibrit çöpü gibi nesnelere sokmayı sevdiğini belirtiyor. Yürümeye başladıklarında daha çok tehlike gösteren noktalara kolayca ulaşabileceklerini, lavabo altı gibi alçak dolaplarda duran kimyasal temizleyicilere kolayca ulaşip bunları içebileceklerini kaydediyor.

Tedbirinizi alın!

Çocukların konuşmayı öğrendikleri dönemde soru sormayı da öğrendiklerini, ancak yargılama ve karar verme yetenekleri olmadığını ve anlama kabiliyetlerinin kısıtlı olduğunu ifade eden Kuray, çocukların sıcak bir cismin kendilerine zarar verip veremeyeceğini kestiremeyeceklerini, keskin nesnelere kendilerine nasıl zarar verebileceğini anlayamayacaklarını bu nedenle kazalarla daha kolay karşılaşabileceklerini dile getiriyor.

Kutay, büyüklerin, çocukların kazaya maruz kalmamaları için, emniyetli hareket ederek çocuğa örnek olmaları, çocukları evde yalnız bırakmamaları gerektiğini belirtiyor. Ev kazalarındaki çocuk yaralanmalarının yüzde 90'ının çocuklar yalnızken oluştuğunu vurgulayan Kuray, yutulabilecek küçük nesnelere çocukların ulaşabilecekleri yerlere konulmamasını da öneriyor. Kuray, hazırladığı

internet sitesinde de birçok konuda bilgi almak isteyen hastalara yardımcı oluyor.
"sahikuray.homestead.com"

Evdeki sessiz tehlikeler nelerdir?

Banyo: Islak bez, sıcak su, makas, elektrikli ısıtıcı, sabun ve deterjan, tıraş bıçağı, çamaşır makinası, şampuan, saç kurutucu, priz, şofben...

Çocuk Odası: Top, patlayıcı oyuncaklar (maytap, çatapat), vurucu oyuncaklar (sivri uçlu oklar), küçük parçalı oyuncaklar, yayla kurulan oyuncaklar...

Oturma Odası: Prizler, soba ve ısıtıcılar, cam sehpa ve cam eşya, muhtelif seramik eşya, bazı zehirli ev bitkileri.

Mutfak: Kibrit, çakmak, tüpgaz, çatal, bıçak, ağır metal tencere, tüm elektrikli ev aletleri, cam eşya, tabakçanak, rende, ilaçlar... (Gülten Sarı / ANKARA (Zaman))

EK. 6-6:

VATAN GAZETESİ / 28.10.2004

ÇOCUĞUNUZU KAZALARDAN KORUYUN

Çevresini merak edip, her şeyi bilip, öğrenmek ve dokunmak isteyen çocukların görünmez kazalar yaşadığını belirten uzmanlar, evde, bahçede, sokakta meydana gelen beklenmeyen kazaların aslında önlenebilir olduğunu, basit tedbirlerle çocuklara güvenli ortam sağlanacağını ifade ediyorlar.

Bursa Sağlık Müdürlüğü Ruh Sağlığı ve Sosyal Hastalıklar Şubesi Müdürü Doktor Ruhi Berkem, çocukların neyin tehlikeli ve zararlı olduğunu bilmediğini kaydederek, "Bu durumda anne ve babaya düşen görev, tehlikeli durum ve nesnelere önceden düşünüp bunlarla ilgili tedbir almak ve tehlikeli olabilecek kavramları çocuğa öğretmektir" dedi.

Çocukların evde yalnız başına bırakılmaması gerektiğini, kibrit, çakmak gibi yakıcı maddelerle çocuğun erişebileceği yerlerde elektrik kordonları ve cihaz bulunmaması gerektiğini kaydeden Berkem, "Çocuk anne-babanın hareketlerini izler ve onlar gibi davranmayı öğrenir. Anne-baba evde, sokakta ve trafikte çocuğa iyi örnek olmalı ve çocuğa kazalardan korunmak için nasıl davranması gerektiğini sık sık anlatmalıdır. Kazalar anne-babanın veya çocuğun yorgun, dikkatsiz olduğu veya işleri acele halletmeye çalıştığı durumlarda daha fazla görülmektedir. Çocuğun da, aç veya huzursuz olduğu durumlarda daha çok kazaya maruz kaldığı bilinmektedir. Bu gibi durumlarda kaza riskinin fazla olduğunu bilmek ve daha dikkatli davranmak gerekir" diye konuştu.

Ruh Sağlığı ve Sosyal Hastalıklar Şubesi'nin kazalardan korunma uyarıları şöyle sıralanıyor:

- Anne-baba çocuğu evde tek başına ya da küçük kardeşiyle yalnız bırakmamalıdır.
- Çocuk tanımadık, yabancı biriyle yalnız bırakılmamalıdır.
- Kırılacak eşyalar, makas, bıçak gibi kesici aletler çocuğun ulaşamayacağı yerlerde tutulmalıdır.
- Zehirli olabilecek her ürün (temizlik malzemeleri, ilaç, kozmetik malzemeler vb.) yüksekte duran ve kilitli dolaplarda saklanmalı, tehlikeli olabilecek sular (çamaşır suyu vb.), su şişesi, gazoz şişesi gibi karışabilecek kaplara konmamalıdır.
- Çocuğun erişebileceği yerlerde elektrik kordonları bulunmamasına, tüm prizlerin önünün kapalı olmasına dikkat edilmelidir.
- Kibrit ve çakmak gibi yakıcı aletler çocuğun ulaşamayacağı yerlere konmalıdır.
- Ocağa bulunan tava, çaydanlık gibi eşyalar ocağın arka gözündeki ve sapları uzak köşeye dönük olmalıdır.
- evde soba yanıyor ise etrafı mutlaka korkulukla çevrilmeli, çocuğun takılıp düşebileceği eşyalar sobanın etrafında bulundurulmamalıdır.
- Çocuk banyo yaptırılmadan önce suyun ısısı mutlaka dirsekle kontrol edilmelidir.
- Tüpler mümkünse çocuğun ulaşamayacağı bir dolapta tutulmalıdır.
- Çocuğun yanında ve onunla ilgilenilirken kesinlikle sigara içilmemelidir.
- Çocuğa ilaç içirilirken şeker, tatlı v.s. diyerek kesinlikle kandırılmamalı, içtiğinin ilaç olduğu ve kendi başına almaması gerektiği anlatılmalıdır. İlaç, çocuğun ulaşamayacağı bir yükseklığe ve kapalı bir yere konulmalıdır.
- Çocuğun ulaşabileceği uzunlukta masa örtüleri kullanılmaktan kaçınılmalı, masa

- örtüsünü çekerek tatsız bir olaya neden olabileceği unutulmamalıdır.
- Çocuğun yatağının çok yumuşak ve cam kenarında olmamasına dikkat edilmelidir.
 - Çocuğun karyolasındaki veya beşiğindeki korkuluk aralıklarının çocuğun başının geçemeyeceği kadar dar olmasına özen gösterilmelidir.
 - İki yaşından küçük bebeklerde uyurken yastık kullanılmamalıdır.
 - Bebek sırt üstü veya yan yatırılmalı, yüzükoyun yatırılmamalıdır.
 - Yumuşak tüylü oyuncaklar ve battaniyeler çocuğun yatağına konulmamalıdır.
 - Çocuk çok çabuk boğulabilir. Bu yüzden çocuk su dolu kova, havuz, su birikintisi, küvet v.s. gibi yerlerin yanında asla yalnız bırakılmamalıdır.
 - Çocuğun hava yolları oldukça dardır. Genellikle cisimleri ağzına alır ya da burnuna sokar. Bu nedenle üzüm, fıstık, çekirdek, leblebi gibi yiyecekler yalnızken verilmemelidir.
 - Toplu iğne, düğme, tespih, bozuk para gibi küçük cisimler çocuğun ulaşamayacağı yerlerde bulundurulmalıdır.
 - Çocuğa oynaması için nefes almasını önleyerek boğulmasına neden olabilecek naylon torba veya balon gibi malzemeler verilmemelidir.
 - Çocuğun oyun oynadığı yerin cama ve balkona yakın olmamasına dikkat edilmelidir.
 - Yemek pişirilirken, sıcak şeyler yiyip-içerken çocuk kucağa alınmamalıdır.
 - Çocuğun yere takılarak düşme tehlikesine karşı, halının ve kilimin katlanmamasına, kaymamasına dikkat edilmelidir.
 - Çocuk düşme tehlikesine karşı yalnız başına yüksek bir yerde bırakılmamalıdır. Altının değiştirildiği yer yüksekte ise, mutlaka bir el çocuğun üstünde tutulmalıdır.
 - Yürüteç kullanılıyorsa, zeminin düzgün olmasına, etrafta takılacak bir şey olmamasına dikkat edilmeli ve bebek yürüteçteyken yalnız bırakılmamalıdır.
 - Merdiven inişlerinin güvenli ve korunaklı olmasına dikkat edilmelidir.
 - Çocuk köpek, kedi gibi hayvanlarla yalnız bırakılmamalıdır.
 - Çocuk dışarıda yalnız bırakılmamalı, dışarıdaki oyun alanının güvenli, tehlikelerden uzak olmasına dikkat edilmelidir.
 - Çocuğun uzun süre güneşin altında kalmamasına dikkat edilmelidir.
 - Çocuğa trafik eğitimi vermeye mümkün olduğunca erken dönemde başlanmalıdır.
 - Çocuğun tek başına karşıdan karşıya geçmesine izin verilmemelidir.
 - Anne-baba ve çocuk gece yürürken parlak, rahatlıkla görülebilecek renkte giysiler tercih etmelidir.
 - Çocuk 10 yaşına kadar arabanın ön koltuğuna oturtulmamalıdır.
 - Çocuk arabada arka koltuğa oturturulmalı, çocukla birlikte bir büyük arka koltuğa oturmalıdır.
 - Üç yaş ve altındaki çocuklar arabada arka koltuğa yerleştirilmiş yaşına uygun bebek koltuğuna veya arka koltukta annesinin kucağında oturmalıdır.
 - Çocuk arka koltukta otururken, arabanın kapıları mutlaka kilitli tutulmalıdır.
 - Araba durduğu zaman çocuk arabadan mutlaka kaldırım tarafındaki kapıdan indirilmelidir.
 - Çocuk arabada kısa süreli bile olsa yalnız bırakılmamalıdır.
 - Anne ve babanın bazı basit önlemleri alması, bu kazaların önemli bir bölümünün önlenmesini engelleyebilir".

EK. 6-7:

SABAH GAZETESİ/ 01.03.2005

ÇOCUKLARI EVDEKİ KAZALARDAN KORUYUN

Ev kazaları nedeniyle ölen ya da sakat kalan çocuklar için, sivil toplum örgütleri harekete geçti. Hastanelere tıbbi cihazlar bağışlanıyor, ailelere çocukları kazalardan koruma dersleri veriliyor.

Türkiye'de her gün bir uçak dolusu çocuk ölüyor. 5 yaş altındaki bin çocuktan 42'si hastalık ve ev kazaları nedeniyle hayata veda ediyor. Araştırmalara göre, en tehlikeli yerler banyo ve mutfak. Bir anlık dikkatsizliğin yol açtığı dramatik kazalardan çocukları korumak için sivil toplum örgütleri harekete geçti. Türkiye Bankalar Birliği, Çocuk Acil Tıp ve Yoğun Bakım Derneği ve Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV), ortak yürüttükleri "Türkiye'nin geleceği için çocuklara sağlıklı bir gelecek" projesi ile çocuk ölümlerini ve sakat kalmaları azaltmaya çalışıyor. Proje kapsamında hastanelere tıbbi cihazlar bağışlanıyor, ailelere ilk yardım eğitimi veriliyor. Projenin ilk adımı olan Diyarbakır'da, hastanelere bağışlanan son teknoloji tıbbi cihazlar, çocuklar ve aileleri için umut kaynağı oldu. Şimdiye kadar Diyarbakır, Van, Şanlıurfa, Bingöl, Kocaeli, İstanbul olmak üzere altı ilde sekiz hastaneye tıbbi cihaz bağışı yapıldı.

İLK 5 DAKİKA ÖNEMLİ

Proje kapsamında Diyarbakır'da ailelere eğitim veren Çocuk Acil Tıp ve Yoğun Bakım Derneği'nden; Prof. Dr. Metin Karaböcüoğlu, Doç. Dr. Agop Çıtak ve Doç. Dr. Demet Soysal ilk yardımın, çocuğun kaza geçirdiği ilk beş dakikada beyin ölümünün gerçekleşmemesi açısından önemli olduğunu belirterek, eğitimlerin süreceğini bildirdi.

EK. 6-8:

AKSIYON HAFTALIK HABER DERGİSİ SAYI: 546/ 26.05.2005

TEDBİRİNİZİ ALIN, EV CANAVARI OLMAYIN

Açık unuttuğunuz ocak, fişte takılı bıraktığınız ütü, köşeli mobilyalar, ortalıkta bırakılan boncuk ya da ilaçlar. Evlerimizde ne kadar sessiz dursa da aslında hepsi birer tehlike. Çünkü 112 acil servislere gelen telefonların yüzde 90'ını bu eşyalardan kaynaklanan ev kazaları oluşturuyor. Bu kazalardan en fazla etkilenenler ise çocuklar. Sağlık Bakanlığı uyarıyor: "Tedbirinizi alın, ev canavarı olmayın"

"Kızımın burnuna boncuk kaçtı, nefesi çıkmıyor." Telefondaki bu ses, beklenmedik bir anda meydana gelen ev kazasının telaşlandırdığı bir anneye ait. Gerçekten de dikkatsizlik ve tedbirsizlik neticesinde ortaya çıkan ev kazaları, daha çok 1-7 yaş arası bebekleri/çocukları hedef alıyor. Türkiye genelinde hizmet veren 'Alo 112' Acil Sağlık Hizmetleri, her yıl işte buna benzer 40 bin civarında 'imdat' ihbarına muhatap kalıyor. Sağlık Bakanlığı da büyükleri bu yüzden uyarıyor: "Tedbirinizi alın, ev canavarı olmayın!"

Ev, insanın kendini en güvende hissettiği mekan aslında. Ancak, uzmanlar, farklı görüşte. Onlara göre, açık unutulmuş bir ocak, fişe takılı bırakılan bir ütü, köşeli bir mobilya ya da ortalıkta duran küçük bir boncuk, kesici alet, ilaç ve tabanca her an tehlikeye dönüşebilir. Yani, özellikle günün büyük bölümünü evde geçiren, eşyaları karıştırma meraklısı bebek ve çocuklar büyük risk altında. Uzmanlar, en fazla rastlanan ev kazalarını boğulmalar, yanmalar, zehirlenmeler ve çeşitli şekillerde yaralanmalar olarak sıralıyor.

Boğulma vakaları, solunum yoluna yabancı cisim kaçması; bozuk para, toplu iğne, mücevher, düğme, boncuk ve tesbih yutulmasıyla gündeme geliyor. ortalıkta bırakılan ilaçlar ile açıkta unutulmuş çamaşır suyu gibi temizlik malzemelerinin çocuklar tarafından içilmesi veya teneffüs edilmesi, zehirlenmelere sebep oluyor. Acil servislere yapılan başvuruların önemli bir bölümü ise yanık vakalarından. Kızgın soba, içi kaynar su dolu bardak, çaydanlık, tencere, ütü, kibrit, çakmak ve ocaklar, bir anda kâbusa dönüşebiliyor. Merdivenler, pencere ve mobilyalar da risk oluşturan diğer unsurlar olarak sayılıyor.

Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Daire Başkanı Dr. Fazıl İnan, en hayati vakaların solunum yolu tıkanıklıklarında yaşandığını, bunların ölümlerle bile sonuçlanabildiğini söylüyor. Üç yaş altında çocukların solunum yollarının çok dar olduğunu ifade eden İnan, bebek ve çocukların etrafta buldukları cisimleri ağızlarına aldıklarını aktarıyor. Kuruyemişler, mısır, şeker, sosis gibi küçük ve yuvarlak hatlı tüm besinlerin de istenmeyen durumlara yol açtığını vurguluyor.

Evde tedbir almak şart

Söz konusu kazalara maruz kalmamak, ilk etapta evde gerekli tedbirleri almayı ve daha dikkatli olmayı gerektiriyor. Elbette, ne kadar önlem alınsa da kazaların önünün kesilmeyeceği de bir gerçek. İşte, kaza meydana geldiği anda evde nelerin yapılacağı konusu burada önem kazanıyor. "Soluk borusuna kaçan cisimlerin,

çocukların sırtına vurarak çıkarılması, yanan yerin soğuk suya tutulması” hemen herkesin ilk anda başvurabileceği basit yöntemler. Fakat, Türkiye’de henüz sağlıklı bir ilk yardım bilincinin oluştuğundan bahsedilmiyor. Buna dikkat çeken Fazıl İnan, “Bizim üzerinde durduğumuz husus ebeveynlerin ve bakıcıların ilk yardım eğitimi almaları gerektiği. Bazı durumlarda ilk müdahaleyi kendileri yapacakları için basit bir müdahale bile insan hayatını kurtarabilir” diyor. İnan, kulaktan duyma bilgilerle ilk yardımda bulunulmasının tehlike içerdiğine değiniyor diğer yandan.

Bu noktada, şu uyarılarda bulunuyor: “112 Acil Servisi aramadan önce yapılan bazı müdahaleler, ciddi sıkıntılara yol açabilir. Örneğin, temizlik malzemesi için biri kusturulmamalı. Aksi halde, yemek borusunda ağır yanıklar, sindirim sisteminde kalıcı sakatlıklar oluşur. Yine, yanık vakalarında, yanan yere yoğurt, diş macunu, krem tarzı şeyler sürmek tehlikeli. Bunlar, tedaviyi güçleştirir. Yanan yere ayakkabı boyası bile sürenler var. Artık böyle şeylerden vazgeçilmeli.”

NELER YAPILMALI, NELER YAPILMAMALI

Ev kazalarının önlenmesinde en büyük görev, anne babalara düşüyor. O halde, Sağlık Bakanlığı’nın şu uyarılarına kulak vermeli:

Toplu iğne, mücevher, düğme, boncuk, tespih ve diğer tüm küçük cisimleri bebek ve çocukların ulaşamayacakları yerlerde bulundurun.

Bebek veya çocuğunuzun oynadığı oyuncakların yaşına uygun olmasına dikkat edin ve oyuncaklarını düzenli olarak kontrol edin.

Oyuncaklarda sivrilen ve parçalanmaya hazır hale gelen kısımlar, bebek ve çocuklar için önemli riskleri de beraberinde getiriyor.

Bebeklerin birkaç santimetre derinliğinde suda boğulabileceğini unutmayın. Bu nedenle içi su dolu küvet, leğen veya kovaları boş tutun.

Bebek ve küçük çocuklar yıkanırken kapı veya telefona cevap vermek için onları yalnız bırakmayın.

Bütün ilaç, kimyasal temizlik maddelerini ulaşamayacakları yerlerde ve orijinal kaplarda saklayın. Su, süt, yoğurt kaplarını bu maddelerin saklanması için kullanmayın.

Evinizde zehirli bitki bulundurmayın.

Hava gazı ve soba zehirlenmelerine karşı önlemlerinizi alın. Özellikle geceleyin, sobanızı yaktıktan sonra bebek ve çocuklarınızı, soba yanan odada uyumaya bırakmayın. Soba boru ve bacalarını düzenli olarak temizletin ve rüzgarlı havalarda çok daha dikkatli olun.

Eğer varsa, evdeki ateşli silahları çocukların ulaşamayacağı yerlere koyun. Çocukların, silahın varlığından bile haberi olmasın. Silahı, kesinlikle çocukların yanında temizlemeyin. Kurşunları, silahtan ayrı saklayın.

112 ACİL SERVİSE GELEN İHBARLARDAN BAZILARI

Çocuğum nefes alamıyor, yüzünde morarma var ne yapmam lazım?

Çocuklarım galiba sobadan zehirlendi, ayakta duramıyorlar. Kızımı ise uyandırmaya çalışıyorum ama uyanmıyor.

Çocuğumun bacağı birdenbire ters döndü ne yapmam lazım?

Kızımın burnuna boncuk kaçtı, nefesi çıkmıyor.

1 yaşındaki oğlum 100 bin lira yuttu, ayaklarından tutup sallıyorum ama çıkmıyor.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Anonim, Design-Arena, Çocuk Mobilyası 92, Tasarım 34, 1993.
- Asatekin, M., Endüstri Tasarımında Tasarım Ölçütlerine Bütünsel Bir Yaklaşım, Ankara: Ortadoğu Teknik Üniversitesi Dergisi, 1974.
- Acar Levent Mustafa, Çocuk Gereksinmelerine Yönelik Ürün Satış Birimlerinde İç Mekan Tasarımı, Yüksek Lisans Tezi, H.Ü., S.B.E., İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Ana Sanat Dalı, 2001.
- Algier L., 0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin En Sık Görülen Ev Kazalarına İlişkin Bilgi, Tutum ve Davranışları, H. Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Uzmanlık Tezi, Ankara, 1985.
- Alwash R., M. Mc Carthy, M. Measurig, Severity of İnjuries to Children from Home Accident, Arch Dis Child, No: 63.
- Anarat G. Altıntaş, A.E. Galı, N. Aksaray, Çukurova Bölgesindeki Çocukluk Çağı Zehirlenmelerinin Değerlendirilmesi, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi.
- Arıkan D., N. Bölükbaş, Y.Z. Ayık, 0-16 Yaş Grubu Çocuklarda Yanık Etiyolojisi ve Sonuçları, Hemşire Dergisi, No: 47.
- Baker, D. M., C. Chiaviello, Household Electrical İnjuries in Children, AMJ. Dis Child, No: 143.
- Balıbey Muzaffer, Kırsal, Yarıkentsel ve Kentsel Yerleşim Yerlerinde Çocukluk Çağı Ev Kazaları ve Ev Kazalarına Yol Açan Etmenler, Uzmanlık Tezi, G.Ü. Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı, 2001.
- Bebeğe Hazırlık, www.doktorhakan.com/osa/cs/ab2.html, 10.12.2002.
- Bebek Odası, www.hamileegitim.com/oda.asp, 09.12.02.
- Bertan M., B. Çakır, Halk Sağlığı Yönünden Kazalar, Ankara: Güneş Kitap Evi, 1995.
- Beyaz Yayınları, Anne-Baba ve Çocuk Rehberi, 1. baskı, İstanbul: 1998.
- Bilir Ş. ve P.Adiyaman, Her Yönüyle Çocuğumuz, İstanbul: Alkım Yayınevi, 1997.
- Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu, Facts For Life-Sağlığa Ulaştıran Gerçekler, New York: 2003, 3. ed.
- Brandenburg Mark A., Child Safe: A Practical Guide for Preventing Childhood İnjuries, Three Rivers Press, New York 2000.
- Budak, Ebru S., Bebek Odası Nasıl Emniyetli Olur?, www.annecocuk.com/dekorasyon/emniyet.htm, 09.12.2002.
- Ceylan A., C. Bilgi, T. Özışık, Acil Servislerimize Gelen Çocuklardaki Zehirlenmelerin Değerlendirilmesi, Sağlık Dergisi (Sağlık Bakanlığı), No: 7, 1995.
- Conk Z., Çocuklarda Görülen Yanık Türleri, Yapılan İlk Uygulamaların Belirlenmesi ve Yanığı Etkileyen Sosyo-Demografik Etkenlerin İncelenmesi, E. Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, No: 8.
- Çakır H., Çocukların Algılanmasında Etkili Olan Mimari Parametrelerin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, 1997.
- Çınar Nursan Dede, "0-6 Yaş Çocuklarda Annenin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği'nin Geliştirilmesi ve Çocuktaki

Kazaları Önlemede Annelere Verilen Eğitimin Etkisi“(Doktora Tezi, İÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Ana Bilim Dalı, 1999)

- Çocuk Odalarında Farklı Renkler, Espas 2000 Dergisi, 2000.
- Demiray, Nükhet, Bebeğinizin Odasını Hazırlarken, <http://gebelik.org/dosyalar/bebekodasi.html>, 09.12.2002.
- Demiroğlu A., İ Ercağan, S. İskurt, S. Öztürk, Ç. Güler, Yenikent Belde Merkezinde Evlerde Kaza Riskini Arttıracak Risk Faktörlerinin ve Bunların Son Altı Ayda Görülen Kazalar ile Bağlantılarının Belirlenmesi, Doktor Genel Tıp Derleme Dergisi, 3/3.
- DİE, Türkiye’de İl ve İlçe Merkezlerinde 1-4 Yaş Grubunda Nedene Özel Orantılı Ölüm Hızları, 2003.
- Dr. Göktürk Gülay, Çocukluk Döneminde Sakatlığa Neden Olabilecek Kazalar ve Alınabilecek Önlemler, Hemşirelik Bülteni, Cilt II, Sayı: 5.
- Dramalı A., Ü. Güler, Ş. Özden ve D. Dallı, 1. Ulusal Ana ve Çocuk Sağlığı Hemşireliği Sempozyumu Kitabı, İstanbul: İ.Ü. Basımevi, 1992.
- Ecevit Çiğdem, Sanem Keskin, Leyla Öz, Özlem Kocabaş, Fatih Sarı, Tülay Kavaklı, Aysel Aydoğan, Çocukluk Çağında Zehirlenmeler , Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İzmir: 2003.
- Ege R., Solumun Yolları Yabancı Cisimleri, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, No: 3, 1986.
- Endüstri Tasarımında Tasarım Ölçütlerine Bütünsel Bir Yaklaşım, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Dergisi, Ankara, 1974.
- Eriç, Murat, Yapı Fiziği ve Malzemesi 2 ,İkinci basım İstanbul Literatür yayıncılık, Nisan 2002.
- Erkal S., Ş. Şafak, Ev Kazalarına Neden Olan Konut Faktörlerinin İncelenmesi, Sağlık Dergisi (Sağlık Bakanlığı), Sayı: 66, 1994.
- Ertuğrul Yasemin, 0-6 Yaş Çocukların Ev Ortamlarının Düzenlenmesi Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, G.Ü., S.B.E., Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Bölümü, Ankara 1994.
- Gander M.J. ve H.W. Gardiner, Çocuk ve Ergen Gelişimi, Ankara: İmge Yayınevi, 1998.
- Gardner Howard, Developmental Psychology and Introduction Lütile Brown, U.S.A. 1978.
- Genç G., Çocuklarda Kostik Özafagust Yanıkları , Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, No: 4.
- Genç G., N. Tuğman, Çocuklarda Gözlemlenen Zehirlenmeler ve Annelerin Konuya İlişkin Bilgi ve Uygulamalarının İncelenmesi, E.Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi.
- 1973.
- Gilberg , Lynne, Ideas For Great Kids Rooms, USA: Sunset Boks, 4 th printing 1996.
- Gitmez Ali, 0-5 Yaşlarında Zihinsel Gelişme, Ankara: Maya Matbaacılık, 1977.
- <http://gebelik.org/dosyalar/bebekodasi.html>.
- <http://kaarmls.com/childproofYourHome.htm>.
- <http://tip.erciyes.edu.tr/anabil/ichastaliklari/zehirlenmeler.htm>
- http://www.cocuksagligidernegi.org/cocuk_guvenligi/guvenlik_kontrol.html
- http://www.gebelik-rehberi.com/bebek_cocuk/guvenlik.asp

- http://www.gebelik-rehberi.com/bebek_cocuk/guvenlik.asp
- <http://www.health.qld.gov.au/phs/Documents/shpu/12685d.pdf>
- <http://www.health.qld.gov.au/phs/Documents/shpu/12685d.pdf>
- <http://www.health.qld.gov.au/phs/Documents/shpu/12685d.pdf>
- Hu X., D. Wesson, B. Kennedy, " Hole İnjuries to Children" , Can J Pub Health, No: 84, 3, 1993.
- İlal, G. Koptagel, Ruhsal Etkileşim Açısından Çocuk ve Aile, Aile ve Çocuk Dergisi, 1981, No:2.
- Jersild Arthur T., Çocuk Psikolojisi, çev. Gülseren Günçe, Ankara: Sevinç.
- Kalas J.H., Drowning and Near Drowning; Nelson Text book of Pediatrics, 16. ed. , Berhman, Kliegman, Jenson (eds.), W.B., Saunders Company, 2000.
- Kalınkara, Velittin, Konutta İç Dekorasyon, Ankara:Teknik Yayınevi, 2001.
- Kanbay, H., Çocuk Odaları, Art Dekor AD, 3, 6, 1993.
- Karakaş N., 0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin En Sık Görülen Ev Kazalarına İlişkin Bilgi ve Davranışları, Yüksek Lisans Tezi, İ.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Ana Bilim Dalı, 1988.
- Kavaklı A., Çocukluk Yaşlarında Büyüme ve Gelişme, İstanbul: Hilal Matbaacılık, 1992.
- Kavaklı A., S. Savaşer, G. Görak ve S. Erdoğan, 0-6 Yaş Grubundaki Karşılaşılan Kaza Türleri ve Sıklığı , Hemşirelik Bülteni, No: 7.
- Kılıç M., Çocukluk Çağı Güvenlik Eğitimine Gelişimsel Yaklaşım, E.Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, 1995.
- Kılıçarslan Fatma, Farklı Sosyo Ekonomik Düzeylerdeki Anaokulu Çocuklarının Okumaya Hazır Olma Durumu, Yüksek Lisans Tezi, H.Ü., S.B.E., 1997, s. 9.
- Kızıl , F. , Toplumsal Geleneklerin Konut İçi Mekan Tasarımına Etkisi ve Toplumsal Geleneklerimizi Daha İyi Karşılacak Konut İçi Fiziksel Koşullarının Belirlenmesi, İstanbul: I.D.G.S.A., Yayın No:81, 1978.
- Laflamme L. and E. Eilert Peterson, İnjuries to Preschool Children in a Home Setting: Patterns and Related Products, Acta Pediatr, No: 87.
- Levene S., Preventing An Accidents, The Practitioner, No: 236
- Lowe A.J., W. Gonzales, Accidents and Emergencies: Preventing Childhood İnjuries , Current Pediatric Therapy, No: 16
- Morrison, A., Stone, H.D., Doraiswony, N., Ramsay, R., İnjuries Surveillance in An Accident and Emergency Department: A Year in the Life of Chirpp., Arch Dis Child, No: 80.
- Oğuzkan Şükran ve Güler Oral, Okul Öncesi Eğitim, İstanbul: Mili Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2002.Önal Müge A., Children in The Physical Environment an Approach to Design for Children: A Day-Care Center Proposal in Beytepe-Ankara, Yüksek Lisans Tezi, O.D.T.Ü., 1988.
- Oktay, Ayla, Yaşamın Sihirli Yılları:Okul Öncesi Dönem Epsilon Yayınları, İstanbul 2000.
- Öymen Gür Şengül ve Tülay Zorlu, Çocuk Mekanları, İstanbul: YEM Yayın, 2002.
- Özcan Yusuf Ziya, Baseline Survey for Early Childhood Development Programs to Be Launched in Twelve Provinces, Ankara: Unicef, 2003.
- Pearce John, Çocuklarda Büyüme, çev. Ankara: Emel Matbaası, 1996.
- Pillitenni Adele, Maternal Child Nursing, 4 th edition, 2003

- Postacı F., Çocukluk Çağı Kazaları, Yüksek Lisans Tezi, İ. Ü. Ana Çocuk Sağlığı Enstitüsü, 1992.
- Rivara P. F., M. Aitken, Prevention of Injuries to Children and Adolescents , Adv. Pediatr, No: 45.
- Rivara P.F., D. Grossman, Nelson Textbook of Pediatrics, 16 th. Edition, W.B. Saunders Company, 2000
- Rivora P.P., D. Grossman, Injury Control, Nelson Text Book of Pediatrics, 16. ed., Berhrman, Kliegman, Johnson (ed.), W.B. Saunders Company, 2000.
- S. Şahin, İstanbul İli 0-6 Yaş Grubu Çocuklarda Kaza Riskinin Framingham Güvenlik Araştırması İle Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İ.Ü. Çocuk Sağlığı Enstitüsü, 1994.
- Scholder J. S., Mitchell Jr., Ray A. W., Predictors of Injury Mortality in Early Childhood, Pediatrics, No: 100 (3).
- Smith Marjorie J., Julie A. Goodman and Nancy Lockwood Ramsey, Child and Family Concepts of Practice, 2nd. ed. , Mc Graw Hill Book Company.
- Stevens, D.C., Injury Prevention and Epidemiology in Barkın Mr. Pediatric Emergency Medicine Concept and Clinical Practice, St. Louise: Mosby Year Book, 1992.
- Tavşan Filiz, Trabzon Konutları Örneğinde Çocuk Odaları Mekan ve Donatı Özellikleri Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, K.T.Ü., F.B.E., Mimarlık Ana Bilim Dalı, 1999, s. 10.
- Tengilimoğlu Dilaver ile Özcan Kaynak, Ev Kazaları, Yeni Tıp Dergisi, Cilt 10, Sayı: 3, 1993.
- Thiersch, H. R., Die Wahl Des Richtigen Grundrisses Des Planen und Wohnen, BerlinBauverlag Gml, 1977.
- Toydemir, Nihat –Gürdal, Erol, Tanaçan, Leyla, Yapı Elemanı Tasarımında Malzeme, Birinci Basım, İstanbul: Literatür Yayıncılık, Temmuz 2000.
- U. S. Consumer Product Safety Commission, Consumer Safety Product Alert: Furniture Can Tip Over on Children , Washington D.C.
- U. S. Consumer Product Safety Commission, Consumer Safety Product Alert: New Standards for Window Guards To Help Protect Children From Falls, Washington D.C.
- U.S. Consumer Product Safety Commission, Consumer Safety Product Alert: New Standards For Window, Washington D.C.
- Uluğ Mücella, Niçin Oyun, İstanbul: Göçebe Yayınları, 1997.
- Uslu S., Evde Yaralanmalar Trafığı Solladı, Cumhuriyet, 27 Temmuz 1998
- Okul Öncesi Eğitim Programı Esin Yayınevi, İstanbul 2002.
- Ülgen Gülten ve Emel Fidan, Çocuk Gelişimi, İstanbul: Milli Eğitim Basım Evi, 2002.
- Üstünoğlu Ü., Ailelerin Okul Öncesi Dönemin Önemi Konusunda Bilinçlendirilmesi, Türkiye Aile Yıllığı, TC Başbakanlık Yayınları, Ankara: 1990.
- [www. arlingtonfamilyconnection.org](http://www.arlingtonfamilyconnection.org)
- [www. hekimce.com/konu.php?konu=171](http://www.hekimce.com/konu.php?konu=171).
- [www. radikal.com.tr/2001/01/03/turkiye/ozen.shtml](http://www.radikal.com.tr/2001/01/03/turkiye/ozen.shtml).
- [www. savealife.org/safety/childproofing--your_home.htm](http://www.savealife.org/safety/childproofing--your_home.htm).
- [www. superanne.com/saglik/zehirlenme_ilac-shtml](http://www.superanne.com/saglik/zehirlenme_ilac-shtml).
- [www. un.org.tr/who/dsopun03bolum4.htm](http://www.un.org.tr/who/dsopun03bolum4.htm)

- www.aap.org/advocacy/archives/summertips.htm.
- www.aap.org/family
- www.aap.org/mrt/ciaccidents.htm.
- www.ailem.com.
- www.allsands.com/kids/childsafetyhom-rjy-gn-hm/childsafetyinhome,
- www.allsands.com/kids/childsafetyhom-rjy-gn-hm/childsafetyinhome
- www.arkitera.com/malzemedosyasi/dusey_sirkulasyon/merdiven/performans.htm
- www.arkitera.com/malzemedosyasi/dusey_sirkulasyon/merdiven/performans.htm.
- www.babysafe.com/tips.htm.
- www.babysafe.com/tips.htm.
- www.childfun.com
- www.cocukabile.com/gelisim.htm
- www.cocukguvenligi.org
- www.cocukguvenligi.org/uyari1.html dan,
- www.cocuksagligi.com/ev_havuzlari/zehirleme.html.
- www.cocuksagligi.com/evkazalar/evkazalari.html
- www.cocuksagligi.com/evkazalar/yanik.html
- www.cocuksagligi.com/evkazalar/zehirlenme.html
- www.cpsc.gov/Trans/drown.html.
- www.cpsc.org
- www.dannyfoundation.org/safety.html.
- www.doktorhakan.com/osa/cs/ab2.html.
- www.gevher.edu.tr/dergi/yeni/d12.htm
- www.hamileegitim.com/oda.asp.
- www.hamileegitim.com/oda.asp.
- www.homestore.com/homegarden/home/mprovement/safety/kids/l.room.asp
- www.kaarmls.com/childproofyourhome.htm
- www.kaarmls.com/childproofyourhome.htm/safetyproofyourhomeforyourchildren
- www.keepkidshealthy.com
- www.keepkidshealthy.com
- www.kentli.org/yasa/istanbulimary.htm.
- www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?cmd=Retrieve&db=PubMed&list_uids=1269360&dopt=Abstr
- www.ohsu.edu/trauma/windowsafety.html
- www.orlingtonfamily.com
- www.parents.com
- www.parents.com/articles/health/2055.jsp
- www.poolfence.com/todbed.htm
- www.proquest.umi.com/pqdweb?index=2adid=000000026508270&SrchMode=1&si
- www.radikal.com.tr/2001/01/03/turkiye/02en.shtml.
- www.safechild.net
- www.srpnet.com/safety/homesafety.asp

- www.uh.org/pediatric/patient/pediatric/prose/poisons.html.
- www.vh.org/pediatric/provider/pediatrics/familypracticehandbook
- Yavuzer Haluk, *Çocuğunuzun İlk 6 Yılı*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1998,
- Yavuzer Haluk, *Çocuk Psikolojisi*, İstanbul: Altın Kitaplar Yayın Evi, 1984.
- Yazıcı S., *Annelerin Öz Bakım Gücü, Sağlıklı Bebeklerin Bakım Sorunlarını Çözme Becerilerini ve Süreçte Hemşirenin Eğitici Rolünün Etkisi*, Doktora Tezi, İ.Ü. Sağlık Bilimler Enstitüsü Hemşirelik Ana Bilim Dalı, 1995.
- Yeoh C., W.J. Nixon, W. Dickson, A. Kemp, R.J. Sibert, "Patterns of Scald Injuries" , *Arc Dis Child*, No: 71, 1994.
- Young, L. T. S. K. Reisnger, *Wall Socket Electrical Burns, Recevance to Health Education*, *Pediatrics*, No: 65 (4)

ÖZGEÇMİŞ

Arzu Birinci, 1971 İstanbul doğumlu olup, İlk ve Orta Öğrenimini, İstanbul Abdi İpekçi İlköğretim Okulu'nda, Lise Öğrenimini İstanbul Pertevniyal Lisesi' nde tamamlamıştır. Yükseköğrenimini ise 1992-97 yılları arasında Bilkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi'nde İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı üzerine görmüştür. Yüksek öğrenimini tamamladıktan sonra, 5 yıl ofis tasarımı üzerine çeşitli özel şirketlerde iç mimar olarak çalışmış, 2002 yılından itibaren meslek hayatını Amerika' da uygulamalı eğitimini aldığı "Evde Çocuk Güvenliği" üzerine danışmanlık, ürün temini ve montajı hizmeti veren kendi şirketinde, "Çocuk Güvenlik Uzmanı" olarak yürütmektedir. İyi derecede İngilizce bilmekte olup, evli ve altı yaşında bir erkek çocuk annesidir.

